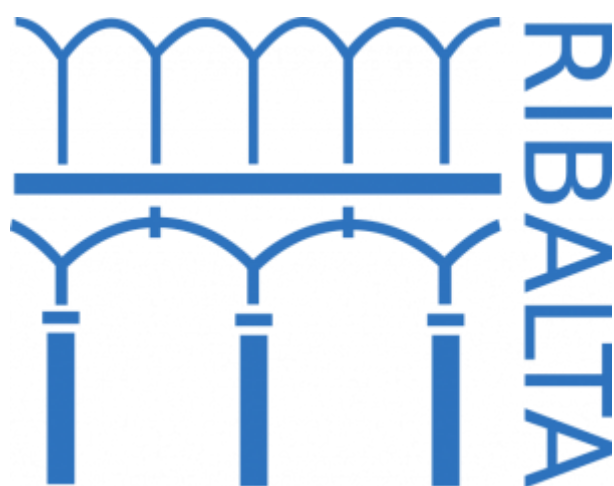

GEOGRAFIA I HISTÒRIA

PROPOSTA PEDAGÒGICA

CURS 2024-25

MATÈRIES DEL DEPARTAMENT

DESENVOLUPADES EN AQUESTA PROGRAMACIÓ

- 1. GEOGRAFIA I HISTÒRIA DE 1ESO**
- 2. GEOGRAFIA I HISTÒRIA DE 2ESO**
- 3. GEOGRAFIA I HISTÒRIA DE 3ESO**
- 4. GEOGRAFIA I HISTÒRIA DE 4ESO**
- 5. HISTÒRIA DEL MÓN CONTEMPORANI DE 1BAT**
- 6. HISTÒRIA D'ESPANYA DE 2BAT**
- 7. GEOGRAFIA DE 2BAT**
- 8. HISTÒRIA DE L'ART DE 2BAT**
- 9. GEOGRAFIA I HISTÒRIA VALENCIANA (OPTATIVA) DE 1BAT**

**INSTITUT FRANCESC RIBALTA
DE CASTELLÓ**

DEPARTAMENT DE GEOGRAFIA I HISTÒRIA

**PROPOSTA PEDAGÒGICA DEL CURS
2024-2025**

**Geografia i Història
1^r ESO**

1. INTRODUCCIÓ

1.1-Justificació de la programació

1.1-Contextualització 3

2. OBJECTIUS DE L'ETAPA VINCULATS AMB LA MATÈRIA O L'ÀMBIT

3. COMPETÈNCIES

3.1- Competències clau

3.2- Competències específiques

3.3- Relació de les competències específiques amb els criteris d'avaluació

4. SABERS BÀSICS

4.1- Distribució per blocs

4.2-Organització de les unitats didàctiques

4.3- Distribució temporal de les unitats didàctiques

5. SITUACIONS D'APRENTATGE. METODOLOIGA.ORIENTACIONS DIDÀCTIQUES

5.1- Metodologia general i específica. Recursos didàctics i organitzatius

5.2- Activitats i estratègies d'ensenyament i aprenentatge

5.3- Activitats complementàries i extraescolars

5.4- Activitats de reforç i ampliació

6. AVALUACIÓ DE L'ALUMNAT

6.1-Criteris d'avaluació

6.2- Instruments d'avaluació

6.3- Criteris de qualificació

7. MESURES D'ATENCIÓ A L'ALUMNAT AMB NECESSITATS ESPECÍFIQUES DE SUPORT EDUCATIU O AMB NECESSITAT DE COMPENSACIÓ EDUCATIVA

8. AVALUACIÓ DE LA PRÀCTICA DOCENT

1.-INTRODUCCIÓ

1.1- Justificació de la proposta pedagògica

La present proposta pedagògica estarà basada i realitzada a partir de la normativa següent:

- La Llei Orgànica 3/2020, de 29 de desembre, d'educació.
- El Reial Decret 217/2022, pel que s'estableix l'ordenació i els ensenyament mínims a l'ESO.
- **El Decret 104/2018 pel qual desenvolupen els principis d'equitat i inclusió.**
- El Decret 107/2022, de 5 d'agost del Consell pel qual s'estableix el currículum i desenvolupa l'ordenació general d'ESO.

1.2- Contextualització.

Aquesta proposta pedagògica està realitzada per a impartir l'assignatura Geografia i Història a l'IES Francesc Ribalta, situat a l'Avinguda Rei En Jaume de la ciutat de Castelló de la Plana. Al centre s'imparteix ESO i Batxillerat, així com CEED i Batxillerat nocturn.

Els alumnes són majoritàriament de la mateixa ciutat, i el nivell socioeconòmic de les famílies és mitjà.

Les reunions del professorat del Departament es faran tant de forma presencial al centre com de forma telemàtica.

L'assignatura de Geografia i Història de 1r ESO té una càrrega lectiva de 3 hores setmanals i segons consta al Pla Lingüístic de Centre, l'ensenyament es farà en valencià i en anglès.

El professorat de l'assignatura per al curs 2024-2025 és el següent:

PROFESSOR/A	CURS
Jose Emilio Cerisuelo	A, G, F
Santiago Pitarch	B, E
Fernando Lorenz	C,D

2. OBJECTIUS DE L'ETAPA RESPECTIVA VINCULATS AMB LA MATÈRIA O L'ÀMBIT

Segons l'article 7 del Reial Decret 217/2022 pel qual s'estableix el currículum bàsic de l'Educació Secundària Obligatòria, l'Educació Secundària Obligatòria ha de contribuir a desenvolupar en els alumnes les capacitats que els permetin:

- a) Assumir responsablement els seus deures, conèixer i exercir els seus drets amb respecte cap als altres, practicar la tolerància, la cooperació i la solidaritat entre les persones i els grups, exercitar-se en el diàleg garantint els drets humans i la igualtat de tracte i d'oportunitats entre dones i homes, com a valors comuns d'una societat plural, i preparar-se per a l'exercici de la ciutadania democràtica.

- b) Desenvolupar i consolidar hàbits de disciplina, estudi i feina individual i en equip com a condició necessària per a una realització eficaç de les tasques de l'aprenentatge i com a mitjà de desenvolupament personal.
- c) Valorar i respectar la diferència de sexes i la igualtat de drets i oportunitats entre aquests. Rebutjar la discriminació de les persones per raó de sexe o per qualsevol altra condició o circumstància personal o social. Rebutjar els estereotips que suposin discriminació entre homes i dones, així com qualsevol manifestació de violència contra la dona.
- d) Enfortir les seves capacitats afectives en tots els àmbits de la personalitat i en les seves relacions amb els altres, així com rebutjar la violència, els prejudicis de qualsevol tipus, els comportaments sexistes i resoldre pacíficament els conflictes.
- e) Desenvolupar destreses bàsiques en la utilització de les fonts d'informació per adquirir, amb sentit crític, nous coneixements. Adquirir una preparació bàsica i responsable en el camp de les tecnologies, especialment les de la informació i la comunicació.
- f) Concebre el coneixement científic com un saber integrat, que s'estructura en diferents disciplines, així com conèixer i aplicar els mètodes per identificar els problemes en els diversos camps del coneixement i de l'experiència.
- g) Desenvolupar l'esperit creatiu i emprenedor i, a la vegada, desenvolupar actituds de confiança en un mateix, de participació, de sentit crític, d'iniciativa personal i la capacitat d'aprendre a aprendre, planificar, prendre decisions i assumir responsabilitats.
- h) Comprendre i expressar amb correcció, oralment i per escrit, en valencià, com a llengua pròpia, i, el castellà, com a llengua cooficial de la Comunitat Autònoma, textos i missatges complexos, i iniciar-se en el coneixement, la lectura i l'estudi de les seves literatures.
- i) Comprendre i expressar-se en una o més llengües estrangeres de manera apropiada.
- j) Conèixer, valorar i respectar els aspectes bàsics de la cultura i la història pròpies i dels altres, incloses les llengües familiars, això com el patrimoni artístic i cultural, com a mostra del multilingüisme i de la multiculturalitat del món, que també s'ha de valorar i respectar.
- k) Conèixer i acceptar el funcionament del propi cos i el dels altres, respectar les diferències, consolidar els hàbits de cura i salut corporals i incorporar l'educació física i la pràctica de l'esport per afavorir el desenvolupament personal i social. Conèixer i valorar la dimensió humana de la sexualitat en tota la seva diversitat.
- l) Valorar críticament els hàbits socials relacionats amb la salut, el consum, la cura, l'empatia i el respecte cap als éssers vius, especialment els animals, i el medi ambient, i contribuir a la conservació i millora.
- m) Apreciar la creació artística i comprendre el llenguatge de les diferents manifestacions artístiques utilitzant diversos mitjans d'expressió i representació.
- n) Prendre consciència de les problemàtiques que té plantejades la humanitat i que es concreten en els Objectius de Desenvolupament Sostenible.

3. COMPETÈNCIES.

3.1- Competències clau

Les competències clau són les capacitats per aplicar de manera integrada els continguts propis de cada ensenyament i etapa educativa per tal d'aconseguir la realització adient d'activitats i la resolució eficaç de problemes complexos. Segons el RD 217/2022, les competències clau del currículum són les següents:

- **STEM:** Competència matemàtica i competència en ciència, tecnologia i ingenyeria: una aplicació correcta dels mètodes propis de l'activitat científica conduiran indubtablement a adquirir els coneixements, contrastar idees i aplicar els descobriments obtinguts en la superació de reptes tecnològics plantejats.
- CPSAA:** Competència personal, social i d'aprendre a aprendre per a fomentar l'autonomia, perseverança, sistematització, reflexió crítica i comunicació dels resultats obtinguts.
- CC:** Competència ciutadana que fomenti una capacitat notable d'anàlisi, de reflexió crítica i autocrítica, de valorar el sistema democràtic i el benestar de la societat segons els drets i deures dels ciutadans, i d'abordar diferents estratègies per a aconseguir la millor solució als diferents problemes d'indole tecnològica a què s'enfronten els ciutadans que formem.
- CD:** Competència digital s'emmarca en l'ús creatiu, crític i segur de les tecnologies de la informació i comunicació per a assolir els objectius relacionats amb els nostres projectes: comprendre i saber analitzar la informació que es maneja, prendre consciència del que suposa comunicar els resultats obtinguts d'una manera adequada i crear els continguts necessaris per a completar aquella comunicació.
- CCL:** Competència en comunicació lingüística: és a dir, la facultat que ha d'adquirir l'alumne per a comunicar qualsevol aspecte que tingui a veure amb l'evolució tecnològica del seu projecte i les seues conclusions.
- CP:** Competència plurilingüe
- CE:** Competència emprenedora: es mostra de manera notable en la formació tecnològica. Bàsicament, estem tractant la transformació d'idees en actes, per la qual cosa resulta bàsica la formació competencial de l'alumnat en aquest àmbit. Crear, innovar, imaginar solucions als problemes plantejats i ser crític enfront d'estes, constitueix la base de la piràmide on descansa el procés tecnològic.
- CCEC:** Competència en consciència i expressió culturals.

3.2- Competències específiques

Les competències específiques de la matèria són,

CE 1. Descriure i contextualitzar en el temps i l'espai els esdeveniments i els processos més rellevants de la història pròpia i universal, identificant referents de l'evolució cap a la societat actual i valorant-ne la diversitat

CE2. Buscar, identificar i seleccionar la informació referent a fets històrics, geogràfics i artístics

a partir de diferents fonts documentals, i fer un tractament correcte quant a investigació, classificació, recollida, organització, crítica i respecte.

CE3. Explicar les nocions bàsiques de canvi i continuïtat en la història emprant una perspectiva

causal i contextualitzada, reconèixer en el passat l'origen i l'evolució de les qüestions més rellevants del món actual i expressar judicis i opinions sobre el present i el futur

CE4. Contrastar les identitats individuals amb les col·lectives, identificar les aportacions decisives en la seua construcció, reconeixent i valorant les actuacions de tolerància i respecte.

CE5. Explicar les interrelacions econòmiques fonamentals entre els elements de l'espai físic i

les activitats de les societats humanes, així com la seua repercussió en la sostenibilitat.

CE6. Contrastar els principals models d'ocupació territorial i d'organització política i econòmica

que expliquen la desigualtat entre els éssers humans, tant a escala local com global.

CE7. Donar arguments des d'una perspectiva crítica, fonamentada en coneixements històrics i la geografia sobre problemes socials rellevants, assumir valors democràtics i pronunciar-se en la

defensa d'aquests.

CE8. Promoure projectes cooperatius de convivència i participar-hi, prenent com a base la construcció històrica de la Unió Europea, que afavoreixin un entorn més just i solidari mitjançant

l'aplicació de valors i procediments democràtics.

CE9. Identificar l'origen i reconèixer el valor del patrimoni cultural i natural, especialment dels

elements geogràfics, històrics i artístics, tant a escala local com global, i participar en l'elaboració i la difusió de propostes que n'afavoreixin la preservació i la valoració.

La relació entre les competències específiques amb les competències clau són les següents:

	CCL	CP	STEM	CD	CSAA	CC	CE	CCEC
CE1	x				x	x		x
C2E	x			x	x			
CE3	x					x		
CE4	x					x		x
CE5			x		x	x		x
CE6	x				x	x		x
CE7						x	x	
CE8						x		x
CE9						x		x

3.3- Relació competències específiques amb criteris d'avaluació.

La relació entre les competències específiques i els criteris d'avaluació és la següent:

CE1	1.1. Construir un relat cronològicament ordenat i coherent sobre fets i personatges rellevants del passat i sobre la seua relació amb el present. 1.2. Reconèixer la diferent rellevància atorgada a uns fets històrics sobre uns altres en diferents moments del passat i en el present. 1.3. Manifestar interès i respecte per la diversitat històrica i cultural de les societats humanes.
CE2	2.1. Comparar la informació obtinguda amb les seues idees prèvies, i bandejar possibles prejudicis.

	<p>2.2. Seleccionar i utilitzar la informació més rellevant per a explicar determinats fets històrics, geogràfics i artístics que continguin diferents fonts documentals.</p> <p>2.3. Identificar la informació que contenen diferents fonts documentals de fets històrics, geogràfics i artístics.</p> <p>2.4. Formular i comunicar les seues pròpies conclusions sobre fets històrics, geogràfics i artístics, i representar-les d'una manera textual, gràfica o audiovisual</p>
CE3	<p>3.1. Reconèixer causes i conseqüències respecte dels fets i els processos històrics més rellevants de diferents èpoques.</p> <p>3.2. Contextualitzar i valorar decisions històricament rellevants preses per persones representatives del passat, tant en el context propi com en altres contextos socials, polítics i Culturals.</p> <p>3.3. Produir opinions i manifestar actituds de tolerància i respecte cap a altres cultures i cosmovisions.</p>
CE4	<p>4.1. Identificar els elements definitoris més significatius de les identitats individuals i col·lectives del propi entorn.</p> <p>4.2. Expressar opinions de respecte i tolerància cap a altres identitats, tant individuals com col·lectives.</p> <p>4.3. Mostrar actituds d'interès i respecte cap a altres identitats, tant individuals com col·lectives.</p>
CE5	<p>5.1. Situar les activitats econòmiques i els recursos naturals més importants en l'espai geogràfic.</p> <p>5.2. Detectar els problemes territorials i mediambientals més importants, tant a escala global com local, i fer propostes amb criteris de sostenibilitat.</p> <p>5.3. Identificar i descriure l'impacte sobre el territori de les principals activitats econòmiques, diferenciant entre les que són sostenibles i les que no ho són.</p>
CE6	<p>6.1. Identificar i localitzar els principals models d'organització territorial, política i econòmica.</p> <p>6.2. Distingir les entitats polítiques i les formes d'organització econòmica més importants dins dels principals models d'organització territorial, política i econòmica, i explicar com incideixen en la vida quotidiana dels seus habitants.</p> <p>6.3. Assenyalar els principals problemes territorials, polítics i econòmics, així com els agents socials que hi intervenen a escala local, regional, estatal i supraestatal.</p>
CE7	<p>7.1. Identificar els problemes socials més rellevants de l'actualitat, utilitzant com a guia els Objectius de Desenvolupament Sostenible.</p> <p>7.2. Establir relacions causals entre les accions humanes i l'origen dels problemes socials més rellevants de l'actualitat.</p> <p>7.3. Mostrar interès pels problemes socials més rellevants i proposar solucions a aquests fonamentades en sabers geogràfics i històrics.</p>

CE8	8.1. Participar en projectes cooperatius, assumint diversos rols amb responsabilitat i reconeixent les aportacions dels seus iguals. 8.2. Denunciar les situacions injustes i d'exclusió en qualsevol àmbit, prenent com a exemple la història d'Europa. 8.3. Aplicar els principis democràtics i el diàleg per a resoldre els conflictes.
CE9	9.1. Identificar béns patrimonials històrics, geogràfics i artístics, tant a escala global com local. 9.2. Elaborar treballs de síntesi sobre el patrimoni més pròxim que reconeixin la seua varietat i importància com a element identitari.

4. SABERS BÀSICS

4.1- Distribució per blocs

1. Geografia.

1.1. Metodologia

Metodologia de treball i vocabulari específic. Representació geogràfica: orientació, escales, interpretació, elaboració de mapes, imatges i representacions gràfiques. Tècniques bàsiques de tractament i recerca de la informació geogràfica amb les TIC.

1.2. Geografia Física

Els moviments de la Terra. Formes constitutives del relleu. Unitats de relleu i xarxa hídrica. Zones climàtiques i paisatges geogràfics de la Terra. Paisatges geogràfics d'Espanya i de la Comunitat Valenciana.

1.3. Poblament i Població

Espai urbà i rural al món, Espanya i la Comunitat Valenciana. Les grans àrees culturals al món. Diversitat cultural. Convivència i interculturalitat.

1.4. Economia

Recursos naturals al planeta. Principals àrees mundials d'activitat econòmica. Sostenibilitat, repercussions mediambientals de les activitats econòmiques. Repartiment desigual de la riquesa. Índex de desenvolupament i Objectius de Desenvolupament Sostenible.

2. Història

2.1. Metodologia

Metodologia de treball i vocabulari específic historiogràfic. Ubicació espacial i temporal dels fets històrics. Cronologia i periodització. Tècniques bàsiques de recerca i tractament de la informació històrica amb les TIC.

2.2. Prehistòria i H^a Antiga

Origen de l'ésser humà. Hominització. Caçadors – recol·lectors. Neolític i edat del metall. Primeres civilitzacions agràries. Grècia: les polis, la democràcia d'Atenes i l'expansió colonial pel Mediterrani. Roma: evolució política i expansió, romanització i cristianisme.

2.3. Edat mitjana

Crisi i desaparició de l'Imperi Romà. Els pobles germànics. Sorgiment i expansió de l'islam. El Feudalisme (segles XI-XII). Renaixement de les ciutats a Europa (segles XIII al XV). Al-Andalus i els regnes cristians peninsulars. El Regne de València. Persones invisibilitats a la Història: dones, esclaus i estrangers.

3. Art

3.1. Metodologia

Metodologia de treball i vocabulari de la Història de l'Art.

3.2. Prehistòria i món antic

Art rupestre i megalitisme. Egipte (mastabes, piràmides i temples) i Mesopotàmia (zigurat). Grècia: escultura i temple grec. Roma: temples, teatres, amfiteatres i circs.

3.3. Medieval

Romànic. Gòtic. Art islàmic.

4. Compromís social i cívic

4.1. Ciutadania

Tècniques bàsiques d'alfabetització informacional en Geografia i Història. Valors, drets i deures de la ciutadania democràtica. Diàleg i empatia com a instruments de resolució pacífica els conflictes. Detecció i rebuig de les situacions socials iniquès i injustes en el món actual i en la Història antiga i medieval.

4.2. Sostenibilitat

Actuacions personals de respecte al medi ambient: reutilitzar, reciclar, reduir. El desafiament de les desigualtats socials i econòmiques en el món actual.

4.3. Identitat i patrimoni

Reconeixement de la identitat cultural pròpia. Convivència i respecte de les diferències culturals i d'identitat. Reconeixement del valor identitari del patrimoni cultural i natural i el compromís amb la seua preservació.

b) Organització de les unitats didàctiques.

1. La tecnologia i l'estudi geogràfic de la Terra
2. El relleu terrestre i la seua influència en les poblacions
3. El desafiament del canvi climàtic
4. L'aprofitament responsable de les aigües del planeta
5. La relació entre els paisatges de la Terra i les persones
6. Un estudi geogràfic: el medi físic dels continents
7. Conèixer el nostre entorn per a conservar-ne el medi natural
8. La prehistòria. El punt de partida de la humanitat
9. El naixement de l'escriptura. Les primeres civilitzacions
10. La civilització grega. L'origen de la democràcia
11. La civilització romana. Un imperi mundial
12. Hispania en l'antiguitat. Un mosaic cultural

La distribució temporal de les Unitats didàctiques es farà de la següent manera: quatre unitats per avaluació.

4.2- Distribució temporal de les unitats didàctiques.

La distribució temporal orientativa de les Unitats didàctiques serà de quatre unitats per avaluació. El professorat podrà fer les variacions que consideri oportunes per adaptar-se a l'alumnat.

5. METODOLOGIA. ORIENTACIONS DIDÀCTIQUES

5.1- Situacions d'aprenentatge

Usem el terme situació d'aprenentatge per referir-nos a aquelles experiències que, independentment de la forma en què es presenten, parteixen d'un context i plantegen un repte a la persona que aprèn. El fet que l'aprenentatge es fonamenti en la resolució d'un repte o d'una problemàtica real provoca que l'aprenent hagi de dur a terme amb eficàcia una acció o un seguit d'accions que impliquen una o més capacitats per a les quals són imprescindibles els sabers d'un o més camps de coneixement; per això s'afirma que les situacions d'aprenentatge s'orienten a l'assoliment de competències. Algunes de les situacions d'aprenentatge proposades seran:

Tema 1. Compensa la inversió en l'exploració espacial

Tema 2. Els desastres naturals ens afecten a tots igualment?

Tema 3. El canvi climàtic, un problema amb retorn?

Tema 4. Preservar l'aigua és garantir la vida?

Tema 5. Tenen futur els boscos?

Tema 6. La recuperació d'un paisatge contribueix al desenvolupament?

Tema 7. Espanya es podria convertir en un desert?

Tema 8. La innovació ha sigut sempre un motor del desenvolupament?

Tema 9. Per què saber llegir i escriure era tan important en el món antic?

Tema 10. Com era la vida de les dones gregues?

Tema 11. Era el món romà eminentment urbà?

Tema 12. Per què és dona més visibilitat a unes cultures que a altres?

5.2-Metodologia general i específica. Recursos didàctics i organitzatius.

Per assolir els objectius proposats la metodologia a emprar es basarà en una concepció constructivista dels aprenentatges, amb classes com més actives i participatives possibles.

Partirem del nivell de coneixements previs. Per a determinar aquest nivell realitzarem una prova inicial i al començar cada unitat es faran una sèrie de preguntes sobre el tema.

Fomentarem l'adquisició de l'aprenentatge significatiu a través de la mobilització dels seus coneixements previs i de la memorització comprensiva i possibilitarem que els alumnes realitzen aprenentatges significatius per ells mateixos.

Els principis que orientaran la nostra pràctica educativa seran: una metodologia activa, perquè l'alumnat participi i s'integri en el procés d'aprenentatge; una motivació, arbitrànt dinàmiques que fomenten el treball individual i en grup; una atenció a la diversitat de l'alumnat tenint en compte els ritmes d'aprenentatge de l'alumne així com els seus interessos i expectatives i una selecció de materials i recursos que proporcionen resposta al model didàctic plantejat.

S'ha de comprovar com adquireix nous aprenentatges i la connexió amb les experiències individuals de l'alumnat. Per això, la metodologia per a implementar les competències específiques són: l'aprenentatge cooperatiu, l'aprenentatge basat en projectes, l'aprenentatge basat en problemes, indagació col·lectiva, estudi en profunditat d'un cas, l'aprenentatge dialògic, les simulacions, els jocs de rol i els debats.

Els criteris per a dissenyar les activitats d'aprenentatge seran, afavorir sabers interdisciplinaris, fer un aprenentatge en forma de reptes, jocs i problemes, utilitzar la perspectiva coeducativa i inclusiva, fomentar el treball individual i en grup, promoure la creativitat i fomentar l'aportació crítica de l'alumnat, utilitzar elements patrimonials i culturals pròxims a l'alumnat com a punt de partida de les tasques, utilitzar les TIC i possibilitar el trasllat d'allò après a altres contextos. Per la tal cosa, es dissenyaran activitats d'indagació en grup amb treball de camp, de foment de la lectura i escriptura amb documents, creació i comentari de textos, mapes, gràfics, estadístiques i eixos cronològics, exposició de forma oral i escrita les tasques realitzades, de reflexió que lliguen els continguts amb situacions personals de l'alumnat i de diàleg i debat.

Entre altres s'utilitzaran els següents recursos didàctics:

- Llibre de text
- Explicacions per part del professor
- Mapes, fotografies i gràfics per a interpretar i extraure informació geogràfica i històrica
- Mapes de continguts geogràfics, històrics i línies del temps.
- Textos històrics i actuals.
- Pel·lícules i llibres relacionats amb els temes.
- Recursos informàtics.
- Fitxes de reforç i ampliació.

5.3-Estratègies i activitats d'ensenyament i aprenentatge.

-Les **estratègies d'aprenentatge** són processos mitjançant els quals es trien, coordinen i apliquen les habilitats. Aquestes estratègies, cal que es vinculin amb l'aprenentatge significatiu i amb l'aprendre a aprendre. El més important pel que fa a l'estil d'aprenentatge requereix, que el professorat compregui les necessitats que pot tenir l'alumnat, en funció dels coneixements previs i del nivell que presentin, així com les seves aptituds i/o mancances. Dins l'ampli marc de les estratègies d'aprenentatge podem establir dos grans tipus de tipologies, estratègies disposicionals i de suport, i estratègies de processament i ús de la informació adquirida.

Estratègies disposicionals i de suport: Són les que posen en marxa el procés i ajuden a sostenir l'esforç. Hi ha molts tipus d'estratègies, alguns exemples serien:

- a)Estratègies afectiu - emotives: integren processos motivacionals, actituds adequades, autoconcepte i autoestima, sentiment de competència, etc.
- b)Estratègies de control del context: es refereixen a la creació de condicions ambientals adequades, control de l'espai, temps, material, etc., que fan que l'alumnat se senti còmode.
- c)Estratègies de recerca, recollida i selecció d'informació: integren tot el referent a la localització, recollida i selecció d'informació. El subjecte ha d'aprendre, per a ser aprenent

estratègic, quines són les fonts d'informació i com accedir a elles, criteris de selecció de la informació, etc.

Estratègies de processament i ús de la informació adquirida:

- a) Estratègies d'atenció: dirigides al control de l'atenció.
- b) Estratègies de codificació, elaboració i organització de la informació: controlen els processos de reestructuració i personalització de la informació a través de tàctiques com el subratllat, el resum, l'esquema, mapes conceptuals, són el que anomenem tècniques d'estudi.
- c) Estratègies de repetició i emmagatzematge: controlen els processos de retenció i memòria a curt i llarg termini a través de tàctiques com la còpia, repetició, recursos mnemotècnics, establiments de connexions significatives.
- d) Estratègies de personalització i creativitat: inclouen el pensament crític, la reelaboració de la informació, les propostes personals creatives, etc.
- e) Estratègies de recuperació de la informació: controlen els processos de record i recuperació, a través de tàctiques com exercicis de record, de recuperació de la informació seguint la ruta de conceptes relacionats, etc.
- f) Estratègies de comunicació i ús de la informació adquirida: permeten utilitzar eficaçment la informació adquirida per a tasques acadèmiques i de la vida quotidiana a través de tàctiques com l'elaboració d'informes, la realització de síntesi del que s'ha après, la simulació d'exàmens, fer-se auto-preguntes o proves, exercicis d'aplicació i transferència, etc.
- g) Estratègies metacognitives, de regulació i control: es refereixen al coneixement, avaluació i control de les diverses estratègies i processos cognitius, d'acord amb els objectius de la tasca i en funció del context.

-Quant a les **activitats d'aprenentatge** són el conjunt d'actuacions organitzades i intencionals que tenen com a fi proporcionar a l'estudiant situacions d'aprenentatge en les que construir coneixements i aplicar i evidenciar competències de manera activa i dinàmica. Dites activitats seran de 5 tipus, encara que no són excloents. Així, una mateixa activitat seria possible situar-la en diferents grups en funció de les competències i objectius que perseguim.

1. **Gestió de la informació.** Les activitats d'aprenentatge que pertanyen al grup gestió de la informació impliquen aquelles que afavoreixen la planificació i execució d'accions d'anàlisi, comparació, interpretació o síntesi fent ús de les informacions obtingudes.
2. **Aplicació.** La posada en pràctica dels coneixements adquirits durant els diversos processos d'ensenyament-aprenentatge, que tenen lloc durant el transcurs de l'assignatura per part dels estudiants, constitueix la base sobre la que es construeixen les activitats d'aprenentatge del categoria d'aplicació. Les activitats d'aprenentatge de caràcter aplicat afavoreixen la familiarització, interiorització, transferència i consolidació dels sabers.
3. **Comunicació.** L'obtenció de la consolidació tant de la competència d'expressió oral com de la competència d'expressió escrita constitueixen els eixos vertebradors sobre els quals es dissenyen les activitats d'aprenentatge pròpies de la categoria comunicació.
4. **Creació.** Aquesta categoria promou explícitament el treball d'habilitats de pensament superior. Sobre les habilitats de pensament superior podem establir-les a través de la ideació i producció de resultats d'aprenentatge innovadors i personalitzats per part de l'estudiantat, en el moment de donar resposta a les activitats d'aprenentatge plantejades. La promoció de la creativitat implica tractar la informació de manera que o bé, permeti arribar als mateixos

resultats per camins diferents (promovent el canvi); o bé, generi noves fites que abans no havien estat considerades o assolides (recolzant així la innovació)

5. Experimentació. En el moment en que les activitats d'aprenentatge permeten a l'estudiant situar-se en una situació simulada o real, on viuen en primera persona experiències lligades amb els coneixements adquirits dins de l'aula (on en altres contextos no formals o informals d'aprenentatge), aquestes passen a formar part de la categoria experimentació.

5.4- Activitats de reforç i ampliació.

L'alumnat presenta una gran diversitat de capacitats, d'estils d'aprenentatge, de motivacions, d'expectatives, etc. En un context educatiu comprensiu i enriquidor per a tot l'alumnat, es podran elaborar diverses activitats relacionades amb la matèria que en cada grup seran especificades a la programació d'aula atenen a les característiques diverses de l'alumnat.

5.5- Activitats complementàries i extraescolars.

El professorat del Departament de Geografia i Història té previst realitzar alguna de les següents activitats complementàries i extraescolars a fi de completar l'activitat docent en l'aula.

- Visita al Planetari de Castelló
- Par del Meridià a Castelló
- Visita a Peníscola
- Visita a Tarragona
- Visita a Sagunt, teatre romà.
- Visita al poblat ibèric del Camí de Vinamargo
- Visita al Parc miner del Maestrat
- Visita a Benassal i al parc miner del Maestrat
- Visita a una explotació agropecuària
- Visita a les institucions valencianes
- Visita a exposicions itinerants
- Visita al Museu Militar de València
- Visita al Port de Castelló
- Visites històriques per Castelló
- Itinerari republicà per Castelló
- Visita a l'aeroport de Castelló
- Visita a la seu de l'ONU a Quart de Poblet
- Visita al refugi de la Plaça Tetuan
- Visita al Castell de la Magdalena
- Visita a Hisenda
- Visita a una fàbrica
- Visita historicocultural a València
- Visita a Museu de Belles Arts de Castelló.
- Visita a Onda: castell i museu.
- Visita a Morella
- Visita a Benassal
- Visita a la Valltorta
- Entrada en un Ple Municipal.

- Visita a Les Corts Valencianes
- Visita cultural a Barcelona
- Visita activitats culturals en Castelló
- Rebre la visita de testimonis directes de diferents esdeveniments històrics com la Guerra Civil Espanyola.

6. AVALUACIÓ DE L'ALUMNAT

6.1- Criteris d'avaluació.

L'avaluació de les competències específiques es realitzarà mitjançant els criteris d'avaluació, tal com apareix en l'apartat 3.3 d'aquesta proposta pedagògica. S'utilitzaran, segons les característiques de l'alumnat, diferents instrument d'avaluació, tant de caràcter unidireccional com altres de coavaluació i autoavaluació amb la utilització de rúbriques globals.

6.2- Procediments i instruments d'avaluació.

Procediments d'avaluació

L'avaluació dels alumnes ha d'entendre's com un procés integral en què s'han de contemplar diversos vessants com és l'anàlisi del procés d'aprenentatge dels alumnes, l'anàlisi del procés d'ensenyament i de la pràctica docent i l'anàlisi del projecte curricular. Estarà orientada pels objectius generals de l'àrea i pels objectius establerts per al curs, es comprovarà el compliment d'aquests objectius i l'adquisició de coneixements d'acord amb els criteris d'avaluació. Es realitzarà una avaluació o prova inicial a fi de detectar el nivell dels alumnes. La qualificació de l'alumne serà un resum dels resultats tant de les proves específiques com de les activitats i treballs realitzats en l'aula.

Es farà almenys una prova d'avaluació per a cada avaluació. Hi haurà, almenys, una recuperació a final de curs. A més, els alumnes que no superen l'avaluació o que vulguin millorar la seua nota podrien realitzar, si el professor així ho considera, diverses activitats dissenyades a l'efecte com ara la repetició dels exercicis no superats, la presentació de treballs o qualsevol altra activitat que verifiqui que l'alumne ha superat els criteris d'avaluació i els indicadors d'èxit.

La nota mitjana del curs serà la mitjana aritmètica de la nota de les tres avaluacions.

Les assignatures pendents seran avaluades a partir d'un dossier que haurà de realitzar l'alumne, i una prova escrita que avaluarà els continguts d'aquest mateix dossier.

Instruments d'Avaluació

Els instruments d'avaluació seran els següents:

- Proves o exàmens. Es realitzaran depenent de la dificultat que presenten els continguts, almenys una prova en cada avaluació.
- Treball en l'aula, a través de la revisió dels quaderns d'activitats. Es valorarà la seua actitud i participació així com el procés del domini de tècniques d'aprenentatge.
- Treballs en grup o individuals, presentats per escrit o exposats oralment.
- Seguiment del treball diari a través de preguntes directes de desenrotllament conceptual o pràctic.

6.3- Criteris de qualificació.

Competències específiques	Instruments a avaluar	Ponderació
CE1, CE2, CE3, CE4, CE5, CE6, CE7	Proves escrites i orals	60 %
CE1, CE2, CE3, CE4, CE5, CE6, CE7	Redaccions, lectures, treballs d'investigació	
CE1, CE2, CE3, CE4, CE5, CE6, CE7, CE8, CE9	<ul style="list-style-type: none"> • Treball a classe i/o a casa • Llibreta, dossier • Participació activa • Respecte alumnat i professorat • Compliment de les normes del centre 	40 %

Per aprovar caldrà una qualificació del 50%. La qualificació final es calcularà amb la mitjana aritmètica de les qualificacions de les tres avaluacions.

Els exàmens en què l'alumne haja copiat per qualsevol procediment quedaran anul·lats i la nota serà de 0.

Quan un alumne no es presenti a un examen haurà de justificar la no assistència i s'examinarà a criteri del professor, que decidirà proposar un altre examen o derivar a l'alumne a la recuperació ordinària.

És obligatori entregar els treballs demanats pel professor per tal d'aprovar l'avaluació.

Pel que fa a les faltes d'ortografia en els exàmens es restarà fins a un màxim d'un punt de la nota final, a criteri del professor o professora.

Per a recuperar una assignatura pendent cal presentar el dossier de l'assignatura i obtenir una qualificació del 50% en una prova escrita.

7. MESURES D'ATENCIÓ A L'ALUMNAT AMB NECESSITAT ESPECÍFICA DE SUPORT EDUCATIU O AMB NECESSITAT DE COMPENSACIÓ EDUCATIVA

En col·laboració amb el Departament d'Orientació es duran a terme mesures d'atenció a l'alumnat amb necessitat específica de suport educatiu o amb necessitat de compensació educativa.

Se seguiran les directrius marcades al DECRET 104/2018, l'ordre 20/2019 (30 d'abril), la resolució de 23 de desembre de 2021, així com el DECRET 217/2022 del Consell, pel qual es desenvolupen els principis d'equitat i d'inclusió en el sistema educatiu valencià. De tal manera distingirem entre:

Mesures de Nivell II: Unitats didàctiques i projectes disciplinaris i interdisciplinaris adequats a les característiques, necessitats i nivells d'assoliment de l'alumnat del grup

classe mitjançant l'aplicació d'estratègies i tècniques metodològiques per a la inclusió. Ajustament dels procediments i instruments d'avaluació a les característiques i necessitats de tot l'alumnat del grup classe seguint els principis de l'avaluació inclusiva (art. 15 Decret 104/2018). Planificació personalitzada d'activitats d'ampliació i reforç com a part de les unitats didàctiques i projectes. Aplicació de les actuacions i/o programes preventius de dificultats d'aprenentatge acordades amb l'alumnat del grup classe.

Mesures de Nivell III: Adequació personalitzada de les programacions didàctiques com adequacions metodològiques i per l'avaluació dels aprenentatges de les activitats i materials de les unitats didàctiques. Actuacions i programes d'enriquiment curricular dins i fora del horari lectiu per l'alumnat amb altes capacitats. Mesures per a l'alumnat esportista d'alt nivell, d'alt rendiment o d'elit Mesures per a l'alumnat que cursa ensenyaments professionals de Música i/o Dansa.

Mesures de Nivell IV: Adaptacions curriculars individuals significatives del currículum comú (ACIS) Programes específics amb currículum personalitzat per a l'estimulació sensorial i cognitiva, l'aprenentatge motor i aprenentatge d'hàbits d'autonomia personal, etc. Flexibilització en la durada de l'etapa per a l'alumnat amb altes capacitats intel·lectuals.

8. AVALUACIÓ DE LA PRÀCTICA DOCENT

Es farà una avaluació de la programació didàctica en el seu conjunt al final del curs per a recollir les millores en els següents punts:

- Temporalització de les unitats didàctiques i recursos didàctics emprats.
- Desenvolupament dels objectius didàctics i claredat en els criteris d'avaluació.
- Maneig dels continguts de les unitats.
- Ús de diverses eines d'avaluació.
- Disseny de les activitats d'ensenyament i aprenentatge
- Atenció a la diversitat.
- Metodologia aplicada.
- Interdisciplinarietat.

Castelló de la Plana, 20 d'octubre de 2024

Mònica L. Esteve Sancho
Professora i cap de departament de Geografia i Història de l'IES Francesc Ribalta

**INSTITUT FRANCESC RIBALTA
DE CASTELLÓ**

DEPARTAMENT DE GEOGRAFIA I HISTÒRIA

PROPOSTA PEDAGÒGICA DEL CURS

2024-2025

Geografia i Història

2n ESO

ÍNDEX

1. INTRODUCCIÓ

1.1-Justificació de la programació

1.1-Contextualització 3

2. OBJECTIUS DE L'ETAPA VINCULATS AMB LA MATÈRIA O L'ÀMBIT

3. COMPETÈNCIES

3.1- Competències clau

3.2- Competències específiques

3.3- Relació de les competències específiques amb els criteris d'avaluació

4. SABERS BÀSICS

4.1- Distribució per blocs

4.2-Organització de les unitats didàctiques

4.3- Distribució temporal de les unitats didàctiques

5. SITUACIONS D'APRENTATGE. METODOLOGIA. ORIENTACIONS DIDÀCTIQUES

5.1- Metodologia general i específica. Recursos didàctics i organitzatius

5.2- Activitats i estratègies d'ensenyament i aprenentatge

5.3- Activitats complementàries i extraescolars

5.4- Activitats de reforç i ampliació

6. AVALUACIÓ DE L'ALUMNAT

6.1-Criteris d'avaluació

6.2- Instruments d'avaluació

6.3- Criteris de qualificació

7. MESURES D'ATENCIÓ A L'ALUMNAT AMB NECESSITATS ESPECÍFIQUES DE SUPORT EDUCATIU O AMB NECESSITAT DE COMPENSACIÓ EDUCATIVA

8. AVALUACIÓ DE LA PRÀCTICA DOCENT

1. INTRODUCCIÓ

1.1-Justificació de la proposta pedagògica

La present proposta pedagògica estarà basada i realitzada a partir de la normativa següent:

- La Llei Orgànica 3/2020, de 29 de desembre, d'educació.
- El Reial Decret 217/2022, pel que s'estableix l'ordenació i els ensenyament mínims a l'ESO.
- **El Decret 104/2018 pel qual desenvolupen els principis d'equitat i inclusió.**
- El Decret 107/2022, de 5 d'agost del Consell pel qual s'estableix el currículum i desenvolupa l'ordenació general d'ESO.

1.2- Contextualització.

Aquesta proposta pedagògica està realitzada per a impartir l'assignatura Geografia i Història a l'IES Francesc Ribalta, situat a l'Avinguda Rei En Jaume de la ciutat de Castelló de la Plana. Al centre s'imparteix ESO i Batxillerat, així com CEED i Batxillerat nocturn.

Els alumnes són majoritàriament de la mateixa ciutat, i el nivell socioeconòmic de les famílies és mitjà.

Les reunions del professorat del Departament es faran tant de forma presencial al centre com de forma telemàtica.

L'assignatura de Geografia i Història de 2n ESO té una càrrega lectiva de 3 hores setmanals i segons consta al Pla Lingüístic de Centre, l'ensenyament es farà en valencià.

El professorat de l'assignatura per al curs 2024-2025 és el següent:

PROFESSOR/A	CURS
Santiago Pitarch	2 ESO D, E
Tamara Andreu	2 ESO A,B,C

2. OBJECTIUS DE L'ETAPA RESPECTIVA VINCULATS AMB LA MATÈRIA O L'ÀMBIT

Segons l'article 7 del Reial Decret 217/2022 pel qual s'estableix el currículum bàsic de l'Educació Secundària Obligatòria, l'Educació Secundària Obligatòria ha de contribuir a desenvolupar en els alumnes les capacitats que els permetin:

- a) Assumir responsablement els seus deures, conèixer i exercir els seus drets amb respecte cap als altres, practicar la tolerància, la cooperació i la solidaritat entre les persones i els grups, exercitar-se en el diàleg garantint els drets humans i la igualtat de tracte i d'oportunitats entre dones i homes, com a valors comuns d'una societat plural, i preparar-se per a l'exercici de la ciutadania democràtica.

- b) Desenvolupar i consolidar hàbits de disciplina, estudi i feina individual i en equip com a condició necessària per a una realització eficaç de les tasques de l'aprenentatge i com a mitjà de desenvolupament personal.
- c) Valorar i respectar la diferència de sexes i la igualtat de drets i oportunitats entre aquests. Rebutjar la discriminació de les persones per raó de sexe o per qualsevol altra condició o circumstància personal o social. Rebutjar els estereotips que suposin discriminació entre homes i dones, així com qualsevol manifestació de violència contra la dona.
- d) Enfortir les seves capacitats afectives en tots els àmbits de la personalitat i en les seves relacions amb els altres, així com rebutjar la violència, els prejudicis de qualsevol tipus, els comportaments sexistes i resoldre pacíficament els conflictes.
- e) Desenvolupar destreses bàsiques en la utilització de les fonts d'informació per adquirir, amb sentit crític, nous coneixements. Adquirir una preparació bàsica i responsable en el camp de les tecnologies, especialment les de la informació i la comunicació.
- f) Concebre el coneixement científic com un saber integrat, que s'estructura en diferents disciplines, així com conèixer i aplicar els mètodes per identificar els problemes en els diversos camps del coneixement i de l'experiència.
- g) Desenvolupar l'esperit creatiu i emprenedor i, a la vegada, desenvolupar actituds de confiança en un mateix, de participació, de sentit crític, d'iniciativa personal i la capacitat d'aprendre a aprendre, planificar, prendre decisions i assumir responsabilitats.
- h) Comprendre i expressar amb correcció, oralment i per escrit, en valencià, com a llengua pròpia, i, el castellà, com a llengua cooficial de la Comunitat Autònoma, textos i missatges complexos, i iniciar-se en el coneixement, la lectura i l'estudi de les seves literatures.
- i) Comprendre i expressar-se en una o més llengües estrangeres de manera apropiada.
- j) Conèixer, valorar i respectar els aspectes bàsics de la cultura i la història pròpies i dels altres, incloses les llengües familiars, això com el patrimoni artístic i cultural, com a mostra del multilingüisme i de la multiculturalitat del món, que també s'ha de valorar i respectar.
- k) Conèixer i acceptar el funcionament del propi cos i el dels altres, respectar les diferències, consolidar els hàbits de cura i salut corporals i incorporar l'educació física i la pràctica de l'esport per afavorir el desenvolupament personal i social. Conèixer i valorar la dimensió humana de la sexualitat en tota la seva diversitat.
- l) Valorar críticament els hàbits socials relacionats amb la salut, el consum, la cura, l'empatia i el respecte cap als éssers vius, especialment els animals, i el medi ambient, i contribuir a la conservació i millora.
- m) Apreciar la creació artística i comprendre el llenguatge de les diferents manifestacions artístiques utilitzant diversos mitjans d'expressió i representació.
- n) Prendre consciència de les problemàtiques que té plantejades la humanitat i que es concreten en els Objectius de Desenvolupament Sostenible.

3. COMPETÈNCIES.

3.1- Competències clau

Les competències clau són les capacitats per aplicar de manera integrada els continguts propis de cada ensenyament i etapa educativa per tal d'aconseguir la realització adient d'activitats i la resolució eficaç de problemes complexos. Segons el RD 217/2022, les competències clau del currículum són les següents:

- **STEM:** Competència matemàtica i competència en ciència, tecnologia i enginyeria: una aplicació correcta dels mètodes propis de l'activitat científica conduiran indubtablement a adquirir els coneixements, contrastar idees i aplicar els descobriments obtinguts en la superació de reptes tecnològics plantejats.
- CPSAA:** Competència personal, social i d'aprendre a aprendre per a fomentar l'autonomia, perseverança, sistematització, reflexió crítica i comunicació dels resultats obtinguts.
- CC:** Competència ciutadana que fomenti una capacitat notable d'anàlisi, de reflexió crítica i autocrítica, de valorar el sistema democràtic i el benestar de la societat segons els drets i deures dels ciutadans, i d'abordar diferents estratègies per a aconseguir la millor solució als diferents problemes d'indole tecnològica a què s'enfronten els ciutadans que formem.
- CD:** Competència digital s'emmarca en l'ús creatiu, crític i segur de les tecnologies de la informació i comunicació per a assolir els objectius relacionats amb els nostres projectes: comprendre i saber analitzar la informació que es maneja, prendre consciència del que suposa comunicar els resultats obtinguts d'una manera adequada i crear els continguts necessaris per a completar aquella comunicació.
- CCL:** Competència en comunicació lingüística: és a dir, la facultat que ha d'adquirir l'alumne per a comunicar qualsevol aspecte que tingui a veure amb l'evolució tecnològica del seu projecte i les seues conclusions.
- CP:** Competència plurilingüe
- CE:** Competència emprenedora: es mostra de manera notable en la formació tecnològica. Bàsicament, estem tractant la transformació d'idees en actes, per la qual cosa resulta bàsica la formació competencial de l'alumnat en aquest àmbit. Crear, innovar, imaginar solucions als problemes plantejats i ser crític enfront d'estes, constitueix la base de la piràmide on descansa el procés tecnològic.
- CCEC:** Competència en consciència i expressió culturals.

3.2- Competències específiques

Les competències específiques de la matèria són,

CE 1. Descriure i contextualitzar en el temps i l'espai els esdeveniments i els processos més rellevants de la història pròpia i universal, identificant referents de l'evolució cap a la societat actual i valorant-ne la diversitat

CE2. Buscar, identificar i seleccionar la informació referent a fets històrics, geogràfics i artístics

a partir de diferents fonts documentals, i fer un tractament correcte quant a investigació, classificació, recollida, organització, crítica i respecte.

CE3. Explicar les nocions bàsiques de canvi i continuïtat en la història emprant una perspectiva

causal i contextualitzada, reconèixer en el passat l'origen i l'evolució de les qüestions més rellevants del món actual i expressar judicis i opinions sobre el present i el futur

CE4. Contrastar les identitats individuals amb les col·lectives, identificar les aportacions decisives en la seua construcció, reconeixent i valorant les actuacions de tolerància i respecte.

CE5. Explicar les interrelacions econòmiques fonamentals entre els elements de l'espai físic i

les activitats de les societats humanes, així com la seua repercussió en la sostenibilitat.

CE6. Contrastar els principals models d'ocupació territorial i d'organització política i econòmica

que expliquen la desigualtat entre els éssers humans, tant a escala local com global.

CE7. Donar arguments des d'una perspectiva crítica, fonamentada en coneixements històrics i la geografia sobre problemes socials rellevants, assumir valors democràtics i pronunciar-se en la

defensa d'aquests.

CE8. Promoure projectes cooperatius de convivència i participar-hi, prenent com a base la construcció històrica de la Unió Europea, que afavoreixin un entorn més just i solidari mitjançant

l'aplicació de valors i procediments democràtics.

CE9. Identificar l'origen i reconèixer el valor del patrimoni cultural i natural, especialment dels

elements geogràfics, històrics i artístics, tant a escala local com global, i participar en l'elaboració i la difusió de propostes que n'afavoreixin la preservació i la valoració.

La relació entre les competències específiques amb les competències clau són les següents:

	CCL	CP	STEM	CD	C`SAA	CC	CE	CCEC
CE1	x				x	x		x
C2E	x			x	x			
CE3	x					x		
CE4	x					x		x
CE5			x		x	x		x
CE6	x				x	x		x
CE7						x	x	
CE8						x		x
CE9						x		x

3.3- Relació competències específiques amb criteris d'avaluació.

La relació entre les competències específiques i els criteris d'avaluació és la següent:

CE1	1.1. Construir un relat cronològicament ordenat i coherent sobre fets i personatges rellevants del passat i sobre la seua relació amb el present. 1.2. Reconèixer la diferent rellevància atorgada a uns fets històrics sobre uns altres en diferents moments del passat i en el present. 1.3. Manifestar interès i respecte per la diversitat històrica i cultural de les societats humanes.
CE2	2.1. Comparar la informació obtinguda amb les seues idees prèvies, i bandejar possibles prejudicis.

	<p>2.2. Seleccionar i utilitzar la informació més rellevant per a explicar determinats fets històrics, geogràfics i artístics que continguin diferents fonts documentals.</p> <p>2.3. Identificar la informació que contenen diferents fonts documentals de fets històrics, geogràfics i artístics.</p> <p>2.4. Formular i comunicar les seues pròpies conclusions sobre fets històrics, geogràfics i artístics, i representar-les d'una manera textual, gràfica o audiovisual</p>
CE3	<p>3.1. Reconèixer causes i conseqüències respecte dels fets i els processos històrics més rellevants de diferents èpoques.</p> <p>3.2. Contextualitzar i valorar decisions històricament rellevants preses per persones representatives del passat, tant en el context propi com en altres contextos socials, polítics i Culturals.</p> <p>3.3. Produir opinions i manifestar actituds de tolerància i respecte cap a altres cultures i cosmovisions.</p>
CE4	<p>4.1. Identificar els elements definitoris més significatius de les identitats individuals i col·lectives del propi entorn.</p> <p>4.2. Expressar opinions de respecte i tolerància cap a altres identitats, tant individuals com col·lectives.</p> <p>4.3. Mostrar actituds d'interès i respecte cap a altres identitats, tant individuals com col·lectives.</p>
CE5	<p>5.1. Situar les activitats econòmiques i els recursos naturals més importants en l'espai geogràfic.</p> <p>5.2. Detectar els problemes territorials i mediambientals més importants, tant a escala global com local, i fer propostes amb criteris de sostenibilitat.</p> <p>5.3. Identificar i descriure l'impacte sobre el territori de les principals activitats econòmiques, diferenciant entre les que són sostenibles i les que no ho són.</p>
CE6	<p>6.1. Identificar i localitzar els principals models d'organització territorial, política i econòmica.</p> <p>6.2. Distingir les entitats polítiques i les formes d'organització econòmica més importants dins dels principals models d'organització territorial, política i econòmica, i explicar com incideixen en la vida quotidiana dels seus habitants.</p> <p>6.3. Assenyalar els principals problemes territorials, polítics i econòmics, així com els agents socials que hi intervenen a escala local, regional, estatal i supraestatal.</p>
CE7	<p>7.1. Identificar els problemes socials més rellevants de l'actualitat, utilitzant com a guia els Objectius de Desenvolupament Sostenible.</p> <p>7.2. Establir relacions causals entre les accions humanes i l'origen dels problemes socials més rellevants de l'actualitat.</p>

	7.3. Mostrar interès pels problemes socials més rellevants i proposar solucions a aquests fonamentades en sabers geogràfics i històrics.
CE8	8.1. Participar en projectes cooperatius, assumint diversos rols amb responsabilitat i reconeixent les aportacions dels seus iguals. 8.2. Denunciar les situacions injustes i d'exclusió en qualsevol àmbit, prenent com a exemple la història d'Europa. 8.3. Aplicar els principis democràtics i el diàleg per a resoldre els conflictes.
CE9	9.1. Identificar béns patrimonials històrics, geogràfics i artístics, tant a escala global com local. 9.2. Elaborar treballs de síntesi sobre el patrimoni més pròxim que reconegui la seua varietat i importància com a element identitari.

4. SABERS BÀSICS

4.1- Distribució per blocs

1. Geografia.

1.1. Metodologia

Metodologia de treball i vocabulari específic. Representació geogràfica: orientació, escales, interpretació, elaboració de mapes, imatges i representacions gràfiques. Tècniques bàsiques de tractament i recerca de la informació geogràfica amb les TIC.

1.2. Geografia Física

Els moviments de la Terra. Formes constitutives del relleu. Unitats de relleu i xarxa hídrica. Zones climàtiques i paisatges geogràfics de la Terra. Paisatges geogràfics d'Espanya i de la Comunitat Valenciana.

1.3. Poblament i Població

Espai urbà i rural al món, Espanya i la Comunitat Valenciana. Les grans àrees culturals al món. Diversitat cultural. Convivència i interculturalitat.

1.4. Economia

Recursos naturals al planeta. Principals àrees mundials d'activitat econòmica. Sostenibilitat, repercussions mediambientals de les activitats econòmiques. Repartiment desigual de la riquesa. Índex de desenvolupament i Objectius de Desenvolupament Sostenible.

2. Història

2.1. Metodologia

Metodologia de treball i vocabulari específic historiogràfic. Ubicació espacial i temporal dels fets històrics. Cronologia i periodització. Tècniques bàsiques de recerca i tractament de la informació històrica amb les TIC.

2.2. Prehistòria i H^a Antiga

Origen de l'ésser humà. Hominització. Caçadors – recol·lectors. Neolític i edat del metall. Primeres civilitzacions agràries. Grècia: les polis, la democràcia d'Atenes i l'expansió colonial pel Mediterrani. Roma: evolució política i expansió, romanització i cristianisme.

2.3. Edat mitjana

Crisi i desaparició de l'Imperi Romà. Els pobles germànics. Sorgiment i expansió de l'islam. El Feudalisme (segles XI-XII). Renaixement de les ciutats a Europa (segles XIII al XV). Al-Andalus i els regnes cristians peninsulars. El Regne de València. Persones invisibilitats a la Història: dones, esclaus i estrangers.

3. Art

3.1. Metodologia

Metodologia de treball i vocabulari de la Història de l'Art.

3.2. Prehistòria i món antic

Art rupestre i metal·lisme. Egipte (mastabes, piràmides i temples) i Mesopotàmia (zigurat). Grècia: escultura i temple grec. Roma: temples, teatres, amfiteatres i circs.

3.3. Medieval

Romànic. Gòtic. Art islàmic.

4. Compromís social i cívic

4.1. Ciutadania

Tècniques bàsiques d'alfabetització informacional en Geografia i Història. Valors, drets i deures de la ciutadania democràtica. Diàleg i empatia com a instruments de resolució pacífica els conflictes. Detecció i rebuig de les situacions socials iniquès i injustes en el món actual i en la Història antiga i medieval.

4.2. Sostenibilitat

Actuacions personals de respecte al medi ambient: reutilitzar, reciclar, reduir. El desafiament de les desigualtats socials i econòmiques en el món actual.

4.3. Identitat i patrimoni

Reconeixement de la identitat cultural pròpia. Convivència i respecte de les diferències culturals i d'identitat. Reconeixement del valor identitari del patrimoni cultural i natural i el compromís amb la seua preservació.

4.2- Organització de les unitats de programació.

1. L'inici de l'Edat Mitjana. Els nous centres de poder
2. la societat feudal. Drets i desigualtats
3. El ressorgiment de les ciutats europees.
4. Al-Andalus i els regnes cristians peninsulars. El repte de la convivència
5. La pressió d'un món cada vegada més urbà
6. Els recursos naturals i l'activitat econòmica
7. Un estudi geogràfic sobre la desigualtat
8. Geopolítica, conflictes i cooperació per a la pau

4.3- Distribució temporal de les unitats didàctiques.

La distribució temporal orientativa de les Unitats didàctiques serà de tres unitats per avaluació. El professorat podrà fer les variacions que consideri oportunes per adaptar-se a l'alumnat.

5. METODOLOGIA. ORIENTACIONS DIDÀCTIQUES

5.1- Situacions d'aprenentatge

Usem el terme situació d'aprenentatge per referir-nos a aquelles experiències que, independentment de la forma en què es presenten, parteixen d'un context i plantegen un repte a la persona que aprèn. El fet que l'aprenentatge es fonamenti en la resolució d'un repte o d'una problemàtica real provoca que l'aprenent hagi de dur a terme amb eficàcia una acció o un seguit d'accions que impliquen una o més capacitats per a les quals són imprescindibles els sabers d'un o més camps de coneixement; per això s'afirma que les situacions d'aprenentatge s'orienten a l'assoliment de competències. Algunes de les situacions d'aprenentatge proposades seran:

Unitat 1: Es mantenen als nostres dies les innovacions del passat?

Unitat 2: Com es limitaven els drets individuals en una societat desigual?

Unitat 3: El desenvolupament urbà medieval va contribuir al creixement?

Unitat 4: Quin llegat hem rebut de la convivència entre diferents cultures de l'Edat Mitjana

Unitat 5: Què fa sostenible una ciutat?

Unitat 6: Només hi ha una manera de mesurar la riquesa?

Unitat 7: Quines cares té la desigualtat?

Unitat 8: Com han contribuït els Premis Nobel a la pau mundial?

5.2- Metodologia general i específica. Recursos didàctics i organitzatius.

Per assolir els objectius proposats la metodologia a emprar es basarà en una concepció constructivista dels aprenentatges, amb classes com més actives i participatives possibles.

Partirem del nivell de coneixements previs. Per a determinar aquest nivell realitzarem una prova inicial i al començar cada unitat es faran una sèrie de preguntes sobre el tema.

Fomentarem l'adquisició de l'aprenentatge significatiu a través de la mobilització dels seus coneixements previs i de la memorització comprensiva i possibilitarem que els alumnes realitzen aprenentatges significatius per ells mateixos.

Els principis que orientaran la nostra pràctica educativa seran: una metodologia activa, perquè l'alumnat participi i s'integri en el procés d'aprenentatge; una motivació, arbitrària dinàmiques que fomenten el treball individual i en grup; una atenció a la diversitat de l'alumnat tenint en compte els ritmes d'aprenentatge de l'alumne així com els seus interessos i expectatives i una selecció de materials i recursos que proporcionen resposta al model didàctic plantejat.

S'ha de comprovar com adquireix nous aprenentatges i la connexió amb les experiències individuals de l'alumnat. Per això, la metodologia per a implementar les competències específiques són: l'aprenentatge cooperatiu, l'aprenentatge basat en projectes, l'aprenentatge basat en problemes, indagació col·lectiva, estudi en profunditat d'un cas, l'aprenentatge dialògic, les simulacions, els jocs de rol i els debats.

Els criteris per a dissenyar les activitats d'aprenentatge seran, afavorir sabers interdisciplinaris, fer un aprenentatge en forma de reptes, jocs i problemes, utilitzar la perspectiva coeducativa i inclusiva, fomentar el treball individual i en grup, promoure la creativitat i fomentar l'aportació crítica de l'alumnat, utilitzar elements patrimonials i culturals pròxims a l'alumnat com a punt de partida de les tasques, utilitzar les TIC i possibilitar el trasllat d'allò après a altres contextos. Per la tal cosa, es dissenyaran activitats d'indagació en grup amb treball de camp, de foment de la lectura i escriptura amb documents, creació i comentari de textos, mapes, gràfics, estadístiques i eixos cronològics, exposició de forma oral i escrita les tasques realitzades, de reflexió que lliguen els continguts amb situacions personals de l'alumnat i de diàleg i debat.

Entre altres s'utilitzaran els següents recursos didàctics:

- Llibre de text
- Explicacions per part del professor
- Mapes, fotografies i gràfics per a interpretar i extraure informació geogràfica i històrica
- Mapes de continguts geogràfics, històrics i línies del temps.
- Textos històrics i actuals.
- Pel·lícules i llibres relacionats amb els temes.
- Recursos informàtics.
- Fitxes de reforç i ampliació.

5.3- Estratègies i activitats d'ensenyament i aprenentatge.

-Les **estratègies d'aprenentatge** són processos mitjançant els quals es trien, coordinen i apliquen les habilitats. Aquestes estratègies, cal que es vinculin amb l'aprenentatge significatiu i amb l'aprendre a aprendre. El més important pel que fa a l'estil d'aprenentatge requereix, que el professorat compregui les necessitats que pot tenir l'alumnat, en funció dels coneixements previs i del nivell que presentin, així com les seves aptituds i/o mancances. Dins l'ampli marc de les estratègies d'aprenentatge podem establir dos grans tipus de tipologies, estratègies disposicionals i de suport, i estratègies de processament i ús de la informació adquirida.

Estratègies disposicionals i de suport: Són les que posen en marxa el procés i ajuden a sostenir l'esforç. Hi ha molts tipus d'estratègies, alguns exemples serien:

- a) Estratègies afectiu - emotives: integren processos motivacionals, actituds adequades, autoconcepte i autoestima, sentiment de competència, etc.
- b) Estratègies de control del context: es refereixen a la creació de condicions ambientals adequades, control de l'espai, temps, material, etc., que fan que l'alumnat se senti còmode.
- c) Estratègies de recerca, recollida i selecció d'informació: integren tot el referent a la localització, recollida i selecció d'informació. El subjecte ha d'aprendre, per a ser aprenent estratègic, quines són les fonts d'informació i com accedir a elles, criteris de selecció de la informació, etc.

Estratègies de processament i ús de la informació adquirida:

- a) Estratègies d'atenció: dirigides al control de l'atenció.
- b) Estratègies de codificació, elaboració i organització de la informació: controlen els processos de reestructuració i personalització de la informació a través de tàctiques com el subratllat, el resum, l'esquema, mapes conceptuals, són el que anomenem tècniques d'estudi.

c) Estratègies de repetició i emmagatzematge: controlen els processos de retenció i memòria a curt i llarg termini a través de tàctiques com la còpia, repetició, recursos mnemotècnics, establiments de connexions significatives.

d) Estratègies de personalització i creativitat: inclouen el pensament crític, la reelaboració de la informació, les propostes personals creatives, etc.

e) Estratègies de recuperació de la informació: controlen els processos de record i recuperació, a través de tàctiques com exercicis de record, de recuperació de la informació seguint la ruta de conceptes relacionats, etc.

f) Estratègies de comunicació i ús de la informació adquirida: permeten utilitzar eficaçment la informació adquirida per a tasques acadèmiques i de la vida quotidiana a través de tàctiques com l'elaboració d'informes, la realització de síntesi del que s'ha après, la simulació d'exàmens, fer-se auto-preguntes o proves, exercicis d'aplicació i transferència, etc.

g) Estratègies metacognitives, de regulació i control: es refereixen al coneixement, avaluació i control de les diverses estratègies i processos cognitius, d'acord amb els objectius de la tasca i en funció del context.

-Quant a les **activitats d'aprenentatge** són el conjunt d'actuacions organitzades i intencionals que tenen com a fi proporcionar a l'estudiant situacions d'aprenentatge en les que construir coneixements i aplicar i evidenciar competències de manera activa i dinàmica. Dites activitats seran de 5 tipus, encara que no són excloents. Així, una mateixa activitat seria possible situar-la en diferents grups en funció de les competències i objectius que perseguim.

1. **Gestió de la informació.** Les activitats d'aprenentatge que pertanyen al grup gestió de la informació impliquen aquelles que afavoreixen la planificació i execució d'accions d'anàlisi, comparació, interpretació o síntesi fent ús de les informacions obtingudes.

2. **Aplicació.** La posada en pràctica dels coneixements adquirits durant els diversos processos d'ensenyament-aprenentatge, que tenen lloc durant el transcurs de l'assignatura per part dels estudiants, constitueix la base sobre la que es construeixen les activitats d'aprenentatge del categoria d'aplicació. Les activitats d'aprenentatge de caràcter aplicat afavoreixen la familiarització, interiorització, transferència i consolidació dels sabers.

3. **Comunicació.** L'obtenció de la consolidació tant de la competència d'expressió oral com de la competència d'expressió escrita constitueixen els eixos vertebradors sobre els quals es dissenyen les activitats d'aprenentatge pròpies de la categoria comunicació.

4. **Creació.** Aquesta categoria promou explícitament el treball d'habilitats de pensament superior. Sobre les habilitats de pensament superior podem establir-les a través de la ideació i producció de resultats d'aprenentatge innovadors i personalitzats per part de l'estudiantat, en el moment de donar resposta a les activitats d'aprenentatge plantejades. La promoció de la creativitat implica tractar la informació de manera que o bé, permeti arribar als mateixos resultats per camins diferents (promovent el canvi); o bé, generi noves fites que abans no havien estat considerades o assolides (recolzant així la innovació)

5. **Experimentació.** En el moment en que les activitats d'aprenentatge permeten a l'estudiant situar-se en una situació simulada o real, on viuen en primera persona experiències lligades amb els coneixements adquirits dins de l'aula (on en altres contextos no formals o informals d'aprenentatge), aquestes passen a formar part de la categoria experimentació.

5.4- Activitats de reforç i ampliació.

L'alumnat presenta una gran diversitat de capacitats, d'estils d'aprenentatge, de motivacions, d'expectatives, etc. En un context educatiu comprensiu i enriquidor per a tot l'alumnat, es podran elaborar diverses activitats relacionades amb la matèria que en cada grup seran especificades a la programació d'aula atenen a les característiques diverses de l'alumnat.

5.5- Activitats complementàries i extraescolars.

El professorat del Departament de Geografia i Història té previst realitzar alguna de les següents activitats complementàries i extraescolars a fi de completar l'activitat docent en l'aula.

- Visita al Planetari de Castelló
- Par del Meridià a Castelló
- Visita a Peníscola
- Visita a Tarragona
- Visita a Sagunt, teatre romà.
- Visita al poblat ibèric del Camí de Vinamargo
- Visita al Parc miner del Maestrat
- Visita a Benassal i al parc miner del Maestrat
- Visita a una explotació agropecuària
- Visita a les institucions valencianes
- Visita a exposicions itinerants
- Visita al Museu Militar de València
- Visita al Port de Castelló
- Visites històriques per Castelló
- Itinerari republicà per Castelló
- Visita a l'aeroport de Castelló
- Visita a la seu de l'ONU a Quart de Poblet
- Visita al refugi de la Plaça Tetuan
- Visita al Castell de la Magdalena
- Visita a Hisenda
- Visita a una fàbrica
- Visita historicocultural a València
- Visita a Museu de Belles Arts de Castelló.
- Visita a Onda: castell i museu.
- Visita a Morella
- Visita a Benassal
- Visita a la Valltorta
- Entrada en un Ple Municipal.
- Visita a Les Corts Valencianes
- Visita cultural a Barcelona
- Visita activitats culturals en Castelló
- Rebre la visita de testimonis directes de diferents esdeveniments històrics com la Guerra Civil Espanyola.

6. AVALUACIÓ DE L'ALUMNAT

6.1- Criteris d'avaluació.

L'avaluació de les competències específiques es realitzarà mitjançant els criteris d'avaluació. S'utilitzaran, segons les característiques de l'alumnat, diferents instrument d'avaluació, tant de caràcter unidireccional com altres de coavaluació i autoavaluació amb la utilització de rúbriques globals.

6.2- Procediments i instruments d'avaluació.

Procediments d'avaluació

L'avaluació dels alumnes ha d'entendre's com un procés integral en què s'han de contemplar diversos vessants com és l'anàlisi del procés d'aprenentatge dels alumnes, l'anàlisi del procés d'ensenyament i de la pràctica docent i l'anàlisi del projecte curricular. Estarà orientada pels objectius generals de l'àrea i pels objectius establerts per al curs, es comprovarà el compliment d'aquests objectius i l'adquisició de coneixements d'acord amb els criteris d'avaluació. Es realitzarà una avaluació o prova inicial a fi de detectar el nivell dels alumnes. La qualificació de l'alumne serà un resum dels resultats tant de les proves específiques com de les activitats i treballs realitzats en l'aula.

Es farà almenys una prova d'avaluació per a cada avaluació. Hi haurà, almenys, una recuperació a final de curs. A més, els alumnes que no superen l'avaluació o que vulguin millorar la seua nota podrien realitzar, si el professor així ho considera, diverses activitats dissenyades a l'efecte com ara la repetició dels exercicis no superats, la presentació de treballs o qualsevol altra activitat que verifiqui que l'alumne ha superat els criteris d'avaluació i els indicadors d'èxit.

La nota mitjana del curs serà la mitjana aritmètica de la nota de les tres avaluacions.

Les assignatures pendents seran avaluades a partir d'un dossier que haurà de realitzar l'alumne, i una prova escrita que avaluarà els continguts d'aquest mateix dossier.

Instruments d'Avaluació

Els instruments d'avaluació seran els següents:

- Proves o exàmens. Es realitzaran depenent de la dificultat que presenten els continguts, almenys una prova en cada avaluació.
- Treball en l'aula, a través de la revisió dels quaderns d'activitats. Es valorarà la seua actitud i participació així com el procés del domini de tècniques d'aprenentatge.
- Treballs en grup o individuals, presentats per escrit o exposats oralment.
- Seguiment del treball diari a través de preguntes directes de desenrotllament conceptual o pràctic.

6.3- Criteris de qualificació.

Competències específiques	Instruments a avaluar	Ponderació
CE1, CE2, CE3, CE4, CE5, CE6, CE7	Proves escrites i orals	60 %
CE1, CE2, CE3, CE4, CE5, CE6, CE7	Redaccions, lectures, treballs d'investigació	
CE1, CE2, CE3, CE4, CE5, CE6, CE7, CE8, CE9	<ul style="list-style-type: none"> • Treball a classe i/o a casa • Llibreta, dossier • Participació activa • Respecte alumnat i professorat • Compliment de les normes del centre 	40 %

Per aprovar caldrà una qualificació del 50%. La qualificació final es calcularà amb la mitjana aritmètica de les qualificacions de les tres avaluacions.

Els exàmens en què l'alumne haja copiat per qualsevol procediment quedaran anul·lats i la nota serà de 0.

Quan un alumne no es presenti a un examen haurà de justificar la no assistència i s'examinarà a criteri del professor, que decidirà proposar un altre examen o derivar a l'alumne a la recuperació ordinària.

És obligatori entregar els treballs demanats pel professor per tal d'aprovar l'avaluació.

Pel que fa a les faltes d'ortografia en els exàmens es restarà fins a un màxim d'un punt de la nota final, a criteri del professor o professora.

Per a recuperar una assignatura pendent cal presentar el dossier de l'assignatura i obtenir una qualificació del 50% en una prova escrita.

7. MESURES D'ATENCIÓ A L'ALUMNAT AMB NECESSITAT ESPECÍFICA DE SUPORT EDUCATIU O AMB NECESSITAT DE COMPENSACIÓ EDUCATIVA

En col·laboració amb el Departament d'Orientació es duran a terme mesures d'atenció a l'alumnat amb necessitat específica de suport educatiu o amb necessitat de compensació educativa.

Se seguiran les directrius marcades al DECRET 104/2018, l'ordre 20/2019 (30 d'abril), la resolució de 23 de desembre de 2021, així com el DECRET 217/2022 del Consell, pel qual es desenvolupen els principis d'equitat i d'inclusió en el sistema educatiu valencià. De tal manera distingirem entre:

Mesures de Nivell II: Unitats didàctiques i projectes disciplinaris i interdisciplinaris adequats a les característiques, necessitats i nivells d'assoliment de l'alumnat del grup classe mitjançant

l'aplicació d'estratègies i tècniques metodològiques per a la inclusió. Ajustament dels procediments i instruments d'avaluació a les característiques i necessitats de tot l'alumnat del grup classe seguint els principis de l'avaluació inclusiva (art. 15 Decret 104/2018). Planificació personalitzada d'activitats d'ampliació i reforç com a part de les unitats didàctiques i projectes. Aplicació de les actuacions i/o programes preventius de dificultats d'aprenentatge acordades amb l'alumnat del grup classe.

Mesures de Nivell III: Adequació personalitzada de les programacions didàctiques com adequacions metodològiques i per l'avaluació dels aprenentatges de les activitats i materials de les unitats didàctiques. Actuacions i programes d'enriquiment curricular dins i fora del horari lectiu per l'alumnat amb altes capacitats. Mesures per a l'alumnat esportista d'alt nivell, d'alt rendiment o d'elit Mesures per a l'alumnat que cursa ensenyaments professionals de Música i/o Dansa.

Mesures de Nivell IV: Adaptacions curriculars individuals significatives del currículum comú (ACIS) Programes específics amb currículum personalitzat per a l'estimulació sensorial i cognitiva, l'aprenentatge motor i aprenentatge d'hàbits d'autonomia personal, etc. Flexibilització en la durada de l'etapa per a l'alumnat amb altes capacitats intel·lectuals.

8. AVALUACIÓ DE LA PRÀCTICA DOCENT

Es farà una avaluació de la programació didàctica en el seu conjunt al final del curs per a recollir les millores en els següents punts:

- Temporalització de les unitats didàctiques i recursos didàctics emprats.
- Desenvolupament dels objectius didàctics i claredat en els criteris d'avaluació.
- Maneig dels continguts de les unitats.
- Ús de diverses eines d'avaluació.
- Disseny de les activitats d'ensenyament i aprenentatge
- Atenció a la diversitat.
- Metodologia aplicada.
- Interdisciplinarietat.

Castelló de la Plana, 20 d'octubre de 2024

Mònica L. Esteve Sancho
Professora i cap de departament de Geografia i Història de l'IES Francesc Ribalta

**INSTITUT
FRANCESC RIBALTA
DE CASTELLÓ**

**DEPARTAMENT DE
GEOGRAFIA I HISTÒRIA**

**PROPOSTA PEDAGÒGICA
2024-2025
Geografia i Història
3^r ESO**

1.1-Justificació de la programació

1.1-Contextualització 3

2. OBJECTIUS DE L'ETAPA VINCULATS AMB LA MATÈRIA O L'ÀMBIT

3. COMPETÈNCIES

3.1- Competències clau

3.2- Competències específiques

3.3- Relació de les competències específiques amb els criteris d'avaluació

4. SABERS BÀSICS

4.1- Distribució per blocs

4.2-Organització de les unitats didàctiques

4.3- Distribució temporal de les unitats didàctiques

5. SITUACIONS D'APRENENTATGE. METODOLOGIA. ORIENTACIONS DIDÀCTIQUES

5.1- Metodologia general i específica. Recursos didàctics i organitzatius

5.2- Activitats i estratègies d'ensenyament i aprenentatge

5.3- Activitats complementàries i extraescolars

5.4- Activitats de reforç i ampliació

6. AVALUACIÓ DE L'ALUMNAT

6.1-Criteris d'avaluació

6.2- Instruments d'avaluació

6.3- Criteris de qualificació

7. MESURES D'ATENCIÓ A L'ALUMNAT AMB NECESSITATS ESPECÍFIQUES DE SUPORT EDUCATIU O AMB NECESSITAT DE COMPENSACIÓ EDUCATIVA

8. AVALUACIÓ DE LA PRÀCTICA DOCENT

1. INTRODUCCIÓ

1.1- Justificació de la programació

La present proposta pedagògica estarà basada i realitzada a partir de la normativa següent:

- La Llei Orgànica 3/2020, de 29 de desembre, d'educació.
- El Reial Decret 217/2022, pel que s'estableix l'ordenació i els ensenyament mínims a l'ESO.
- El Decret 104/2018 pel qual desenvolupen els principis d'equitat i inclusió.
- El Decret 107/2022, de 5 d'agost, del Consell pel qual s'estableix el currículum i desenvolupa l'ordenació general d'ESO.

1.2- Contextualització.

Aquesta proposta pedagògica està realitzada per a impartir l'assignatura Geografia i Història a l'IES Francesc Ribalta, situat a l'Avinguda Rei En Jaume de la ciutat de Castelló de la Plana. S'imparteix ESO i Batxillerat, així com CEED i Batxillerat nocturn.

Els alumnes són majoritàriament de la mateixa ciutat, i el nivell socioeconòmic de les famílies és mitjà.

Les reunions del professorat del Departament es faran tant de forma presencial al centre com de forma telemàtica.

L'assignatura Geografia i Història de 3 ESO té una càrrega lectiva de 3 hores setmanals. Segons consta al Pla Lingüístic de Centre, l'ensenyament es farà en valencià.

El professorat de l'assignatura per al curs 2024-2025 és el següent:

CURS	PROFESSOR/A
Carles Gómez	3 ESO B, 3 ESO D, 3 ESO F
Tamara Andreu	3 ESO A, 3 ESO C
Mari Carmen Aguilera	3 ESO E, G

2. OBJECTIUS DE L'ETAPA VINCULATS AMB LA MATÈRIA O L'ÀMBIT

Segons l'article 7 del Reial Decret 217/2022 pel qual s'estableix el currículum bàsic de l'Educació Secundària Obligatòria, l'Educació Secundària Obligatòria ha de contribuir a desenvolupar en els alumnes les capacitats que els permetin:

- a) Assumir responsablement els seus deures, conèixer i exercir els seus drets amb respecte cap als altres, practicar la tolerància, la cooperació i la solidaritat entre les persones i els grups, exercitar-se en el diàleg garantint els drets humans i la igualtat de tracte i d'oportunitats entre dones i homes, com a valors comuns d'una societat plural, i preparar-se per a l'exercici de la ciutadania democràtica.
- b) Desenvolupar i consolidar hàbits de disciplina, estudi i feina individual i en equip com a condició necessària per a una realització eficaç de les tasques de l'aprenentatge i com a mitjà de desenvolupament personal.
- c) Valorar i respectar la diferència de sexes i la igualtat de drets i oportunitats entre aquests. Rebutjar la discriminació de les persones per raó de sexe o per qualsevol altra condició o circumstància personal o social. Rebutjar els estereotips que suposin discriminació entre homes i dones, així com qualsevol manifestació de violència contra la dona.
- d) Enfortir les seves capacitats afectives en tots els àmbits de la personalitat i en les seves relacions amb els altres, així com rebutjar la violència, els prejudicis de qualsevol tipus, els comportaments sexistes i resoldre pacíficament els conflictes.
- e) Desenvolupar destreses bàsiques en la utilització de les fonts d'informació per adquirir, amb sentit crític, nous coneixements. Adquirir una preparació bàsica i responsable en el camp de les tecnologies, especialment les de la informació i la comunicació.
- f) Concebre el coneixement científic com un saber integrat, que s'estructura en diferents disciplines, així com conèixer i aplicar els mètodes per identificar els problemes en els diversos camps del coneixement i de l'experiència.
- g) Desenvolupar l'esperit creatiu i emprenedor i, a la vegada, desenvolupar actituds de confiança en un mateix, de participació, de sentit crític, d'iniciativa personal i la capacitat d'aprendre a aprendre, planificar, prendre decisions i assumir responsabilitats.
- h) Comprendre i expressar amb correcció, oralment i per escrit, en valencià, com a llengua pròpia, i, el castellà, com a llengua cooficial de la Comunitat Autònoma, textos i missatges complexos, i iniciar-se en el coneixement, la lectura i l'estudi de les seves literatures.
- i) Comprendre i expressar-se en una o més llengües estrangeres de manera apropiada.
- j) Conèixer, valorar i respectar els aspectes bàsics de la cultura i la història pròpies i dels altres, incloses les llengües familiars, això com el patrimoni artístic i cultural, com a mostra del multilingüisme i de la multiculturalitat del món, que també s'ha de valorar i respectar.
- k) Conèixer i acceptar el funcionament del propi cos i el dels altres, respectar les diferències, consolidar els hàbits de cura i salut corporals i incorporar l'educació física i la pràctica de l'esport per afavorir el desenvolupament personal i social. Conèixer i valorar la dimensió humana de la sexualitat en tota la seva diversitat.
- l) Valorar críticament els hàbits socials relacionats amb la salut, el consum, la cura, l'empatia i el respecte cap als éssers vius, especialment els animals, i el medi ambient, i contribuir a la conservació i millora.

- m) Apreciar la creació artística i comprendre el llenguatge de les diferents manifestacions artístiques utilitzant diversos mitjans d'expressió i representació.
- n) Prendre consciència de les problemàtiques que té plantejades la humanitat i que es concreten en els Objectius de Desenvolupament Sostenible.

3. COMPETÈNCIES.

3.1- Competències Clau

Les competències clau són les capacitats per aplicar de manera integrada els continguts propis de cada ensenyament i etapa educativa per tal d'aconseguir la realització adient d'activitats i la resolució eficaç de problemes complexos. Segons el RD 217/2022, les competències clau del currículum són les següents:

- **STEM:** Competència matemàtica i competència en ciència, tecnologia i enginyeria: una aplicació correcta dels mètodes propis de l'activitat científica conduiran indubtablement a adquirir els coneixements, contrastar idees i aplicar els descobriments obtinguts en la superació de reptes tecnològics plantejats.

-**CPSAA:** Competència personal, social i d'aprendre a aprendre per a fomentar l'autonomia, perseverança, sistematització, reflexió crítica i comunicació dels resultats obtinguts.

-**CC:** Competència ciutadana que fomenti una capacitat notable d'anàlisi, de reflexió crítica i autocrítica, de valorar el sistema democràtic i el benestar de la societat segons els drets i deures dels ciutadans, i d'abordar diferents estratègies per a aconseguir la millor solució als diferents problemes d'índole tecnològica a què s'enfronten els ciutadans que formem.

-**CD:** Competència digital s'emmarca en l'ús creatiu, crític i segur de les tecnologies de la informació i comunicació per a assolir els objectius relacionats amb els nostres projectes: comprendre i saber analitzar la informació que es maneja, prendre consciència del que suposa comunicar els resultats obtinguts d'una manera adequada i crear els continguts necessaris per a completar aquella comunicació.

-**CCL:** Competència en comunicació lingüística: és a dir, la facultat que ha d'adquirir l'alumne per a comunicar qualsevol aspecte que tingui a veure amb l'evolució tecnològica del seu projecte i les seues conclusions.

-**CP:** Competència plurilingüe.

-**CE:** Competència emprenedora: es mostra de manera notable en la formació tecnològica. Bàsicament, estem tractant la transformació d'idees en actes, per la qual cosa resulta bàsica la formació competencial de l'alumnat en aquest àmbit. Crear, innovar, imaginar solucions als problemes plantejats i ser crític enfront d'estes, constitueix la base de la piràmide on descansa el procés tecnològic.

-**CCEC:** Competència en consciència i expressió culturals.

3.2- Competències específiques.

Les competències específiques de la matèria són:

CE 1. Descriure i contextualitzar en el temps i l'espai els esdeveniments i els processos més rellevants de la història pròpia i universal, identificant referents de l'evolució cap a la societat actual i valorant-ne la diversitat.

CE2. Buscar, identificar i seleccionar la informació referent a fets històrics, geogràfics i

artístics a partir de diferents fonts documentals, i fer un tractament correcte quant a investigació, classificació, recollida, organització, crítica i respecte.

CE3. Explicar les nocions bàsiques de canvi i continuïtat en la història emprant una perspectiva causal i contextualitzada, reconèixer en el passat l'origen i l'evolució de les qüestions més rellevants del món actual i expressar judicis i opinions sobre el present i el futur.

CE4. Contrastar les identitats individuals amb les col·lectives, identificar les aportacions decisives en la seua construcció, reconeixent i valorant les actuacions de tolerància i respecte.

CE5. Explicar les interrelacions econòmiques fonamentals entre els elements de l'espai físic i les activitats de les societats humanes, així com la seua repercussió en la sostenibilitat.

CE6. Contrastar els principals models d'ocupació territorial i d'organització política i econòmica que expliquen la desigualtat entre els éssers humans, tant a escala local com global.

CE7. Donar arguments des d'una perspectiva crítica, fonamentada en coneixements històrics i la geografia sobre problemes socials rellevants, assumir valors democràtics i pronunciar-se en la defensa d'aquests.

CE8. Promoure projectes cooperatius de convivència i participar-hi, prenent com a base la construcció històrica de la Unió Europea, que afavoreixin un entorn més just i solidari mitjançant l'aplicació de valors i procediments democràtics.

CE9. Identificar l'origen i reconèixer el valor del patrimoni cultural i natural, especialment dels elements geogràfics, històrics i artístics, tant a escala local com global, i participar en l'elaboració i la difusió de propostes que n'afavoreixin la preservació i la valoració.

La relació entre les competències específiques amb les competències clau són les següents:

	CCL	CP	STEM	CD	C`SAA	CC	CE	CCEC
CE1	x				x	x		x
C2E	x			x	x			
CE3	x					x		
CE4	x					x		x
CE5			x		x	x		x
CE6	x				x	x		x
CE7						x	x	
CE8						x		x
CE9						x		x

Interdisciplinarietat

Les relacions o connexions amb les competències específiques d'altres àrees o matèries de l'etapa són les següents:

a) Amb les competències específiques 1,2,5,6 i 7 de **Valores Ètics** es relacionen les competències específiques 4, 5, 7, 8.

b) Amb les competències específiques 1,2 i 4 de **Cultura Clàssica** es relacionen les competències específiques 1, 2, 3, 7, 9.

c) Amb les competències específiques 2,3,4,5,6,7 i 8 de **Valencià: llengua i literatura** es

relacionen totes les competències específiques.

d) Amb les competències específiques 1,5 i 6 d'**Educació Plàstica i Visual** es relacionen les competències específiques 1, 2, 3, 4, 8, 9.

e) Amb les competències específiques 2,3,6,7,8,10 i 11 de **Biologia i Geologia** es relacionen les competències específiques 2, 3, 4, 5 6, 7.

f) Amb les competències específiques 3 i 4 de **Física i Química** es relacionen les competències específiques 1, 2.

g) Amb la competència específica 1 de **Música** es relaciona la competència específica 1.

h) Amb la competència específica 4 d'**Educació Física** es relaciona la competència específica 9.

i) Amb la competència específica 2 de **Digitalització** es relaciona la competència específica 2.

3.3-Relació de les competències específiques amb els criteris d'avaluació

La relació entre les competències específiques i els criteris d'avaluació és la següent:

CE1	3.1. Construir un relat o una síntesi, cronològicament ordenada, coherent i emprant la terminologia adequada, sobre fets, processos i personatges rellevants del passat i la seua relació amb el present. 3.2. Aportar possibles motius sobre la diferent rellevància atorgada a uns fets històrics sobre uns altres en diferents moments del passat i en el Present. 3.3. Debate sobre situacions històriques d'intolerància i formular arguments que fomenten la tolerància i el respecte cap a la diversitat històrica i cultural de les societats humanes.
CE2	2.1. Contrastar la informació seleccionada per a comprendre fets històrics, geogràfics i artístics procedent de diferents fonts amb la provinent organismes oficials o emissors de prestigi reconegut. 2.2. Identificar i rebutjar prejudicis i estereotips identificant opinions no fonamentades en fets i sabers i comparant-les amb informació obtinguda a partir de fonts fiables. 2.3. Utilitzar la informació que contenen diferents fonts documentals per a explicar fets històrics, geogràfics i artístics relacionant-los amb la seua Època. 2.4. Formular i comunicar de manera textual, gràfica o audiovisual conclusions i valoracions pròpies sobre fets històrics, geogràfics i artístics, mostrant un domini adequat dels conceptes i la metodologia de treball d'aquest àmbit de coneixement
CE3	3.1. Explicar les dinàmiques de canvi i continuïtat en els processos històrics més rellevants de diferents èpoques identificant relacions causals complexes i entre factors de diferent àmbit. 3.2. Contextualitzar i valorar decisions preses per persones del passat i/o de contextos socials, polítics i culturals diferents del propi, i debatre sobre els motius de les seues accions.

	3.3. Produir opinions i judicis de valor coherents sobre qüestions socials i polítiques del passat i del present, manifestant actituds de tolerància, respecte i interès cap a altres cultures i cosmovisions.
CE4	<p>4.1. Identificar els elements definitoris de les identitats individuals i col·lectives més significatives del present establint la seua connexió amb fets del passat</p> <p>4.2. Argumentar a favor de les actituds tolerants, respectuoses i d'interès cap a altres identitats, tant individuals com col·lectives.</p> <p>4.3. Promoure i exercir propostes pràctiques de convivència a l'aula i en el propi entorn social</p>
CE5	<p>5.1. Identificar i descriure les interrelacions entre els grups i les societats humanes i el medi ambient que han donat lloc a problemes i conflictes per l'accés als recursos naturals.</p> <p>5.2. Explicar les causes de problemes i conflictes territorials i mediambientals, diferenciant i relacionant les diferents variables que hi intervenen.</p> <p>5.3. Plantejar alternatives sostenibles argumentades als problemes i els impactes ocasionats per les activitats humanes.</p>
CE6	<p>6.1. Descriure les principals característiques dels diferents models d'organització territorial, política i econòmic.</p> <p>6.2. Exposar raonadament les desigualtats generades pels models d'organització territorial, política i econòmica i explicar-ne les causes.</p> <p>6.3. Explicar els principals problemes territorials, polítics i econòmics generats per les desigualtats i com afecten la vida quotidiana de les persones.</p>
CE7	<p>7.1. Justificar com les accions personals incideixen directament en els problemes socials rellevants.</p> <p>7.2. Proporcionar arguments propis, fonamentats en la història i en la geografia, sobre els problemes socials més rellevants, reconeixent la incidència que la seua resolució tindrà en la millora les condicions de vida de les persones.</p> <p>7.3. Proposar solucions per als problemes basades en arguments històrics i geogràfics i que consideren els Objectius de Desenvolupament Sostenible (ODS).</p>
CE8	<p>8.1. Participar en projectes cooperatius, assumint diversos rols amb eficàcia i responsabilitat, fent costat a companys i companyes i demostrant empatia.</p> <p>8.2. Denunciar les situacions injustes i d'exclusió, argumentant a favor del diàleg i la inclusió com a maneres de superar-les.</p> <p>8.3. Argumentar i aplicar els principis democràtics i el diàleg per a plantejar la resolució dels conflictes, tant en l'àmbit quotidià com a escala global, especialment utilitzant el referent de la construcció històrica de la Unió Europea.</p>
CE9	9.1. Identificar les característiques dels elements patrimonials, i

	relacionar-les amb estils artístics, època històrica i entorn geogràfic. 9.2. Elaborar i exposar propostes argumentades que contribueixin a la preservació del patrimoni i la seua valoració, i que el reconeixin com a bé social.
--	---

4. SABERS BÀSICS

4.1-Distribució per blocs

1.Geografia

1.1. Metodologia

Mètodes de treball i vocabulari específic geogràfic. Identificació i contrast de fonts de la Geografia. Tècniques d'anàlisi i interpretació. Representació geogràfica de l'espai terrestre. Escales, interpretació i elaboració de mapes, imatges i representacions gràfiques. Tècniques bàsiques de cerca i tractament de la informació geogràfica amb les TIC.

1.2. Poblament i població

Distribució de la població mundial. Creixement població i moviments migratoris. Estructura per edats. Règims demogràfics. La població espanyola i de la Comunitat Valenciana.

1.3. Geografia Política

L'estat-nació. Estructura política de l'estat espanyol. L'estat del benestar a Europa i les institucions europees. Les formes d'organització política. Democràcia davant autoritarisme.

1.4. Geografia Econòmica

Els paisatges del sector primari. El sector secundari. Recursos energètics. El sector terciari. Transport i turisme. Sostenibilitat i repercussions mediambientals de les activitats econòmiques. Els sistemes econòmics. Economies de mercat i centralitzades. Repartiment desigual de la riquesa. Índex Desenvolupament Humà. Objectius de Desenvolupament Sostenible.

2. Història

2.1. Història Moderna

Renaixement. Humanisme i crisi religiosa. Reforma i Contrareforma. L'enfortiment del poder monàrquic a Europa. L'expansió mundial europea. La colonització d'Amèrica. La revolució científica. El segle de les llums: absolutisme monàrquic i il·lustració. Crisi de l'Antic Règim. La Revolució Francesa, altres revolucions liberals i les seues repercussions.

2.2. Història contemporània

Revolució Industrial i industrialització: canvis socioeconòmics a Europa a l'inici del segle XIX. Liberalisme i nacionalisme. Revolucions i nous estats nacionals a l'Europa del segle XIX. La segona Revolució Industrial. L'imperialisme colonial. La construcció i la consolidació de l'estat liberal a Espanya. Societat i economia a l'Espanya del segle XIX. La crisi de la Restauració a Espanya, la dictadura i la Segona República. Causes i conseqüències de la Primera Guerra Mundial. La Revolució Russa. L'Europa d'entreguerres i la crisi del 29. Causes i conseqüències de la Segona Guerra Mundial. L'Holocaust. El món després de la Segona Guerra Mundial: la guerra freda i la descolonització d'Àsia i Àfrica. El procés històric de construcció de la Unió Europea. La Guerra Civil i la dictadura franquista. La Transició. L'Espanya de la democràcia. La memòria democràtica. El moviment feminista: les quatre onades de la lluita per la igualtat de gènere. Dones de la història moderna i contemporània.

3. Història de l'Art

3.1 Metodologia

Metodologia de treball i vocabulari de la història de l'Art. Identificació i contrast de fonts de la història de l'art i tècniques d'anàlisi i interpretació.

3.2. L'art de l'edat Moderna i Contemporània

L'art renaixentista italià: característiques i obres principals. L'art barroc a Europa: característiques i obres principals. Art dels segles XVIII i XIX: academicisme enfront de Romanticisme. La ruptura de la tradició artística: l'impressionisme i les avantguardes històriques. Moviments artístics posteriors a la Segona Guerra Mundial.

4. Compromís cívic i social

4.1 Ciutadania

Aprofitament crític de les tècniques d'alfabetització informacional en Geografia. Hàbits democràtics. Exercici de drets i deures. Instruments per a la resolució pacífica dels conflictes. Defensa i pràctica activa. Detecció i rebuig de situacions socials injustes.

4.2.Sostenibilitat

Hàbits personals de vida i consum per al compromís amb els Objectius de Desenvolupament Sostenible. Les bases de la solidaritat internacional. Cooperació i ajuda al desenvolupament.

4.3. Identitat i patrimoni

La resiliència i la pràctica de la tolerància activa. Els valors de l'uropeisme i la ciutadania europea. La valoració i el gaudir del patrimoni com a bé social i identitari.

4.2 Organització de les unitats didàctiques.

UD 0- L'equilibri entre medi natural i activitat humana

UD 1- El futur d'un problema que envelleix

UD 2- L'economia mundial. Com ens afecta la globalització?

UD 3- La producció d'aliments, clau en l'Agenda 2030

UD 4- La necessitat d'una indústria més sostenible

UD 5- Comerç i transport: motor i repte de l'economia

UD 6- Altres serveis bàsics per a l'economia i el benestar

UD 7- Els reptes del món globalitzat i els ODS

UD 8- Aliances entre els estats: cooperar per a avançar

UD 9- L'inici de l'Edat Moderna. L'afany per explorar

UD 10- Una nova mentalitat. La construcció de l'Edat Moderna

UD 11- La monarquia hispànica. Un imperi mundial

UD 12- El món barroc. Noves potències hegemòniques

4.3- Distribució temporal de les unitats didàctiques.

La distribució temporal orientativa de les Unitats didàctiques serà de quatre unitats per avaluació. El professorat podrà fer les variacions que consideri oportunes per adaptar-se a l'alumnat.

5. METODOLOGIA. ORIENTACIONS DIDÀCTIQUES

5.1-Situacions d'aprenentatge

Usem el terme situació d'aprenentatge per referir-nos a aquelles experiències que, independentment de la forma en què es presenten, parteixen d'un context i plantegen un repte a la persona que aprèn. El fet que l'aprenentatge es fonamenti en la resolució d'un repte o d'una problemàtica real provoca que l'aprenent hagi de dur a terme amb eficàcia una acció o un seguit d'accions que impliquen una o més capacitats per a les quals són imprescindibles els sabers d'un o més camps de coneixement; per això s'afirma que les situacions d'aprenentatge s'orienten a l'assoliment de competències. Algunes de les situacions d'aprenentatge proposades seran:

Unitat 0: Cóm és la relació entre les persones i el medi natural?

Unitat 1: Quant hem canviat?

Unitat 2: Quina relació hi ha entre globalització, crisi i ocupació?

Unitat 3: L'ODS. Fam zero és només qüestió de produir més aliments?

Unitat 4: El nostre consum d'energia contribueix a la sostenibilitat?

Unitat 5: Cóm participem en el comerç global?

Unitat 6: Per què el turisme ha de ser sostenible?

Unitat 7: Respectem els drets humans?

Unitat 8: Què han aconseguit els grans acords internacionals?

Unitat 9: Cóm potencien les exploracions els avanços tecnològics?

Unitat 10: Va millorar la valoració de les dones en l'Edat Moderna?

Unitat 11: Cóm es podem evitar els conflictes armats?

Unitat 12: Poden conviure la injustícia i el progrés?

5.2-Metodologia general i específica. Recursos didàctics i organitzatius.

Per assolir els objectius proposats la metodologia a emprar es basarà en una concepció constructivista dels aprenentatges, amb classes com més actives i participatives possibles.

Partirem del nivell de coneixements previs. Per a determinar aquest nivell realitzarem una prova inicial i al començar cada unitat es faran una sèrie de preguntes sobre el tema.

Fomentarem l'adquisició de l'aprenentatge significatiu a través de la mobilització dels seus coneixements previs i de la memorització comprensiva i possibilitarem que els alumnes realitzen aprenentatges significatius per ells mateixos.

Els principis que orientaran la nostra pràctica educativa seran: una metodologia activa, perquè l'alumnat participi i s'integri en el procés d'aprenentatge; una motivació, arbitrànt dinàmiques que fomenten el treball individual i en grup; una atenció a la diversitat de l'alumnat tenint en compte els ritmes d'aprenentatge de l'alumne així com els seus interessos i expectatives i una selecció de materials i recursos que proporcionen resposta al model didàctic plantejat.

Els principis que orientaran la nostra pràctica educativa seran: una metodologia activa, perquè l'alumnat participi i s'integri en el procés d'aprenentatge; una motivació, arbitrànt dinàmiques que fomenten el treball individual i en grup; una atenció a la diversitat de l'alumnat tenint en compte els ritmes d'aprenentatge de l'alumne així com els seus interessos i expectatives i una selecció de materials i recursos que proporcionen resposta al model didàctic plantejat.

S'ha de comprovar com adquireix nous aprenentatges i la connexió amb les experiències individuals de l'alumnat. Per això, la metodologia per a implementar les competències específiques són: l'aprenentatge cooperatiu, l'aprenentatge basat en projectes, l'aprenentatge basat en problemes, indagació col·lectiva, estudi en profunditat d'un cas, l'aprenentatge dialògic, les simulacions, els jocs de rol i els debats.

Els criteris per a dissenyar les activitats d'aprenentatge seran, afavorir sabers interdisciplinaris, fer un aprenentatge en forma de reptes, jocs i problemes, utilitzar la perspectiva coeducativa i inclusiva, fomentar el treball individual i en grup, promoure la creativitat i fomentar l'aportació crítica de l'alumnat, utilitzar elements patrimonials i culturals pròxims a l'alumnat com a punt de partida de les tasques, utilitzar les TIC i possibilitar el trasllat d'allò après a altres contextos. Per la tal cosa, es dissenyaran activitats d'indagació en grup amb treball de camp, de foment de la lectura i escriptura amb documents, creació i comentari de textos, mapes, gràfics, estadístiques i eixos cronològics, exposició de forma oral i escrita les tasques realitzades, de reflexió que lliguen els continguts amb situacions personals de l'alumnat i de diàleg i debat.

Entre altres s'utilitzaran els següents recursos didàctics:

- Llibre de text
- Explicacions per part del professor
- Mapes, fotografies i gràfics per a interpretar i extraure informació geogràfica i històrica
- Mapes de continguts geogràfics, històrics i línies del temps.
- Textos històrics i actuals.
- Pel·lícules i llibres relacionats amb els temes.
- Recursos informàtics.
- Fitxes de reforç i ampliació.

5.3- Activitats i estratègies d'ensenyament i aprenentatge.

-Les estratègies d'aprenentatge són processos mitjançant els quals es trien, coordinen i apliquen les habilitats. Aquestes estratègies, cal que es vinculin amb l'aprenentatge significatiu i amb l'aprendre a aprendre. El més important pel que fa a l'estil d'aprenentatge requereix, que el professorat compregui les necessitats que pot tenir l'alumnat, en funció dels coneixements previs i del nivell que presentin, així com les seves aptituds i/o mancances. Dins l'ampli marc de les estratègies d'aprenentatge podem establir dos grans tipus de tipologies, estratègies disposicionals i de suport, i estratègies de processament i ús de la informació adquirida.

Estratègies disposicionals i de suport: Són les que posen en marxa el procés i ajuden a sostenir l'esforç. Hi ha molts tipus d'estratègies, alguns exemples serien:

a) Estratègies afectiu - emotives: integren processos motivacionals, actituds adequades, autoconcepte i autoestima, sentiment de competència, etc.

b) Estratègies de control del context: es refereixen a la creació de condicions ambientals adequades, control de l'espai, temps, material, etc., que fan que l'alumnat se senti còmode.

c) Estratègies de recerca, recollida i selecció d'informació: integren tot el referent a la localització, recollida i selecció d'informació. El subjecte ha d'aprendre, per a ser aprenent estratègic, quines són les fonts d'informació i com accedir a elles, criteris de selecció de la informació, etc.

Estratègies de processament i ús de la informació adquirida:

a) Estratègies d'atenció: dirigides al control de l'atenció.

- b) Estratègies de codificació, elaboració i organització de la informació: controlen els processos de reestructuració i personalització de la informació a través de tàctiques com el subratllat, el resum, l'esquema, mapes conceptuals, són el que anomenem tècniques d'estudi.
- c) Estratègies de repetició i emmagatzematge: controlen els processos de retenció i memòria a curt i llarg termini a través de tàctiques com la còpia, repetició, recursos mnemotècnics, establiments de connexions significatives.
- d) Estratègies de personalització i creativitat: inclouen el pensament crític, la reelaboració de la informació, les propostes personals creatives, etc.
- e) Estratègies de recuperació de la informació: controlen els processos de record i recuperació, a través de tàctiques com exercicis de record, de recuperació de la informació seguint la ruta de conceptes relacionats, etc.
- f) Estratègies de comunicació i ús de la informació adquirida: permeten utilitzar eficaçment la informació adquirida per a tasques acadèmiques i de la vida quotidiana a través de tàctiques com l'elaboració d'informes, la realització de síntesi del que s'ha après, la simulació d'exàmens, fer-se auto-preguntes o proves, exercicis d'aplicació i transferència, etc.
- g) Estratègies metacognitives, de regulació i control: es refereixen al coneixement, avaluació i control de les diverses estratègies i processos cognitius, d'acord amb els objectius de la tasca i en funció del context.

-Quant a les activitats d'aprenentatge són el conjunt d'actuacions organitzades i intencionals que tenen com a fi proporcionar a l'estudiant situacions d'aprenentatge en les que construir coneixements i aplicar i evidenciar competències de manera activa i dinàmica. Dites activitats seran de 5 tipus, encara que no són excloents. Així, una mateixa activitat seria possible situar-la en diferents grups en funció de les competències i objectius que perseguim.

1. **Gestió de la informació.** Les activitats d'aprenentatge que pertanyen al grup gestió de la informació impliquen aquelles que afavoreixen la planificació i execució d'accions d'anàlisi, comparació, interpretació o síntesi fent ús de les informacions obtingudes.
2. **Aplicació.** La posada en pràctica dels coneixements adquirits durant els diversos processos d'ensenyament-aprenentatge, que tenen lloc durant el transcurs de l'assignatura per part dels estudiants, constitueix la base sobre la que es construeixen les activitats d'aprenentatge de la categoria d'aplicació. Les activitats d'aprenentatge de caràcter aplicat afavoreixen la familiarització, interiorització, transferència i consolidació dels sabers.
3. **Comunicació.** L'obtenció de la consolidació tant de la competència d'expressió oral com de la competència d'expressió escrita constitueixen els eixos vertebradors sobre els quals es dissenyen les activitats d'aprenentatge pròpies de la categoria comunicació.
4. **Creació.** Aquesta categoria promou explícitament el treball d'habilitats de pensament superior. Sobre les habilitats de pensament superior podem establir-les a través de la ideació i producció de resultats d'aprenentatge innovadors i personalitzats per part de l'estudiantat, en el moment de donar resposta a les activitats d'aprenentatge plantejades. La promoció de la creativitat implica tractar la informació de manera que o bé, permeti arribar als mateixos resultats per camins diferents (promovent el canvi); o bé, generi noves fites que abans no havien estat considerades o assolides (recolzant així la innovació)
5. **Experimentació.** En el moment en que les activitats d'aprenentatge permeten a l'estudiant situar-se en una situació simulada o real, on viuen en primera persona experiències lligades

amb els coneixements adquirits dins de l'aula (on en altres contextos no formals o informals d'aprenentatge), aquestes passen a formar part de la categoria experimentació.

5.4- Activitats de reforç i ampliació.

L'alumnat presenta una gran diversitat de capacitats, d'estils d'aprenentatge, de motivacions, d'expectatives, etc. En un context educatiu comprensiu i enriquidor per a tot l'alumnat, es podran elaborar diferents activitats relacionades amb la matèria que en cada grup seran especificades a la programació d'aula atenen a les característiques diverses de l'alumnat.

5.5- Activitats complementàries i extraescolars.

El professorat del Departament de Geografia i Història té previst realitzar alguna de les següents activitats complementàries i extraescolars a fi de completar l'activitat docent en l'aula.

- Visita al Planetari de Castelló
- Par del Meridià a Castelló
- Visita a Peníscola
- Visita a Tarragona
- Visita a Sagunt, teatre romà.
- Visita al poblat ibèric del Camí de Vinamargo
- Visita al Parc miner del Maestrat
- Visita a Benassal i al parc miner del Maestrat
- Visita a una explotació agropecuària
- Visita a les institucions valencianes
- Visita a exposicions itinerants
- Visita al Museu Militar de València
- Visita al Port de Castelló
- Visites històriques per Castelló
- Itinerari republicà per Castelló
- Visita a l'aeroport de Castelló
- Visita a la seu de l'ONU a Quart de Poblet
- Visita al refugi de la Plaça Tetuan
- Visita al Castell de la Magdalena
- Visita a Hisenda
- Visita a una fàbrica
- Visita historicocultural a València
- Visita a Museu de Belles Arts de Castelló.
- Visita a Onda: castell i museu.
- Visita a Morella
- Visita a Benassal
- Visita a la Valltorta
- Entrada en un Ple Municipal.
- Visita a Les Corts Valencianes
- Visita cultural a Barcelona
- Visita activitats culturals en Castelló
- Rebre la visita de testimonis directes de diferents esdeveniments històrics com la Guerra Civil Espanyola.

6. AVALUACIÓ DE L'ALUMNAT

6.1- Criteris d'avaluació.

L'avaluació de les competències específiques es realitzarà mitjançant els criteris d'avaluació, tal com s'indica en l'apartat 3.3 d'aquesta proposta pedagògica. S'utilitzaran, segons les característiques de l'alumnat, diferents instrument d'avaluació, tant de caràcter unidireccional com altres de coavaluació i autoavaluació amb la utilització de rúbriques globals.

6.2- Procediments i instruments d'avaluació.

Procediments d'avaluació

L'avaluació dels alumnes ha d'entendre's com un procés integral en què s'han de contemplar diversos vessants com és l'anàlisi del procés d'aprenentatge dels alumnes, l'anàlisi del procés d'ensenyament i de la pràctica docent i l'anàlisi del projecte curricular. Estarà orientada pels objectius generals de l'àrea i pels objectius establerts per al curs, es comprovarà el compliment d'aquests objectius i l'adquisició de coneixements d'acord amb els criteris d'avaluació. Es realitzarà una avaluació o prova inicial a fi de detectar el nivell dels alumnes.

La qualificació de l'alumne serà un resum dels resultats tant de les proves específiques com de les activitats i treballs realitzats en l'aula.

Es farà almenys **una prova d'avaluació** per a cada avaluació. Hi haurà, almenys, una **recuperació** a final de curs. A més, els alumnes que no superen l'avaluació o que vulguin millorar la seua nota podrien realitzar, si el professor així ho considera, diverses activitats dissenyades a l'efecte com ara la repetició dels exercicis no superats, la presentació de treballs o qualsevol altra activitat que verifiqui que l'alumne ha superat els criteris d'avaluació i els indicadors d'èxit.

La **nota mitjana** del curs serà la mitjana aritmètica de la nota de les tres avaluacions.

Les assignatures **pendents** seran avaluades a partir d'un dossier que haurà de realitzar l'alumne, i una prova escrita que avaluarà els continguts d'aquest mateix dossier.

Instruments d'Avaluació

Els instruments d'avaluació seran els següents:

- Proves o exàmens. Es realitzaran depenent de la dificultat que presenten els continguts, almenys una prova en cada avaluació.
- Treball en l'aula, a través de la revisió dels quaderns d'activitats. Es valorarà la seua actitud i participació així com el procés del domini de tècniques d'aprenentatge.
- Treballs en grup o individuals, presentats per escrit o exposats oralment.
- Seguiment del treball diari a través de preguntes directes de desenrotllament conceptual o pràctic.

6.3- Criteris de qualificació.

Els criteris que permetran traduir l'avaluació en una nota quantitativa proposats pel departament seran:

Competències específiques	Instruments a avaluar	Ponderació
---------------------------	-----------------------	------------

CE1, CE2, CE3, CE4, CE5, CE6, CE7	Proves escrites i orals	70 %
CE1, CE2, CE3, CE4, CE5, CE6, CE7	Redaccions, lectures, treballs d'investigació	
CE1, CE2, CE3, CE4, CE5, CE6, CE7, CE8, CE9	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Treball a classe i/o a casa ▪ Llibreta, dossier ▪ Participació activa ▪ Respecte alumnat i professorat ▪ Compliment de les normes del centre 	30 %

Per aprovar caldrà una qualificació del 50%. La qualificació final es calcularà amb la mitjana aritmètica de les qualificacions de les tres avaluacions.

Els exàmens en què l'alumne haja copiat per qualsevol procediment quedaran anul·lats i la nota serà de 0.

Quan un alumne no es presenti a un examen haurà de justificar la no assistència i s'examinarà a criteri del professor, que decidirà proposar un altre examen o derivar a l'alumne a la recuperació ordinària.

És obligatori entregar els treballs demanats pel professor per tal d'aprovar l'avaluació.

Pel que fa a les faltes d'ortografia en els exàmens es restarà fins a un màxim d'un punt de la nota final, a criteri del professor o professora.

Per a recuperar una assignatura pendent cal presentar el dossier de l'assignatura i obtenir una qualificació del 50% en una prova escrita.

7. MESURES D'ATENCIÓ A L'ALUMNAT AMB NECESSITAT ESPECÍFICA DE SUPORT EDUCATIU O AMB NECESSITAT DE COMPENSACIÓ EDUCATIVA

En col·laboració amb el Departament d'Orientació es duran a terme mesures d'atenció a l'alumnat amb necessitat específica de suport educatiu o amb necessitat de compensació educativa.

Se seguiran les directrius marcades al DECRET 104/2018, l'ordre 20/2019 (30 d'abril), la resolució de 23 de desembre de 2021, així com el DECRET 217/2022 del Consell, pel qual es desenvolupen els principis d'equitat i d'inclusió en el sistema educatiu valencià. El procés de programació, que es realitza segons les característiques generals i compartides de l'alumnat, requereix ajustos per a atendre a la diversitat de capacitats, interessos i motivacions de cada estudiant. Segons les circumstàncies, el professor haurà d'adaptar el material didàctic utilitzat,

variar la metodologia de l'ensenyament, proposar activitats d'aprenentatge diferenciades, organitzar grups de treball flexibles, accelerar o frenar el ritme d'introducció de nous continguts, donar prioritat a uns blocs de continguts sobre altres, etc.

Atendre a la diversitat exigeix assumir les diferències en l'interior del grup d'alumnes com quelcom característic del quefer pedagògic. També implica organitzar el treball dels alumnes sobre diferents activitats d'acord amb les seues capacitats, interessos i ritmes personals. En aquest plantejament s'imposa una avaluació inicial, a partir de la qual el professor podrà comprovar la situació del grup i fixar les metes que ha d'aconseguir. Després, es podrà establir quines són les peculiaritats de cada alumne per a poder plantejar les estratègies diferenciades que l'ajuden a superar les dificultats o que li estimulen per a abordar amb més profunditat els continguts del curs. Per a això, en els llibres de text es faciliten recursos per a enfrontar-se a aquesta diversitat, com les fitxes de reforç que estan dirigides a l'alumnat amb dificultats en un aspecte específic. En elles, es tornen a treballar, de forma més senzilla i pautaada, els aspectes bàsics de la unitat. Aquestes fitxes de reforç atenen a diversos tipus de dificultats que obstaculitzen l'aprenentatge dels alumnes: dificultats conceptuals de la matèria, dificultats procedimentals, dificultats lingüístiques, etc.

També hi ha fitxes d'ampliació que estan dirigides als alumnes més avantatjats, que poden anar més enllà del nivell mitjà de l'aula, o bé que mostren un interès especial per determinats aspectes. Tenen una metodologia indagatòria i plantegen xicotetes recerques d'informació lligades amb l'estudi de casos concrets.

Respecte a l'adaptació curricular: és un conjunt d'activitats més senzilles que les proposades en el llibre de l'alumne i podrien ser útils per als alumnes que, en general, no aconsegueixen el nivell mitjà. Es tracta d'aconseguir els continguts bàsics per altres vies.

8. AVALUACIÓ DE LA PRÀCTICA DOCENT

Es farà una avaluació de la programació didàctica en el seu conjunt al final del curs per a recollir les millores en els següents punts:

Temporalització de les unitats didàctiques i recursos didàctics emprats.

Desenvolupament dels objectius didàctics i claredat en els criteris d'avaluació.

Maneig dels continguts de les unitats.

Ús de diverses eines d'avaluació.

Disseny de les activitats d'ensenyament i aprenentatge

Atenció a la diversitat.

Metodologia aplicada.

Interdisciplinarietat.

Castelló de la Plana, 20 d'octubre de 2024.

Mònica L. Esteve Sancho
Cap de departament de Geografia i Història de l'IES Francesc Ribalta

**INSTITUT FRANCESC RIBALTA
DE CASTELLÓ**

DEPARTAMENT DE GEOGRAFIA I HISTÒRIA

PROPOSTA PEDAGÒGICA DEL CURS

2024-2025

Geografia i Història

4t ESO

1. INTRODUCCIÓ	55
1.1- Justificació de la proposta pedagògica.....	55
1.2- Contextualització.	55
2. OBJECTIUS DE L'ETAPA RESPECTIVA VINCULATS AMB LA MATÈRIA O L'ÀMBIT	56
4.3- Distribució temporal de les unitats didàctiques.	63
5. METODOLOGIA. ORIENTACIONS DIDÀCTIQUES.....	64
5.1-Situacions d'aprenentatge	64
5.2-Metodologia general i específica. Recursos didàctics i organitzatius.....	64
5.3-Estratègies i activitats d'ensenyament i aprenentatge.....	65
5.4- Activitats de reforç i ampliació.....	67
5.5- Activitats complementàries i extraescolars.....	67
6. AVALUACIÓ DE L'ALUMNAT	68
6.1- Criteris d'avaluació.....	68
6.2- Procediments i instruments d'avaluació.	69
6.3- Criteris de qualificació.....	69
7. MESURES D'ATENCIÓ A L'ALUMNAT AMB NECESSITAT ESPECÍFICA DE SUPORT EDUCATIU O AMB NECESSITAT DE COMPENSACIÓ EDUCATIVA	70
8. AVALUACIÓ DE LA PRÀCTICA DOCENT	71

1. INTRODUCCIÓ

1.1- Justificació de la proposta pedagògica

La present proposta pedagògica estarà basada i realitzada a partir de la normativa següent:

- La Llei Orgànica 3/2020, de 29 de desembre, d'educació.
- El Reial Decret 217/2022, pel que s'estableix l'ordenació i els ensenyament mínims a l'ESO.
- El Decret 104/2018 pel qual desenvolupen els principis d'equitat i inclusió.
- El Decret 107/2022, de 5 d'agost del Consell pel qual s'estableix el currículum i desenvolupa l'ordenació general d'ESO.

1.2- Contextualització.

Aquesta proposta pedagògica està realitzada per a impartir l'assignatura Geografia i Història a l'IES Francesc Ribalta, situat a l'Avinguda Rei En Jaume de la ciutat de Castelló de la Plana. Al centre s'imparteix ESO i Batxillerat, així com CEED i Batxillerat nocturn.

Els alumnes són majoritàriament de la mateixa ciutat, i el nivell socioeconòmic de les famílies és mitjà.

Les reunions del professorat del Departament es faran tant de forma presencial al centre com de forma telemàtica.

L'assignatura de Geografia i Història de 4t ESO té una càrrega lectiva de 3 hores setmanals i segons consta al Pla Lingüístic de Centre, l'ensenyament es farà en valencià i en anglès.

El professorat de l'assignatura per al curs 2024-2025 és el següent:

PROFESSOR/A	CURS
Enrique Endrino	4A, 4B
Tamara Mudarra	4C, 4D
Jose Emilio Cerisuelo	4E
Carles Gómez	4F, 4G
Susana Arias	4 PDC

2. OBJECTIUS DE L'ETAPA RESPECTIVA VINCULATS AMB LA MATÈRIA O L'ÀMBIT

Segons l'article 7 del Reial Decret 217/2022 pel qual s'estableix el currículum bàsic de l'Educació Secundària Obligatòria, l'Educació Secundària Obligatòria ha de contribuir a desenvolupar en els alumnes les capacitats que els permetin:

- a) Assumir responsablement els seus deures, conèixer i exercir els seus drets amb respecte cap als altres, practicar la tolerància, la cooperació i la solidaritat entre les persones i els grups, exercitar-se en el diàleg garantint els drets humans i la igualtat de tracte i d'oportunitats entre dones i homes, com a valors comuns d'una societat plural, i preparar-se per a l'exercici de la ciutadania democràtica.
- b) Desenvolupar i consolidar hàbits de disciplina, estudi i feina individual i en equip com a condició necessària per a una realització eficaç de les tasques de l'aprenentatge i com a mitjà de desenvolupament personal.
- c) Valorar i respectar la diferència de sexes i la igualtat de drets i oportunitats entre aquests. Rebutjar la discriminació de les persones per raó de sexe o per qualsevol altra condició o circumstància personal o social. Rebutjar els estereotips que suposin discriminació entre homes i dones, així com qualsevol manifestació de violència contra la dona.
- d) Enfortir les seves capacitats afectives en tots els àmbits de la personalitat i en les seves relacions amb els altres, així com rebutjar la violència, els prejudicis de qualsevol tipus, els comportaments sexistes i resoldre pacíficament els conflictes.
- e) Desenvolupar destreses bàsiques en la utilització de les fonts d'informació per adquirir, amb sentit crític, nous coneixements. Adquirir una preparació bàsica i responsable en el camp de les tecnologies, especialment les de la informació i la comunicació.
- f) Concebre el coneixement científic com un saber integrat, que s'estructura en diferents disciplines, així com conèixer i aplicar els mètodes per identificar els problemes en els diversos camps del coneixement i de l'experiència.
- g) Desenvolupar l'esperit creatiu i emprenedor i, a la vegada, desenvolupar actituds de confiança en un mateix, de participació, de sentit crític, d'iniciativa personal i la capacitat d'aprendre a aprendre, planificar, prendre decisions i assumir responsabilitats.
- h) Comprendre i expressar amb correcció, oralment i per escrit, en valencià, com a llengua pròpia, i, el castellà, com a llengua cooficial de la Comunitat Autònoma, textos i missatges complexos, i iniciar-se en el coneixement, la lectura i l'estudi de les seves literatures.
- i) Comprendre i expressar-se en una o més llengües estrangeres de manera apropiada.
- j) Conèixer, valorar i respectar els aspectes bàsics de la cultura i la història pròpies i dels altres, incloses les llengües familiars, això com el patrimoni artístic i cultural, com a mostra del multilingüisme i de la multiculturalitat del món, que també s'ha de valorar i respectar.
- k) Conèixer i acceptar el funcionament del propi cos i el dels altres, respectar les diferències, consolidar els hàbits de cura i salut corporals i incorporar l'educació física i la pràctica de l'esport per afavorir el desenvolupament personal i social. Conèixer i valorar la dimensió humana de la sexualitat en tota la seva diversitat.
- l) Valorar críticament els hàbits socials relacionats amb la salut, el consum, la cura, l'empatia i

el respecte cap als éssers vius, especialment els animals, i el medi ambient, i contribuir a la conservació i millora.

m) Apreciar la creació artística i comprendre el llenguatge de les diferents manifestacions artístiques utilitzant diversos mitjans d'expressió i representació.

n) Prendre consciència de les problemàtiques que té plantejades la humanitat i que es concreten en els Objectius de Desenvolupament Sostenible.

3. COMPETÈNCIES.

3.1-Competències clau

Les competències clau són les capacitats per aplicar de manera integrada els continguts propis de cada ensenyament i etapa educativa per tal d'aconseguir la realització adient d'activitats i la resolució eficaç de problemes complexos. Segons el RD 217/2022, les competències clau del currículum són les següents:

- **STEM:** Competència matemàtica i competència en ciència, tecnologia i ingenyeria: una aplicació correcta dels mètodes propis de l'activitat científica conduiran indubtablement a adquirir els coneixements, contrastar idees i aplicar els descobriments obtinguts en la superació de reptes tecnològics plantejats.

-**CPSAA:** Competència personal, social i d'aprendre a aprendre per a fomentar l'autonomia, perseverança, sistematització, reflexió crítica i comunicació dels resultats obtinguts.

-**CC:** Competència ciutadana que fomenti una capacitat notable d'anàlisi, de reflexió crítica i autocrítica, de valorar el sistema democràtic i el benestar de la societat segons els drets i deures dels ciutadans, i d'abordar diferents estratègies per a aconseguir la millor solució als diferents problemes d'índole tecnològica a què s'enfronten els ciutadans que formem.

-**CD:** Competència digital s'emmarca en l'ús creatiu, crític i segur de les tecnologies de la informació i comunicació per a assolir els objectius relacionats amb els nostres projectes: comprendre i saber analitzar la informació que es maneja, prendre consciència del que suposa comunicar els resultats obtinguts d'una manera adequada i crear els continguts necessaris per a completar aquella comunicació.

-**CCL:** Competència en comunicació lingüística: és a dir, la facultat que ha d'adquirir l'alumne per a comunicar qualsevol aspecte que tingui a veure amb l'evolució tecnològica del seu projecte i les seues conclusions.

-**CP:** Competència plurilingüe

-**CE:** Competència emprenedora: es mostra de manera notable en la formació tecnològica. Bàsicament, estem tractant la transformació d'idees en actes, per la qual cosa resulta bàsica la formació competencial de l'alumnat en aquest àmbit. Crear, innovar, imaginar solucions als problemes plantejats i ser crític enfront d'estes, constitueix la base de la piràmide on descansa el procés tecnològic.

-**CCEC:** Competència en consciència i expressió culturals.

3.2-Competències específiques

Les competències específiques de la matèria són,

CE 1. Descriure i contextualitzar en el temps i l'espai els esdeveniments i els processos més rellevants de la història pròpia i universal, identificant referents de l'evolució cap a la societat actual i valorant-ne la diversitat

CE2. Buscar, identificar i seleccionar la informació referent a fets històrics, geogràfics i artístics

a partir de diferents fonts documentals, i fer un tractament correcte quant a investigació, classificació, recollida, organització, crítica i respecte.

CE3. Explicar les nocions bàsiques de canvi i continuïtat en la història emprant una perspectiva causal i contextualitzada, reconèixer en el passat l'origen i l'evolució de les qüestions més rellevants del món actual i expressar judicis i opinions sobre el present i el futur

CE4. Contrastar les identitats individuals amb les col·lectives, identificar les aportacions decisives en la seua construcció, reconeixent i valorant les actuacions de tolerància i respecte.

CE5. Explicar les interrelacions econòmiques fonamentals entre els elements de l'espai físic i les activitats de les societats humanes, així com la seua repercussió en la sostenibilitat.

CE6. Contrastar els principals models d'ocupació territorial i d'organització política i econòmica

que expliquen la desigualtat entre els éssers humans, tant a escala local com global.

CE7. Donar arguments des d'una perspectiva crítica, fonamentada en coneixements històrics i la geografia sobre problemes socials rellevants, assumir valors democràtics i pronunciar-se en la

defensa d'aquests.

CE8. Promoure projectes cooperatius de convivència i participar-hi, prenent com a base la construcció històrica de la Unió Europea, que afavoreixin un entorn més just i solidari mitjançant

l'aplicació de valors i procediments democràtics.

CE9. Identificar l'origen i reconèixer el valor del patrimoni cultural i natural, especialment dels

elements geogràfics, històrics i artístics, tant a escala local com global, i participar en l'elaboració i la difusió de propostes que n'afavoreixin la preservació i la valoració.

La relació entre les competències específiques amb les competències clau són les següents:

	CCL	CP	STEM	CD	C'SAA	CC	CE	CCEC
CE1	x				x	x		x
C2E	x			x	x			
CE3	x					x		
CE4	x					x		x
CE5			x		x	x		x
CE6	x				x	x		x
CE7						x	x	
CE8						x		x
CE9						x		x

INTERDISCIPLINARIETAT

Les relacions o connexions amb les competències específiques d'altres àrees o matèries de l'etapa són les següents:

- a) Amb les competències específiques 1,2,5,6 i 7 de **Valores Ètics** es relacionen les competències específiques 4, 5, 7, 8.
- b) Amb les competències específiques 1,2 i 4 de **Cultura Clàssica** es relacionen les competències específiques 1, 2, 3, 7, 9.
- c) Amb les competències específiques 2,3,4,5,6,7 i 8 de **Valencià: llengua i literatura** es relacionen totes les competències específiques.
- d) Amb les competències específiques 1,5 i 6 d'**Educació Plàstica i Visual** es relacionen les competències específiques 1, 2, 3, 4, 8, 9.
- e) Amb les competències específiques 2,3,6,7,8,10 i 11 de **Biologia i Geologia** es relacionen les competències específiques 2, 3, 4, 5 6, 7.
- f) Amb les competències específiques 3 i 4 de **Física i Química** es relacionen les competències específiques 1, 2.
- g) Amb la competència específica 1 de **Música** es relaciona la competència específica 1.
- h) Amb la competència específica 4 d'**Educació Física** es relaciona la competència específica 9.
- i) Amb la competència específica 2 de **Digitalització** es relaciona la competència específica 2.

3.3-Relació de les competències específiques amb els criteris d'avaluació

La relació entre les competències específiques i els criteris d'avaluació és la següent:

CE1	3.1. Construir un relat o una síntesi, cronològicament ordenada, coherent i emprant la terminologia adequada, sobre fets, processos i personatges rellevants del passat i la seua relació amb el present. 3.2. Aportar possibles motius sobre la diferent rellevància atorgada a uns fets històrics sobre uns altres en diferents moments del passat i en el Present. 3.3. Debatre sobre situacions històriques d'intolerància i formular arguments que fomenten la tolerància i el respecte cap a la diversitat històrica i cultural de les societats humanes.
CE2	2.1. Contrastar la informació seleccionada per a comprendre fets històrics, geogràfics i artístics procedent de diferents fonts amb la provinent d'organismes oficials o emissors de prestigi reconegut. 2.2. Identificar i rebutjar prejudicis i estereotips identificant opinions no fonamentades en fets i sabers i comparant-les amb informació obtinguda a partir de fonts fiables. 2.3. Utilitzar la informació que contenen diferents fonts documentals per a explicar fets històrics, geogràfics i artístics relacionant-los amb la seua Època.

	2.4. Formular i comunicar de manera textual, gràfica o audiovisual conclusions i valoracions pròpies sobre fets històrics, geogràfics i artístics, mostrant un domini adequat dels conceptes i la metodologia de treball d'aquest àmbit de coneixement
CE3	<p>3.1. Explicar les dinàmiques de canvi i continuïtat en els processos històrics més rellevants de diferents èpoques identificant relacions causals complexes i entre factors de diferent àmbit.</p> <p>3.2. Contextualitzar i valorar decisions preses per persones del passat i/o de contextos socials, polítics i culturals diferents del propi, i debatre sobre els motius de les seues accions</p> <p>3.3. Produir opinions i judicis de valor coherents sobre qüestions socials i polítiques del passat i del present, manifestant actituds de tolerància, respecte i interès cap a altres cultures i cosmovisions.</p>
CE4	<p>4.1. Identificar els elements definitoris de les identitats individuals i col·lectives més significatives del present establint la seua connexió amb fets del passat</p> <p>4.2. Argumentar a favor de les actituds tolerants, respectuoses i d'interès cap a altres identitats, tant individuals com col·lectives.</p> <p>4.3. Promoure i exercir propostes pràctiques de convivència a l'aula i en el propi entorn social</p>
CE5	<p>5.1. Identificar i descriure les interrelacions entre els grups i les societats humanes i el medi ambient que han donat lloc a problemes i conflictes per l'accés als recursos naturals.</p> <p>5.2. Explicar les causes de problemes i conflictes territorials i mediambientals, diferenciant i relacionant les diferents variables que hi intervenen.</p> <p>5.3. Plantejar alternatives sostenibles argumentades als problemes i els impactes ocasionats per les activitats humanes.</p>
CE6	<p>6.1. Descriure les principals característiques dels diferents models d'organització territorial, política i econòmic.</p> <p>6.2. Exposar raonadament les desigualtats generades pels models d'organització territorial, política i econòmica i explicar-ne les causes.</p> <p>6.3. Explicar els principals problemes territorials, polítics i econòmics generats per les desigualtats i com afecten la vida quotidiana de les persones.</p>
CE7	<p>7.1. Justificar com les accions personals incideixen directament en els problemes socials rellevants.</p> <p>7.2. Proporcionar arguments propis, fonamentats en la història i en la geografia, sobre els problemes socials més rellevants, reconeixent la incidència que la seua resolució tindrà en la millora les condicions de vida de les persones.</p> <p>7.3. Proposar solucions per als problemes basades en arguments històrics i geogràfics i que consideren els Objectius de Desenvolupament Sostenible (ODS).</p>
CE8	<p>8.1. Participar en projectes cooperatius, assumint diversos rols amb eficàcia i responsabilitat, fent costat a companys i companyes i demostrant empatia.</p> <p>8.2. Denunciar les situacions injustes i d'exclusió, argumentant a favor del diàleg i la inclusió com a maneres de superar-les.</p>

	8.3. Argumentar i aplicar els principis democràtics i el diàleg per a plantejar la resolució dels conflictes, tant en l'àmbit quotidià com a escala global, especialment utilitzant el referent de la construcció històrica de la Unió Europea.
CE9	9.1. Identificar les característiques dels elements patrimonials, i relacionar-les amb estils artístics, època històrica i entorn geogràfic. 9.2. Elaborar i exposar propostes argumentades que contribueixin a la preservació del patrimoni i la seua valoració, i que el reconeguin com a bé social.

4. SABERS BÀSICS

4.1-Distribució per blocs

1.Geografia

1.1. Metodologia

Mètodes de treball i i vocabulari específic geogràfic. Identificació i contrast de fonts de la Geografia. Tècniques d'anàlisi i interpretació. Representació geogràfica de l'espai terrestre. Escales, interpretació i elaboració de mapes, imatges i representacions gràfiques. Tècniques bàsiques de cerca i tractament de la informació geogràfica amb les TIC.

1.2. Poblament i població

Distribució de la població mundial. Creixement població i moviments migratoris. Estructura per edats. Règims demogràfics. La població espanyola i de la Comunitat Valenciana.

1.3. Geografia Política

L'estat-nació. Estructura política de l'estat espanyol. L'estat del benestar a Europa i les institucions europees. Les formes d'organització política. Democràcia davant autoritarisme.

1.4. Geografia Econòmica

Els paisatges del sector primari. El sector secundari. Recursos energètics. El sector terciari. Transport i turisme. Sostenibilitat i repercussions mediambientals de les activitats econòmiques. Els sistemes econòmics. Economies de mercat i centralitzades. Repartiment desigual de la riquesa. Índex Desenvolupament Humà. Objectius de Desenvolupament Sostenible.

2. Història

2.1. Història Moderna

Renaixement. Humanisme i crisi religiosa. Reforma i Contrareforma. L'enfortiment del poder monàrquic a Europa. L'expansió mundial europea. La colonització d'Amèrica. La revolució científica. El segle de les llums: absolutisme monàrquic i il·lustració. Crisi de l'Antic Règim. La Revolució Francesa, altres revolucions liberals i les seues repercussions.

2.2. Història contemporània

Revolució Industrial i industrialització: canvis socioeconòmics a Europa a l'inici del segle XIX. Liberalisme i nacionalisme. Revolucions i nous estats nacionals a l'Europa del segle XIX. La segona Revolució Industrial. L'imperialisme colonial. La construcció i la consolidació de l'estat liberal a Espanya. Societat i economia a l'Espanya del segle XIX. La crisi de la Restauració a Espanya, la dictadura i la Segona República. Causes i conseqüències de la Primera Guerra Mundial. La Revolució Russa. L'Europa d'entreguerres i la crisi del 29. Causes i conseqüències de la Segona Guerra Mundial. L'Holocaust. El món després de la Segona Guerra Mundial: la guerra freda i la descolonització d'Àsia i Àfrica. El procés històric de construcció de la Unió Europea. La Guerra Civil i la dictadura franquista. La Transició. L'Espanya de la democràcia. La memòria democràtica. El moviment feminista: les quatre onades de la lluita per la igualtat de gènere. Dones de la història moderna i contemporània.

3. Història de l'Art

3.1 Metodologia

Metodologia de treball i vocabulari de la història de l'Art. Identificació i contrast de fonts de la història de l'art i tècniques d'anàlisi i interpretació.

3.2. L'art de l'edat Moderna i Contemporània

L'art renaixentista italià: característiques i obres principals. L'art barroc a Europa: característiques i obres principals. Art dels segles XVIII i XIX: academicisme enfront de Romanticisme. La ruptura de la tradició artística: l'impressionisme i les avantguardes històriques. Moviments artístics posteriors a la Segona Guerra Mundial.

4. Compromís cívic i social

4.1 Ciutadania

Aprofitament crític de les tècniques d'alfabetització Informacional en Geografia. Hàbits democràtics. Exercici de drets i deures. Instruments per a la resolució pacífica dels conflictes. Defensa i pràctica activa. Detecció i rebuig de situacions socials injustes.

4.2.Sostenibilitat

Hàbits personals de vida i consum per al compromís amb els Objectius de Desenvolupament Sostenible. Les bases de la solidaritat internacional. Cooperació i ajuda al desenvolupament.

4.3. Identitat i patrimoni

La resiliència i la pràctica de la tolerància activa. Els valors de l'uropeisme i la ciutadania europea. La valoració i el gaudir del patrimoni com a bé social i identitari.

4.2- Organització de les unitats de programació.

UP 1- La crisi de l'Antic Règim

UP 2- Revolucions liberals i nacionalismes. La conquesta dels drets individuals i col·lectius.

UP 3- Revolució industrial i imperialisme. El repartiment del món.

UP 4- La transformació d'Espanya al segle XIX. La revolució liberal.

UD 5- El difícil començament del segle XX. La Primera Guerra Mundial.

UP 6- El període d'entreguerres: crisi econòmica i totalitarismes.

UP 7- La Segona Guerra Mundial. El món a punt de la destrucció.

UP 8- Espanya: de la crisi del 98 a la Guerra Civil

UP 9- La Guerra Freda

UP 10- La descolonització del món

UP 11- Grans canvis al món des de 1945. Tensions i reptes.

UP 12- Espanya: el camí de la dictadura a la democràcia

4.3- Distribució temporal de les unitats didàctiques.

La distribució temporal orientativa de les Unitats didàctiques serà de quatre unitats per avaluació. El professorat podrà fer les variacions que consideri oportunes per adaptar-se a l'alumnat.

5. METODOLOGIA. ORIENTACIONS DIDÀCTIQUES

5.1-Situacions d'aprenentatge

Usem el terme situació d'aprenentatge per referir-nos a aquelles experiències que, independentment de la forma en què es presenten, parteixen d'un context i plantegen un repte a la persona que aprèn. El fet que l'aprenentatge es fonamenti en la resolució d'un repte o d'una problemàtica real provoca que l'aprenent hagi de dur a terme amb eficàcia una acció o un seguit d'accions que impliquen una o més capacitats per a les quals són imprescindibles els sabers d'un o més camps de coneixement; per això s'afirma que les situacions d'aprenentatge s'orienten a l'assoliment de competències. Algunes de les situacions d'aprenentatge proposades seran:

Unitat 1: Cóm contribueix l'educació a l'avanç de la societat?

Unitat 2: Per què les constitucions són una de les bases de la democràcia?

Unitat 3: Cóm modifiquen la vida diària els avanços tecnològics?

Unitat 4: Per què la Primera Guerra Mundial fou tan destructiva?

Unitat 5: Cóm ha evolucionat la democràcia als segles XX i XXI?

Unitat 6: La memòria històrica ens ajuda a aprendre del passat?

Unitat 7: Quina herència tecnològica ens deixa la Guerra Freda?

Unitat 8: Cóm vulnerà l'apartheid els drets fonamentals?

Unitat 9: Cóm avança la igualtat de gènere a l'Espanya del primer terç del segle XX?

5.2-Metodologia general i específica. Recursos didàctics i organitzatius.

Per assolir els objectius proposats la metodologia a emprar es basarà en una concepció constructivista dels aprenentatges, amb classes com més actives i participatives possibles.

Partirem del nivell de coneixements previs. Per a determinar aquest nivell realitzarem una prova inicial i al començar cada unitat es faran una sèrie de preguntes sobre el tema.

Fomentarem l'adquisició de l'aprenentatge significatiu a través de la mobilització dels seus coneixements previs i de la memorització comprensiva i possibilitarem que els alumnes realitzen aprenentatges significatius per ells mateixos.

Els principis que orientaran la nostra pràctica educativa seran: una metodologia activa, perquè l'alumnat participi i s'integri en el procés d'aprenentatge; una motivació, arbitrànt dinàmiques que fomenten el treball individual i en grup; una atenció a la diversitat de l'alumnat tenint en compte els ritmes d'aprenentatge de l'alumne així com els seus interessos i expectatives i una selecció de materials i recursos que proporcionen resposta al model didàctic plantejat.

S'ha de comprovar com adquireix nous aprenentatges i la connexió amb les experiències individuals de l'alumnat. Per això, la metodologia per a implementar les competències específiques són: l'aprenentatge cooperatiu, l'aprenentatge basat en projectes, l'aprenentatge basat en problemes, indagació col·lectiva, estudi en profunditat d'un cas, l'aprenentatge dialògic, les simulacions, els jocs de rol i els debats.

Els criteris per a dissenyar les activitats d'aprenentatge seran, afavorir sabers interdisciplinaris, fer un aprenentatge en forma de reptes, jocs i problemes, utilitzar la perspectiva coeducativa i inclusiva, fomentar el treball individual i en grup, promoure la creativitat i fomentar l'aportació crítica de l'alumnat, utilitzar elements patrimonials i culturals pròxims a l'alumnat com a punt de partida de les tasques, utilitzar les TIC i possibilitar el trasllat d'allò après a altres contextos. Per la tal cosa, es dissenyaran activitats d'indagació en grup amb treball de camp, de foment de la lectura i escriptura amb documents, creació i comentari de textos, mapes, gràfics, estadístiques i eixos cronològics, exposició de forma oral i escrita les tasques realitzades, de reflexió que lliguen els continguts amb situacions personals de l'alumnat i de diàleg i debat.

Entre altres s'utilitzaran els següents recursos didàctics:

- Llibre de text
- Explicacions per part del professor
- Mapes, fotografies i gràfics per a interpretar i extraure informació geogràfica i històrica
- Mapes de continguts geogràfics, històrics i línies del temps.
- Textos històrics i actuals.
- Pel·lícules i llibres relacionats amb els temes.
- Recursos informàtics.
- Fitxes de reforç i ampliació.

5.3-Estratègies i activitats d'ensenyament i aprenentatge.

-Les **estratègies d'aprenentatge** són processos mitjançant els quals es trien, coordinen i apliquen les habilitats. Aquestes estratègies, cal que es vinculin amb l'aprenentatge significatiu i amb l'aprendre a aprendre. El més important pel que fa a l'estil d'aprenentatge requereix, que el professorat compregui les necessitats que pot tenir l'alumnat, en funció dels coneixements previs i del nivell que presentin, així com les seves aptituds i/o mancances. Dins l'ampli marc de les estratègies d'aprenentatge podem establir dos grans tipus de tipologies, estratègies disposicionals i de suport, i estratègies de processament i ús de la informació adquirida.

Estratègies disposicionals i de suport: Són les que posen en marxa el procés i ajuden a sostenir l'esforç. Hi ha molts tipus d'estratègies, alguns exemples serien:

- a)Estratègies afectiu - emotives: integren processos motivacionals, actituds adequades, autoconcepte i autoestima, sentiment de competència, etc.
- b)Estratègies de control del context: es refereixen a la creació de condicions ambientals adequades, control de l'espai, temps, material, etc., que fan que l'alumnat se senti còmode.

c) Estratègies de recerca, recollida i selecció d'informació: integren tot el referent a la localització, recollida i selecció d'informació. El subjecte ha d'aprendre, per a ser aprenent estratègic, quines són les fonts d'informació i com accedir a elles, criteris de selecció de la informació, etc.

Estratègies de processament i ús de la informació adquirida:

a) Estratègies d'atenció: dirigides al control de l'atenció.

b) Estratègies de codificació, elaboració i organització de la informació: controlen els processos de reestructuració i personalització de la informació a través de tàctiques com el subratllat, el resum, l'esquema, mapes conceptuals, són el que anomenem tècniques d'estudi.

c) Estratègies de repetició i emmagatzematge: controlen els processos de retenció i memòria a curt i llarg termini a través de tàctiques com la còpia, repetició, recursos mnemotècnics, establiments de connexions significatives.

d) Estratègies de personalització i creativitat: inclouen el pensament crític, la reelaboració de la informació, les propostes personals creatives, etc.

e) Estratègies de recuperació de la informació: controlen els processos de record i recuperació, a través de tàctiques com exercicis de record, de recuperació de la informació seguint la ruta de conceptes relacionats, etc.

f) Estratègies de comunicació i ús de la informació adquirida: permeten utilitzar eficaçment la informació adquirida per a tasques acadèmiques i de la vida quotidiana a través de tàctiques com l'elaboració d'informes, la realització de síntesi del que s'ha après, la simulació d'exàmens, fer-se auto-preguntes o proves, exercicis d'aplicació i transferència, etc.

g) Estratègies metacognitives, de regulació i control: es refereixen al coneixement, avaluació i control de les diverses estratègies i processos cognitius, d'acord amb els objectius de la tasca i en funció del context.

-Quant a les **activitats d'aprenentatge** són el conjunt d'actuacions organitzades i intencionals que tenen com a fi proporcionar a l'estudiant situacions d'aprenentatge en les que construir coneixements i aplicar i evidenciar competències de manera activa i dinàmica. Dites activitats seran de 5 tipus, encara que no són excloents. Així, una mateixa activitat seria possible situar-la en diferents grups en funció de les competències i objectius que perseguim.

1. **Gestió de la informació.** Les activitats d'aprenentatge que pertanyen al grup gestió de la informació impliquen aquelles que afavoreixen la planificació i execució d'accions d'anàlisi, comparació, interpretació o síntesi fent ús de les informacions obtingudes.

2. **Aplicació.** La posada en pràctica dels coneixements adquirits durant els diversos processos d'ensenyament-aprenentatge, que tenen lloc durant el transcurs de l'assignatura per part dels estudiants, constitueix la base sobre la que es construeixen les activitats d'aprenentatge del categoria d'aplicació. Les activitats d'aprenentatge de caràcter aplicat afavoreixen la familiarització, interiorització, transferència i consolidació dels sabers.

3. **Comunicació.** L'obtenció de la consolidació tant de la competència d'expressió oral com de la competència d'expressió escrita constitueixen els eixos vertebradors sobre els quals es dissenyen les activitats d'aprenentatge pròpies de la categoria comunicació.

4. **Creació.** Aquesta categoria promou explícitament el treball d'habilitats de pensament superior. Sobre les habilitats de pensament superior podem establir-les a través de la ideació i producció de resultats d'aprenentatge innovadors i personalitzats per part de l'estudiantat, en el moment de donar resposta a les activitats d'aprenentatge plantejades. La promoció de la creativitat implica tractar la informació de manera que o bé, permeti arribar als mateixos resultats per camins diferents (promovent el canvi); o bé, generi noves fites que abans no havien estat considerades o assolides (recolzant així la innovació)

5. **Experimentació.** En el moment en que les activitats d'aprenentatge permeten a l'estudiant situar-se en una situació simulada o real, on viuen en primera persona experiències lligades amb els coneixements adquirits dins de l'aula (on en altres contextos no formals o informals d'aprenentatge), aquestes passen a formar part de la categoria experimentació.

5.4- Activitats de reforç i ampliació.

L'alumnat presenta una gran diversitat de capacitats, d'estils d'aprenentatge, de motivacions, d'expectatives, etc. En un context educatiu comprensiu i enriquidor per a tot l'alumnat, es podran elaborar diverses activitats relacionades amb la matèria que en cada grup seran especificades a la programació d'aula atenen a les característiques diverses de l'alumnat.

5.5- Activitats complementàries i extraescolars.

El professorat del Departament de Geografia i Història té previst realitzar alguna de les següents activitats complementàries i extraescolars a fi de completar l'activitat docent en l'aula.

- Visita al Planetari de Castelló
- Par del Meridià a Castelló
- Visita a Peníscola
- Visita a Tarragona
- Visita a Sagunt, teatre romà.
- Visita al poblat ibèric del Camí de Vinamargo
- Visita al Parc miner del Maestrat
- Visita a Benassal i al parc miner del Maestrat
- Visita a una explotació agropecuària
- Visita a les institucions valencianes
- Visita a exposicions itinerants
- Visita al Museu Militar de València

- Visita al Port de Castelló
- Visites històriques per Castelló
- Itinerari republicà per Castelló
- Visita a l'aeroport de Castelló
- Visita a la seu de l'ONU a Quart de Poblet
- Visita al refugi de la Plaça Tetuan
- Visita al Castell de la Magdalena
- Visita a Hisenda
- Visita a una fàbrica
- Visita historicocultural a València
- Visita a Museu de Belles Arts de Castelló.
- Visita a Onda: castell i museu.
- Visita a Morella
- Visita a Benassal
- Visita a la Valltorta
- Entrada en un Ple Municipal.
- Visita a Les Corts Valencianes
- Visita cultural a Barcelona
- Visita activitats culturals en Castelló
- Rebre la visita de testimonis directes de diferents esdeveniments històrics com la Guerra Civil Espanyola.

6. AVALUACIÓ DE L'ALUMNAT

6.1- Criteris d'avaluació.

L'avaluació de les competències específiques es realitzarà mitjançant els criteris d'avaluació, tal com s'indica en l'apartat 3.3 d'aquesta proposta pedagògica. S'utilitzaran, segons les característiques de l'alumnat, diferents instrument d'avaluació, tant de caràcter unidireccional com altres de coavaluació i autoavaluació amb la utilització de rúbriques globals.

6.2- Procediments i instruments d'avaluació.

Procediments d'avaluació

L'avaluació dels alumnes ha d'entendre's com un procés integral en què s'han de contemplar diversos vessants com és l'anàlisi del procés d'aprenentatge dels alumnes, l'anàlisi del procés d'ensenyament i de la pràctica docent i l'anàlisi del projecte curricular. Estarà orientada pels objectius generals de l'àrea i pels objectius establerts per al curs, es comprovarà el compliment d'aquests objectius i l'adquisició de coneixements d'acord amb els criteris d'avaluació. Es realitzarà una avaluació o prova inicial a fi de detectar el nivell dels alumnes.

La qualificació de l'alumne serà un resum dels resultats tant de les proves específiques com de les activitats i treballs realitzats en l'aula.

Es farà almenys una **prova d'avaluació** per a cada avaluació. Hi haurà, almenys, una **recuperació** a final de curs. A més, els alumnes que no superen l'avaluació o que vulguin millorar la seua nota podrien realitzar, si el professor així ho considera, diverses activitats dissenyades a l'efecte com ara la repetició dels exercicis no superats, la presentació de treballs o qualsevol altra activitat que verifiqui que l'alumne ha superat els criteris d'avaluació i els indicadors d'èxit.

La **nota mitjana** del curs serà la mitjana aritmètica de la nota de les tres avaluacions.

Les assignatures **pendents** seran avaluades a partir d'un dossier que haurà de realitzar l'alumne, i una prova escrita que avaluarà els continguts d'aquest mateix dossier.

Instruments d'Avaluació

Els instruments d'avaluació seran els següents:

- Proves o exàmens. Es realitzaran depenent de la dificultat que presenten els continguts, almenys una prova en cada avaluació.
- Treball en l'aula, a través de la revisió dels quaderns d'activitats. Es valorarà la seua actitud i participació així com el procés del domini de tècniques d'aprenentatge.
- Treballs en grup o individuals, presentats per escrit o exposats oralment.
- Seguiment del treball diari a través de preguntes directes de desenrotllament conceptual o pràctic.

6.3- Criteris de qualificació.

Els criteris que permetran traduir l'avaluació en una nota quantitativa proposats pel departament seran:

Competències específiques	Instruments a avaluar	Ponderació
CE1, CE2, CE3, CE4, CE5, CE6, CE7	Proves escrites i orals	

		70 %
CE1, CE2, CE3, CE4, CE5, CE6, CE7	Redaccions, lectures, treballs d'investigació	
CE1, CE2, CE3, CE4, CE5, CE6, CE7, CE8, CE9	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Treball a classe i/o a casa ▪ Llibreta, dossier ▪ Participació activa ▪ Respecte alumnat i professorat ▪ Compliment de les normes del centre 	30 %

Per aprovar caldrà una qualificació del 50%. La qualificació final es calcularà amb la mitjana aritmètica de les qualificacions de les tres avaluacions.

Els exàmens en què l'alumne haja copiat per qualsevol procediment quedaran anul·lats i la nota serà de 0.

Quan un alumne no es presenti a un examen haurà de justificar la no assistència i s'examinarà a criteri del professor, que decidirà proposar un altre examen o derivar a l'alumne a la recuperació ordinària.

És obligatori entregar els treballs demanats pel professor per tal d'aprovar l'avaluació.

Pel que fa a les faltes d'ortografia en els exàmens es restarà fins a un màxim d'un punt de la nota final, a criteri del professor o professora.

Per a recuperar una assignatura pendent cal presentar el dossier de l'assignatura i obtenir una qualificació del 50% en una prova escrita.

7. MESURES D'ATENCIÓ A L'ALUMNAT AMB NECESSITAT ESPECÍFICA DE SUPORT EDUCATIU O AMB NECESSITAT DE COMPENSACIÓ EDUCATIVA

En col·laboració amb el Departament d'Orientació es duran a terme mesures d'atenció a l'alumnat amb necessitat específica de suport educatiu o amb necessitat de compensació educativa.

Se seguiran les directrius marcades al DECRET 104/2018, l'ordre 20/2019 (30 d'abril), la resolució de 23 de desembre de 2021, així com el DECRET 217/2022 del Consell, pel qual es desenvolupen els principis d'equitat i d'inclusió en el sistema educatiu valencià. De tal manera distingirem entre:

Mesures de Nivell II: Unitats didàctiques i projectes disciplinaris i interdisciplinaris adequats a les característiques, necessitats i nivells d'assoliment de l'alumnat del grup classe mitjançant

l'aplicació d'estratègies i tècniques metodològiques per a la inclusió. Ajustament dels procediments i instruments d'avaluació a les característiques i necessitats de tot l'alumnat del grup classe seguint els principis de l'avaluació inclusiva (art. 15 Decret 104/2018). Planificació personalitzada d'activitats d'ampliació i reforç com a part de les unitats didàctiques i projectes. Aplicació de les actuacions i/o programes preventius de dificultats d'aprenentatge acordades amb l'alumnat del grup classe.

Mesures de Nivell III: Adequació personalitzada de les programacions didàctiques com adequacions metodològiques i per l'avaluació dels aprenentatges de les activitats i materials de les unitats didàctiques. Actuacions i programes d'enriquiment curricular dins i fora del horari lectiu per l'alumnat amb altes capacitats. Mesures per a l'alumnat esportista d'alt nivell, d'alt rendiment o d'elit Mesures per a l'alumnat que cursa ensenyaments professionals de Música i/o Dansa.

Mesures de Nivell IV: Adaptacions curriculars individuals significatives del currículum comú (ACIS) Programes específics amb currículum personalitzat per a l'estimulació sensorial i cognitiva, l'aprenentatge motor i aprenentatge d'hàbits d'autonomia personal, etc. Flexibilització en la durada de l'etapa per a l'alumnat amb altes capacitats intel·lectuals.

8. AVALUACIÓ DE LA PRÀCTICA DOCENT

Es farà una avaluació de la programació didàctica en el seu conjunt al final del curs per a recollir les millores en els següents punts:

Temporalització de les unitats didàctiques i recursos didàctics emprats.

Desenvolupament dels objectius didàctics i claredat en els criteris d'avaluació.

Maneig dels continguts de les unitats.

Ús de diverses eines d'avaluació.

Disseny de les activitats d'ensenyament i aprenentatge

Atenció a la diversitat.

Metodologia aplicada.

Interdisciplinarietat.

Castelló de la Plana, 20 d'octubre de 2024

Mònica L. Esteve Sancho

Professora i cap de departament de Geografia i Història de l'IES Francesc Ribalta

**INSTITUT FRANCESC RIBALTA
DE CASTELLÓ**

DEPARTAMENT DE GEOGRAFIA I HISTÒRIA

**PROPOSTA PEDAGÒGICA DEL CURS
2024-2025
Història del Món Contemporani
1r Batxillerat**

ÍNDEX

1. INTRODUCCIÓ

1.1-Justificació de la programació

1.1-Contextualització

2. OBJECTIUS DE L'ETAPA VINCULATS AMB LA MATÈRIA O L'ÀMBIT

3. COMPETÈNCIES

3.1- Competències clau

3.2- Competències específiques

3.3- Relació de les competències específiques amb els criteris d'avaluació

4. SABERS BÀSICS

4.1- Distribució per blocs

4.2-Organització de les unitats didàctiques

4.3- Distribució temporal de les unitats didàctiques

5. SITUACIONS D'APRENENTATGE. METODOLOGIA. ORIENTACIONS DIDÀCTIQUES

5.1- Metodologia general i específica. Recursos didàctics i organitzatius

5.2- Activitats i estratègies d'ensenyament i aprenentatge

5.3- Activitats complementàries i extraescolars

5.4- Activitats de reforç i ampliació

6. AVALUACIÓ DE L'ALUMNAT

6.1-Criteris d'avaluació

6.2- Instruments d'avaluació

6.3- Criteris de qualificació

7. MESURES D'ATENCIÓ A L'ALUMNAT AMB NECESSITATS ESPECÍFIQUES DE SUPORT EDUCATIU O AMB NECESSITAT DE COMPENSACIÓ EDUCATIVA

8. AVALUACIÓ DE LA PRÀCTICA DOCENT

1. INTRODUCCIÓ

1.1- Justificació de la proposta pedagògica

La present proposta pedagògica estarà basada i realitzada a partir de la normativa següent:

- La Llei Orgànica 3/2020, de 29 de desembre, d'educació.
- El Reial Decret 243/2022, de 5 abril, pel que s'estableix l'ordenació i els ensenyaments del batxillerat.
- **El Decret 104/2018 pel quals desenvolupen els principis d'equitat i inclusió.**
- El Decret 108/2022, de 5 d'agost del Consell pel qual s'estableix la ordenació i els ensenyaments mínims del batxillerat.

1.2- Contextualització.

Aquesta programació està realitzada per a impartir l'assignatura Història del Món Contemporani a l'IES Francesc Ribalta, situat a l'Avinguda Rei En Jaume de la ciutat de Castelló de la Plana. Al centre s'imparteix ESO i Batxillerat, així com CEED i Batxillerat nocturn. Els alumnes són majoritàriament de la mateixa ciutat, i el nivell socioeconòmic de les famílies és mitjà.

Les reunions del professorat del Departament es realitzaran preferentment dimecres en el Departament de Geografia i Història. Aquestes reunions es podran fer tant de forma presencial com telemàtica.

L'assignatura Història del Món Contemporani té una càrrega lectiva de 4 hores setmanals. Segons consta al Pla Lingüístic del Centre, l'ensenyament es farà en valencià a tots els grups tant en horari diürn com nocturn.

El professorat de l'assignatura per al curs 2024-2025 és el següent:

PROFESSOR/A	CURS
Enrique Endrino	1 BAT D
Javier Remiro	1 BAT Y
Tamara Mudarra	1 BAT E, 1BATF, 1 BAT S
Mònica Esteve	1 BAT C,

2. OBJECTIUS DE L'ETAPA

El currículum educatiu defineix les Finalitats Educatives del Batxillerat a través d' Objectius Generals. Aquests Objectius Generals són els següents:

1. Exercir la ciutadania democràtica, des d'una perspectiva global, i adquirir una consciència cívica responsable, inspirada pels valors de la Constitució Espanyola, així com pels drets humans, que fomenti la coresponsabilitat en la construcció d'una societat justa i equitativa.
2. Consolidar una maduresa personal, afectiva, sexual i social que els permeti actuar de manera respectuosa, responsable i autònoma i desenvolupar l'esperit crític. Preveure, detectar i resoldre pacíficament els conflictes personals, familiars i socials, així com les possibles situacions de violència.
3. Fomentar la igualtat efectiva de drets i oportunitats de dones i homes, analitzar i valorar críticament les desigualtats existents, així com el reconeixement i l'ensenyament del paper de les dones en la història i impulsar la igualtat real i la no-discriminació per raó de naixement, sexe, origen racial o ètnic, discapacitat, edat, malaltia, religió o creences, orientació sexual o identitat de gènere o qualsevol altra condició o circumstància personal o social.
4. Afermar els hàbits de lectura, estudi i disciplina, com a condicions necessàries per a l'aprofitament eficaç de l'aprenentatge, i com a mitjà de desenvolupament personal.
5. Dominar, tant en l'expressió oral com en l'escrita, el valencià i el castellà.
6. Expressar-se amb fluïdesa i correcció en una o més llengües estrangeres..
7. Utilitzar amb solvència i responsabilitat les tecnologies de la informació i la comunicació.
8. Conèixer i valorar críticament les diferents realitats del món contemporani, els seus antecedents històrics i els principals factors de la seua evolució, com a mostra del multilingüisme i de la multiculturalitat. Participar de manera solidària en el desenvolupament i la millora del seu entorn social.
9. Accedir als coneixements científics i tecnològics fonamentals i dominar les habilitats bàsiques pròpies de la modalitat triada.
10. Comprendre els elements i procediments fonamentals de la investigació i dels mètodes científics. Conèixer i valorar de manera crítica la contribució de la ciència i la tecnologia en el canvi de les condicions de vida, així com afermar la sensibilitat i el respecte cap al medi ambient.
11. Afermar l'esperit emprenedor amb actituds de creativitat, flexibilitat, iniciativa, treball en equip, confiança en un mateix i sentit crític.
12. Desenvolupar la sensibilitat artística i literària, així com el criteri estètic, com a fonts de formació i enriquiment cultural.
13. Utilitzar l'educació física i l'esport per a afavorir el desenvolupament personal i social. Afermar els hàbits d'activitats físicoesportives per a afavorir el benestar físic i mental, i com a mitjà de desenvolupament personal i social.
14. Afermar actituds de respecte i prevenció en l'àmbit de la mobilitat segura i saludable.
15. Fomentar una actitud responsable i compromesa en la lluita contra el canvi climàtic i en la defensa del desenvolupament sostenible.

16. Valorar críticament els hàbits socials relacionats amb la salut, el consum, la cura, l'empatia i el respecte cap als éssers vius, especialment els animals.

La consecució d'aquests Objectius Generals està estretament relacionada amb l'adquisició de les vuit Competències Clau de manera que l'adquisició d'aquestes implica la consecució dels primers. Aquesta interrelació no és unívoca, és a dir, que la consecució d'un determinat Objectiu no està exclusivament relacionada amb l'adquisició d'una competència, sinó que tots dos, Objectius i Competències, mantenen una complexa interrelació, de manera que cada Objectiu s'aconsegueix a través de diverses Competències, i al revés, l'adquisició de cada Competència comporta la consecució de diversos Objectius.

3. COMPETÈNCIES.

3.1- Competències clau

Les competències clau són les capacitats per aplicar de manera integrada els continguts propis de cada ensenyament i etapa educativa per tal d'aconseguir la realització adient d'activitats i la resolució eficaç de problemes complexos. Segons el RD 217/2022, les competències clau del currículum són les següents:

- **STEM:** Competència matemàtica i competència en ciència, tecnologia i enginyeria: una aplicació correcta dels mètodes propis de l'activitat científica conduiran indubtablement a adquirir els coneixements, contrastar idees i aplicar els descobriments obtinguts en la superació de reptes tecnològics plantejats.
- **CPSAA:** Competència personal, social i d'aprendre a aprendre per a fomentar l'autonomia, perseverança, sistematització, reflexió crítica i comunicació dels resultats obtinguts.
- **CC:** Competència ciutadana que fomenti una capacitat notable d'anàlisi, de reflexió crítica i autocrítica, de valorar el sistema democràtic i el benestar de la societat segons els drets i deures dels ciutadans, i d'abordar diferents estratègies per a aconseguir la millor solució als diferents problemes d'índole tecnològica a què s'enfronten els ciutadans que formem.
- **CD:** Competència digital s'emmarca en l'ús creatiu, crític i segur de les tecnologies de la informació i comunicació per a assolir els objectius relacionats amb els nostres projectes: comprendre i saber analitzar la informació que es maneja, prendre consciència del que suposa comunicar els resultats obtinguts d'una manera adequada i crear els continguts necessaris per a completar aquella comunicació.
- **CCL:** Competència en comunicació lingüística: és a dir, la facultat que ha d'adquirir l'alumne per a comunicar qualsevol aspecte que tingui a veure amb l'evolució tecnològica del seu projecte i les seues conclusions.
- **CP:** Competència plurilingüe
- **CE:** Competència emprenedora: es mostra de manera notable en la formació tecnològica. Bàsicament, estem tractant la transformació d'idees en actes, per la qual cosa resulta bàsica la formació competencial de l'alumnat en aquest àmbit. Crear, innovar, imaginar solucions als problemes plantejats i ser crític enfront d'estes, constitueix la base de la piràmide on descansa el procés tecnològic.
- **CCEC:** Competència en consciència i expressió culturals.

3.2- Competències específiques

Competència específica 1.

Cercar, seleccionar i emprar informació sobre el passat i el present en distints tipus de fonts, avaluant de manera crítica el grau de fiabilitat i interès, i aplicant els mètodes, tècniques i conceptes de la ciència històrica.

Competència específica 2.

Descriure i contextualitzar els fets i processos més importants de la història contemporània, reconeixent-hi l'origen dels trets geopolítics, socials, econòmics i culturals del món actual i explicant-los per mitjà de la causalitat històrica

Competència específica 3.

Analitzar les principals ideologies, revolucions i canvis polítics de l'època contemporània, així com els diferents règims polítics als quals han donat lloc, avaluant críticament el seu caràcter democràtic o autoritari.

Competència específica 4.

Analitzar l'evolució de les relacions internacionals i els conflictes bèl·lics de l'època contemporània, atenent les causes i conseqüències, i valorant els esforços realitzats per mantenir la pau i fer complir els drets humans.

Competència específica 5.

Identificar i analitzar els canvis demogràfics, econòmics, socials i culturals provocats per l'aplicació de diferents sistemes econòmics al llarg de l'època contemporània, comparant i valorant les conseqüències per a les condicions de vida de les persones.

Competència específica 6.

Identificar i analitzar els canvis i permanències en l'organització social de la població, investigant les aportacions dels diferents grups socials als processos històrics i adoptant una posició crítica enfront de les desigualtats socials i les situacions de discriminació.

Competència específica 7.

Identificar, definir i analitzar en el seu context els principals corrents i manifestacions culturals i artístics de l'època contemporània, valorant l'herència que suposen en si mateixos i reconeixent en aquests plantejaments l'origen de la cultura actual.

Competència específica 8.

Reconèixer i analitzar els reptes més rellevants del món actual, analitzant-ne l'origen, les causes i les implicacions per al present i el futur, tot formant judicis personals informats, crítics i compromesos amb la millora de l'entorn.

Competència específica 9.

Incorporar la perspectiva de gènere en l'estudi de la història del món contemporani, investigant els moviments feministes en el seu context i adoptant una actitud proactiva entorn de l'assoliment de la igualtat efectiva entre homes i dones.

3.3- Relació de les competències específiques en el criteri d'avaluació.

La relació entre les competències específiques i els criteris d'avaluació és la següent:

CE1	<p>5.1.1. Emprar les tècniques i els mètodes bàsics de la investigació en història per buscar informació sobre el passat i el present, i avaluar el grau d'interès i veracitat.</p> <p>5.1.2. Justificar la veracitat o correcció d'afirmacions sobre fets del passat i del present contingudes en diversos tipus de fonts, d'acord amb criteris científics.</p> <p>5.1.3. Elaborar síntesis i formular hipòtesis, individualment i en grup, sobre fets del passat i del present, i verificar-ne la validesa a partir de fonts d'informació fiables.</p> <p>5.1.4. Interpretar i elaborar taules, gràfiques i mapes amb informació històrica tant en format analògic com digital.</p> <p>5.1.5. Acceptar la diversitat d'interpretacions historiogràfiques i reconèixer la provisionalitat i perfectibilitat del coneixement històric.</p>
CE2	<p>5.2.1. Construir relats o síntesis descriptius i/o explicatius sobre els fets i processos històrics més rellevants de la història del món contemporani.</p> <p>5.2.2. Identificar i classificar els tipus de relacions causals més habituals per a l'explicació del passat.</p> <p>5.2.3. Explicar les relacions causals que existeixen entre els fets i processos històrics del passat i les problemàtiques polítiques, econòmiques, socials i culturals més rellevants del present.</p> <p>5.2.4. Analitzar i comentar críticament fonts històriques primàries i secundàries, així com informació procedent dels mitjans de comunicació.</p>
CE3	<p>5.3.1. Explicar l'origen, descriure els trets fonamentals i diferenciar entre si les principals ideologies polítiques de l'època contemporània.</p> <p>5.3.2. Identificar, descriure i analitzar els principals processos revolucionaris contemporanis, i explicar-ne la influència sobre canvis històrics i règims polítics en contextos passats i presents.</p> <p>5.3.3. Expressar opinions informades i crítiques sobre el grau democràtic o autoritari de propostes i institucions polítiques del món actual, i particularment del entorn propi.</p>
CE4	<p>5.4.1. Analitzar les causes, desenvolupament i conseqüències dels principals conflictes bèl·lics en l'època contemporània i reconèixer-ne la importància com a factors de canvi històric.</p> <p>5.4.2. Buscar informació veraç i rellevant sobre conflictes i situacions actuals d'incompliment dels drets humans en el plànol internacional i relacionar-los amb els precedents històrics.</p> <p>5.4.3. Emprar tècniques i mètodes propis de la disciplina històrica per a l'anàlisi i explicació de les relacions internacionals i de les causes i conseqüències dels conflictes.</p> <p>5.4.4. Identificar i valorar els principals esforços i contribucions de l'època contemporània per al manteniment de la pau internacional i el respecte als drets humans.</p>
CE5	<p>5.5.1. Identificar i diferenciar l'origen i trets dels diferents models d'organització econòmica i social proposats i aplicats al llarg de l'època contemporània.</p>

	<p>5.5.2. Analitzar i avaluar les repercussions socials, polítiques, culturals i mediambientals de diferents sistemes d'organització econòmica implantats en diversos espais geopolítics contemporanis.</p> <p>5.5.3. Realitzar judicis de valor i propostes de millora sobre diferents actuacions del passat o propostes de futur relatives al desenvolupament econòmic i les seues conseqüències socials i mediambientals.</p>
CE6	<p>5.6.1. Incorporar al propi relat històric la diversitat de grups i moviments socials de la contemporaneïtat i analitzar-ne les característiques i aportacions als processos de canvi històric.</p> <p>5.6.2. Identificar les causes, desenvolupament, resolució i conseqüències dels principals conflictes socials de l'època contemporània.</p> <p>5.6.3. Avaluar la contribució de diferents moviments i agents socials de l'època contemporània a la millora de les condicions de vida de les persones.</p> <p>5.6.4. Reconèixer les desigualtats socials i altres situacions de discriminació de col·lectius en el passat i en el present, tot adoptant una actitud crítica enfront d'elles</p>
CE7	<p>5.7.1. Identificar i definir els principals corrents culturals i artístics de l'època contemporània, i interpretar el significat de les produccions materials i immaterials més significatives.</p> <p>5.7.2. Relacionar les noves formes, tècniques i canals d'expressió i comunicació propis de l'època contemporània amb les circumstàncies històriques i avanços tècnics que les han fet possibles.</p> <p>5.7.3. Reconèixer la vinculació i influències existents entre les formes d'expressió cultural desenvolupades en els últims dos segles i els principals corrents artístics i culturals de l'època actual.</p> <p>5.7.4. Valorar la importància del patrimoni cultural i artístic contemporani com una herència de tota la humanitat que cal conèixer, respectar i preservar.</p>
CE8	<p>5.8.1. Identificar els principals conflictes, reptes i problemes del món actual i buscar informació contrastada i veraç sobre els orígens històrics, l'evolució i els riscos presents i futurs.</p> <p>5.8.2. Elaborar i exposar, de manera individual i grupal, treballs de síntesi o projectes que analitzen i valoren els reptes del món actual, a partir d'informació provinent de fonts diverses i contrastades.</p> <p>5.8.3. Formar i expressar opinions pròpies, coherents, informades i crítiques, sobre problemes i reptes socials de rellevància local o global.</p> <p>5.8.4. Debatre sobre els principals problemes i reptes del present i formular propostes de millora.</p>
CE9	<p>5.9.1. Emprar la perspectiva de gènere en l'estudi de la realitat històrica contemporània, amb la finalitat de reconèixer i analitzar la desigualtat existent entre homes i dones.</p> <p>5.9.2. Identificar i incorporar al relat històric les idees i moviments feministes de l'època contemporània, així com les protagonistes principals.</p> <p>5.9.3. Mostrar una actitud proactiva envers la igualtat efectiva entre homes i dones, així com sobre la prevenció de la violència de gènere.</p>

4. SABERS BÀSICS

4.1- Distribució per blocs

En l'Etapa de Batxillerat, els Sabers de la matèria d'Història del Món Contemporani s'han distribuït en tres blocs:

Bloc 1. Pensar històricament

Subbloc. Conceptes, mètodes i tècniques de la ciència històrica CE1, CE2, CE8

- Naturalesa i conceptes de la ciència històrica
- Cerca i contrast d'informació històrica
- Anàlisi i comentari de fonts històriques i historiogràfiques
- Elaboració de taules, gràfiques i mapes amb informació històrica
- La causalitat en història
- L'explicació contextualitzada o per empatia
- Temps històric, canvi i continuïtat
- Expressió d'hipòtesis, explicacions i síntesis històriques

Bloc 2. Societats en el temps

Subbloc. Orígens del món contemporani CE3, CE4, CE5, CE6, CE7, CE9

- La Revolució Francesa i l'Imperi
- La nova era industrial
- Els moviments socials
- Moviments liberals i nacionals
- Innovació i domini colonial

Subbloc. Conflictes i canvis en la primera mitat del segle XX CE3, CE4, CE5, CE6, CE7, CE9

- La Primera Guerra Mundial i les seues conseqüències
- La revolució russa i l'estat soviètic
- La societat i la política de masses
- La crisi econòmica d'entreguerres
- Crisi de les democràcies i ascens dels totalitarismes
- La Segona Guerra Mundial i les seues conseqüències
- Noves formes i tendències artístiques del segle XX

Subbloc. El món bipolar CE3, CE4, CE5, CE6, CE7, CE9

- La política de blocs i la Guerra Freda
- Les noves institucions internacionals
- El bloc capitalista
- El bloc comunista
- El procés de construcció europea
- L'estat del benestar
- La descolonització i els problemes dels nous estats

Subbloc de Món actual CE3, CE4, CE5, CE6, CE7, CE8, CE9

- La desintegració del bloc soviètic i el nou ordre mundial
- La Unió europea: reptes i oportunitats

- Espais geopolítics i principals conflictes internacionals del món actual
- Democràcia, drets humans i nous moviments socials
- La globalització i els seus desequilibris
- La problemàtica mediambiental
- La societat de la informació
- Noves formes digitals d'expressió i comunicació

Bloc 3. Compromís cívic i ciutadà

Subbloc. Consciència cívica i ciutadana. Transversal a totes les CE

- Compromís amb els principis i normes de la Declaració Universal dels Drets Humans.
- Consciència i memòria democràtica
- Valors de l'uropeisme i ciutadania global
- Compromís amb l'assoliment dels objectius de desenvolupament sostenible
- Resolució pacífica de conflictes i cultura de la pau
- Respecte de la diferència i exercici de la tolerància activa
- Compromís amb l'assoliment de la igualtat efectiva entre homes i dones
- Reconeixement i respecte del patrimoni cultural i natural
- Prevenició de la manipulació de la informació i de la desinformació

4.2- Unitats de programació: organització i distribució.

Al llarg del curs es desenvoluparan les següents unitats de programació distribuïdes per trimestres:

1r. trimestre	2n. trimestre	3r. trimestre
UNITAT 1. La Revolució francesa i l'Imperi UNITAT 2. La nova era industrial. UNITAT 3. Els moviments socials UNITAT 4. Moviments liberals i nacionals.	UNITAT 5. Innovació i domini colonial UNITAT 6. La decadència dels imperis UNITAT 7. El món després de la Gran Guerra UNITAT 8. L'auge dels totalitarismes.	UNITAT 9. La Segona Guerra Mundial. UNITAT 10. Un món dividit en blocs. UNITAT 11. Descolonització i neocolonialisme. UNITAT 12 La construcció de la Unió Europea. UNITAT 13 La geopolítica del món actual UNITAT 14. Els reptes del món actual

5. METODOLOGIA. ORIENTACIONS DIDÀCTIQUES

5.1- Situacions d'aprenentatge

Les situacions d'aprenentatge són plantejaments de la vida quotidiana que serveixen de punt partida per produir aprenentatges significatius a l'alumnat.

Les situacions d'aprenentatge proposades són les següents:

Unitat 1: Per què la Revolució Francesa és l'inici del període contemporani

Unitat 2: És l'organització econòmica i social actual hereva de la Revolució Industrial?

Unitat 3: Les condicions del treball actual es pareixen a la dels inicis de la Revolució Industrial?

Unitat 4: Existeixen actualment colònies?

Unitat 5: Va ser inevitable l'esclat de la Primera Guerra Mundial?

Unitat 6: La relació entre una pandèmia i una crisi econòmica, és només un fet actual?

Unitat 7: Per què és tan fràgil un sistema democràtic?

Unitat 8: Era necessari llançar una bomba atòmica?

Unitat 9: Té relació la guerra d'Ucraïna amb la Guerra Freda?

Unitat 10: La independència política garanteix un desenvolupament econòmic i social sense lligams amb les potències europees

Unitat 11: Geopolítica del món actual. Cas pràctic

Unitat 12 Per a què serveix la Unió Europea?

Unitat 13 Quines són les superpotències actuals i com exerceixen el poder per configurar el nou ordre internacional?

Unitat 14 Sereu capaços d'adaptar-vos als nous perfils professionals i les noves formes de treball que es preveuen en el futur?

La distribució temporal de les Unitats didàctiques es indicativa i orientadora encara que les programacions d'aula podran variar-la segons les característiques del grup. Per als alumnes del CEED, el temari de l'assignatura es divideix en 2 quadrimestres (avaluacions), als que es donarà la meitat de les unitats didàctiques.

5.2- Metodologia general i específica. Recursos didàctics i organitzatius.

Per assolir els objectius proposats la metodologia a emprar es basarà en una concepció constructivista dels aprenentatges, amb classes com més actives i participatives possibles.

Partirem del nivell de coneixements previs. Per a determinar aquest nivell realitzarem una prova inicial i al començar cada unitat es faran una sèrie de preguntes sobre el tema.

Fomentarem l'adquisició de l'aprenentatge significatiu a través de la mobilització dels seus coneixements previs i de la memorització comprensiva i possibilitarem que els alumnes realitzen aprenentatges significatius per ells mateixos.

Els principis que orientaran la nostra pràctica educativa seran: una metodologia activa, perquè l'alumnat participi i s'integri en el procés d'aprenentatge; una motivació, arbitrànt dinàmiques que fomenten el treball individual i en grup; una atenció a la diversitat de l'alumnat tenint en

compte els ritmes d'aprenentatge de l'alumne així com els seus interessos i expectatives i una selecció de materials i recursos que proporcionen resposta al model didàctic plantejat.

S'ha de comprovar com adquireix nous aprenentatges i la connexió amb les experiències individuals de l'alumnat. Per això, la metodologia per a implementar les competències específiques són: l'aprenentatge cooperatiu, l'aprenentatge basat en projectes, l'aprenentatge basat en problemes, indagació col·lectiva, estudi en profunditat d'un cas, l'aprenentatge dialògic, les simulacions, els jocs de rol i els debats.

Els criteris per a dissenyar les activitats d'aprenentatge seran, afavorir sabers interdisciplinaris, fer un aprenentatge en forma de reptes, jocs i problemes, utilitzar la perspectiva coeducativa i inclusiva, fomentar el treball individual i en grup, promoure la creativitat i fomentar l'aportació crítica de l'alumnat, utilitzar elements patrimonials i culturals pròxims a l'alumnat com a punt de partida de les tasques, utilitzar les TIC i possibilitar el trasllat d'allò aprés a altres contextos. Per la tal cosa, es dissenyaran activitats d'indagació en grup amb treball de camp, de foment de la lectura i escriptura amb documents, creació i comentari de textos, mapes, gràfics, estadístiques i eixos cronològics, exposició de forma oral i escrita les tasques realitzades, de reflexió que lliguen els continguts amb situacions personals de l'alumnat i de diàleg i debat.

Entre altres s'utilitzaran els següents recursos didàctics:

- Llibre de text
- Explicacions per part del professor
- Mapes, fotografies i gràfics per a interpretar i extraure informació geogràfica i històrica
- Mapes de continguts geogràfics, històrics i línies del temps.
- Textos històrics i actuals.
- Pel·lícules i llibres relacionats amb els temes.
- Recursos informàtics.
- Fitxes de reforç i ampliació.

5.3- Estratègies i activitats d'ensenyament i aprenentatge.

-Les **estratègies d'aprenentatge** són processos mitjançant els quals es trien, coordinen i apliquen les habilitats. Aquestes estratègies, cal que es vinculin amb l'aprenentatge significatiu i amb l'aprendre a aprendre. El més important pel que fa a l'estil d'aprenentatge requereix, que el professorat compregui les necessitats que pot tenir l'alumnat, en funció dels coneixements previs i del nivell que presentin, així com les seves aptituds i/o mancances. Dins l'ampli marc de les estratègies d'aprenentatge podem establir dos grans tipus de tipologies, estratègies disposicionals i de suport, i estratègies de processament i ús de la informació adquirida.

Estratègies disposicionals i de suport: Són les que posen en marxa el procés i ajuden a sostenir l'esforç. Hi ha molts tipus d'estratègies, alguns exemples serien:

a)Estratègies afectiu - emotives: integren processos motivacionals, actituds adequades, autoconcepte i autoestima, sentiment de competència, etc.

b)Estratègies de control del context: es refereixen a la creació de condicions ambientals adequades, control de l'espai, temps, material, etc., que fan que l'alumnat se senti còmode.

c)Estratègies de recerca, recollida i selecció d'informació: integren tot el referent a la localització, recollida i selecció d'informació. El subjecte ha d'aprendre, per a ser aprenent estratègic, quines són les fonts d'informació i com accedir a elles, criteris de selecció de la informació, etc.

Estratègies de processament i ús de la informació adquirida:

- a) Estratègies d'atenció: dirigides al control de l'atenció.
- b) Estratègies de codificació, elaboració i organització de la informació: controlen els processos de reestructuració i personalització de la informació a través de tàctiques com el subratllat, el resum, l'esquema, mapes conceptuals, són el que anomenem tècniques d'estudi.
- c) Estratègies de repetició i emmagatzematge: controlen els processos de retenció i memòria a curt i llarg termini a través de tàctiques com la còpia, repetició, recursos mnemotècnics, establiments de connexions significatives.
- d) Estratègies de personalització i creativitat: inclouen el pensament crític, la reelaboració de la informació, les propostes personals creatives, etc.
- e) Estratègies de recuperació de la informació: controlen els processos de record i recuperació, a través de tàctiques com exercicis de record, de recuperació de la informació seguint la ruta de conceptes relacionats, etc.
- f) Estratègies de comunicació i ús de la informació adquirida: permeten utilitzar eficaçment la informació adquirida per a tasques acadèmiques i de la vida quotidiana a través de tàctiques com l'elaboració d'informes, la realització de síntesi del que s'ha après, la simulació d'exàmens, fer-se auto-preguntes o proves, exercicis d'aplicació i transferència, etc.
- g) Estratègies metacognitives, de regulació i control: es refereixen al coneixement, avaluació i control de les diverses estratègies i processos cognitius, d'acord amb els objectius de la tasca i en funció del context.

-Quant a les **activitats d'aprenentatge** són el conjunt d'actuacions organitzades i intencionals que tenen com a fi proporcionar a l'estudiant situacions d'aprenentatge en les que construir coneixements i aplicar i evidenciar competències de manera activa i dinàmica. Dites activitats seran de 5 tipus, encara que no són excloents. Així, una mateixa activitat seria possible situar-la en diferents grups en funció de les competències i objectius que persegüim.

1. **Gestió de la informació.** Les activitats d'aprenentatge que pertanyen al grup gestió de la informació impliquen aquelles que afavoreixen la planificació i execució d'accions d'anàlisi, comparació, interpretació o síntesi fent ús de les informacions obtingudes.

2. **Aplicació.** La posada en pràctica dels coneixements adquirits durant els diversos processos d'ensenyament-aprenentatge, que tenen lloc durant el transcurs de l'assignatura per part dels estudiants, constitueix la base sobre la que es construeixen les activitats d'aprenentatge del categoria d'aplicació. Les activitats d'aprenentatge de caràcter aplicat afavoreixen la familiarització, interiorització, transferència i consolidació dels sabers.

3. **Comunicació.** L'obtenció de la consolidació tant de la competència d'expressió oral com de la competència d'expressió escrita constitueixen els eixos vertebradors sobre els quals es dissenyen les activitats d'aprenentatge pròpies de la categoria comunicació.

4. **Creació.** Aquesta categoria promou explícitament el treball d'habilitats de pensament superior. Sobre les habilitats de pensament superior podem establir-les a través de la ideació i producció de resultats d'aprenentatge innovadors i personalitzats per part de l'estudiantat, en el moment de donar resposta a les activitats d'aprenentatge plantejades. La promoció de la creativitat implica tractar la informació de manera que o bé, permeti arribar als mateixos resultats per camins diferents (promovent el canvi); o bé, generi noves fites que abans no havien estat considerades o assolides (recolzant així la innovació)

5. **Experimentació.** En el moment en que les activitats d'aprenentatge permeten a l'estudiant situar-se en una situació simulada o real, on viuen en primera persona experiències lligades

amb els coneixements adquirits dins de l'aula (on en altres contextos no formals o informals d'aprenentatge), aquestes passen a formar part de la categoria experimentació.

-Quant als **recursos didàctics**.

- Llibre de text
- Explicacions per part del professor
- Mapes, fotografies i gràfics per a interpretar i extraure informació geogràfica i històrica
- Mapes històrics i línies del temps
- Dibuixos i fotografies d'art
- Textos històrics i actuals
- Pel·lícules i llibres relacionats amb els temes
- Recursos informàtics
- Fitxes de reforç i ampliació

5.4- Activitats de reforç i ampliació.

L'alumnat presenta una gran diversitat de capacitats, d'estils d'aprenentatge, de motivacions, d'expectatives, etc. En un context educatiu comprensiu i enriquidor per a tot l'alumnat, es podran elaborar diverses activitats relacionades amb la matèria que en cada grup seran especificades a la programació d'aula atenen a les característiques diverses de l'alumnat.

5.5- Activitats complementàries i extraescolars.

El professorat del Departament de Geografia i Història té previst realitzar alguna de les següents activitats complementàries i extraescolars a fi de completar l'activitat docent en l'aula.

- Visita al Planetari de Castelló
- Par del Meridià a Castelló
- Visita a Peníscola
- Visita a Tarragona
- Visita a Sagunt, teatre romà.
- Visita al poblat ibèric del Camí de Vinamargo
- Visita al Parc miner del Maestrat
- Visita a Benassal i al parc miner del Maestrat
- Visita a una explotació agropecuària
- Visita a les institucions valencianes
- Visita a exposicions itinerants
- Visita al Museu Militar de València
- Visita al Port de Castelló
- Visites històriques per Castelló
- Itinerari republicà per Castelló
- Visita a l'aeroport de Castelló
- Visita a la seu de l'ONU a Quart de Poblet
- Visita al refugi de la Plaça Tetuan
- Visita al Castell de la Magdalena
- Visita a Hisenda
- Visita a una fàbrica
- Visita historicocultural a València
- Visita a Museu de Belles Arts de Castelló.

- Visita a Onda: castell i museu.
- Visita a Morella
- Visita a Benassal
- Visita a la Valltorta
- Entrada en un Ple Municipal.
- Visita a Les Corts Valencianes
- Visita cultural a Barcelona
- Visita activitats culturals en Castelló
- Rebre la visita de testimonis directes de diferents esdeveniments històrics com la Guerra Civil Espanyola.

6. AVALUACIÓ DE L'ALUMNAT

6.1- Criteris d'avaluació relacionats en els indicadors d'èxit.

L'avaluació de l'assoliment per part de l'alumnat de les competències específiques es realitzarà mitjançant els criteris d'avaluació, tal com s'exposa en el punt 3 d'aquesta proposta pedagògica .

6.2- Procediments i instruments d'avaluació.

Procediments d'avaluació

L'avaluació dels alumnes ha d'entendre's com un procés integral en què s'han de contemplar diversos vessants com és l'anàlisi del procés d'aprenentatge dels alumnes, l'anàlisi del procés d'ensenyament i de la pràctica docent i l'anàlisi del projecte curricular. Estarà orientada pels objectius generals de l'àrea i pels objectius establerts per al curs, es comprovarà el compliment d'aquests objectius i l'adquisició de coneixements d'acord amb els criteris d'avaluació. Es realitzarà una avaluació o prova inicial a fi de detectar el nivell dels alumnes.

La qualificació de l'alumne serà un resum dels resultats tant de les proves específiques com de les activitats i treballs realitzats en l'aula.

Es farà almenys una prova d'avaluació per a cada avaluació. Hi haurà, almenys, una recuperació a final de curs. A més, els alumnes que no superen l'avaluació o que vulguin millorar la seua nota podrien realitzar, si el professor així ho considera, diverses activitats dissenyades a l'efecte com ara la repetició dels exercicis no superats, la presentació de treballs o qualsevol altra activitat que verifiqui que l'alumne ha superat els criteris d'avaluació i els indicadors d'èxit.

La nota mitjana del curs serà la mitjana aritmètica de la nota de les tres avaluacions.

Les assignatures pendents seran avaluades a partir d'un dossier que haurà de realitzar l'alumne, i una prova escrita que avaluarà els continguts d'aquest mateix dossier.

Instruments d'Avaluació

Els instruments d'avaluació seran els següents:

- Proves o exàmens. Es realitzaran depenent de la dificultat que presenten els continguts, almenys una prova en cada avaluació.

- Treball en l'aula, a través de la revisió dels quaderns d'activitats. Es valorarà la seua actitud i participació així com el procés del domini de tècniques d'aprenentatge.
- Treballs en grup o individuals, presentats per escrit o exposats oralment.
- Seguiment del treball diari a través de preguntes directes de desenrotllament conceptual o pràctic.

6.3- Criteris de qualificació.

Competències específiques	Instruments a avaluar	Ponderació
CE1, CE2, CE3, CE4, CE5, CE6, CE7	Proves escrites i orals	80 %
CE1, CE2, CE3, CE4, CE5, CE6, CE7	Redaccions, lectures, treballs d'investigació	
CE1, CE2, CE3, CE4, CE5, CE6, CE7, CE8, C9	<ul style="list-style-type: none"> • Treball a classe i/o a casa • Participació activa • Respecte alumnat i professorat • Compliment de les normes del centre 	20 %

Per aprovar caldrà una qualificació del 50%. La qualificació final es calcularà amb la mitjana aritmètica de les qualificacions de les tres avaluacions.

Els exàmens en què l'alumne haja copiat per qualsevol procediment quedaran anul·lats i la nota serà de 0.

Quan un alumne no es presenti a un examen haurà de justificar la no assistència i s'examinarà a criteri del professor, que decidirà proposar un altre examen o derivar a l'alumne a la recuperació ordinària.

És obligatori entregar els treballs demanats pel professor per tal d'aprovar l'avaluació.

Pel que fa a les faltes d'ortografia en els exàmens es restarà fins a un màxim d'un punt de la nota final, a criteri del professor o professora.

La qualificació final s'obtindrà de la mitjana aritmètica dels dos quadrimestres. La recuperació d'un o dels dos quadrimestres no superats es realitzarà a l'examen final ordinari del mes de maig, el valor serà del 100%. Si no se supera l'assignatura, l'alumne comptarà amb un examen extraordinari al juny de tota la matèria del curs. L'alumnat podrà examinar-se només de les avaluacions suspeses. Els exàmens del batxillerat a distància dels distints quadrimestres estan planificats a l'inici de curs de manera oficial i es troben tant a les aules virtuals de la matèria com a la de tutoria. L'alumnat que demani realitzar els exàmens fora del període oficial podrà fer-ho sempre que ho comuniqui abans d'aquest període i presenti una causa justificada i acreditada.

Per a l'**alumnat del CEED**, cada prova es puntuarà de 0 a 10 i suposarà el 70% de la qualificació del quadrimestre. La realització correcta de les diverses activitats proposades durant el quadrimestre suposarà el 30% restant. Tanmateix, si la qualificació obtinguda fora menor a la nota de l'examen, prevaldrà aquesta última. Si no l'alumne/a no presenta les activitats avaluable, la nota del quadrimestre serà la de la prova escrita.

La nota final serà la mitjana aritmètica dels dos quadrimestres. La recuperació d'un o els dos quadrimestres no superats o als quals l'alumnat no s'hagi presentat, es realitzarà en la convocatòria final ordinària del mes de maig, el valor del qual serà del 100%.

Si no se supera l'assignatura, l'alumnat comptarà amb una convocatòria final extraordinària al juny de TOTA la matèria del curs.

Els exàmens del batxillerat a distància dels distints quadrimestres estan planificats a l'inici de curs de manera oficial i es troben tant a les aules virtuals de la matèria com a la de tutoria. L'alumnat que demani realitzar els exàmens fóra del període oficial podrà fer-ho sempre que ho comuniqui abans d'aquest període i presenti una causa justificada i acreditada.

En cas d'existir alumnat amb necessitats educatives especials, es valorarà el seu cas per a fer l'adaptació corresponent en col·laboració amb el Departament d'Orientació. L'alumnat matriculat en el Centre Penitenciari que estudiï l'assignatura d'Història del Món Contemporani en la modalitat de distància, atès que té recursos limitats (impossibilitat d'accedir a Internet) serà avaluat amb els instruments que determini el professor presencial de suport en coordinació amb el professor titular de la matèria d'Història del Món Contemporani del batxillerat a distància.

Pla de reforç individualitzat (pendents)

Aquells alumnes que, tot i haver passat de curs, no han pogut superar l'assignatura, podran assistir a les classes de repàs. El professorat farà una revisió dels temes combinant la classe expositiva i la formulació de qüestions orals als alumnes, així com la realització d'activitats a la mateixa aula.

La superació de l'assignatura, tenint en compte que l'assistència a les classes de repàs és obligatòria, estarà basada en la resolució d'una sèrie d'activitats del llibre de text per a IBAT, de l'editorial Vicens Vives que el professorat encarregat anirà proposant al llarg del curs i que l'alumnat haurà de lliurar dins del termini establert pel professorat.

L'alumnat tindrà la possibilitat de presentar-se a una única prova escrita a finals del mes d'abril o principis del mes de maig, en la qual deurà contestar qüestions sobre els temes 1,2,3,4,5,6,7,8,9,10,11,12,13,14 i 15.

7. MESURES D'ATENCIÓ A L'ALUMNAT AMB NECESSITAT ESPECÍFICA DE SUPORT EDUCATIU O AMB NECESSITAT DE COMPENSACIÓ EDUCATIVA

En col·laboració amb el Departament d'Orientació es duran a terme mesures d'atenció a l'alumnat amb necessitat específica de suport educatiu o amb necessitat de compensació educativa.

Se seguiran les directrius marcades al DECRET 104/2018, l'ordre 20/2019 (30 d'abril), la resolució de 23 de desembre de 2021, així com el DECRET 217/2022 del Consell, pel qual es desenvolupen els principis d'equitat i d'inclusió en el sistema educatiu valencià. De tal manera distingirem entre:

Mesures de Nivell II: Unitats didàctiques i projectes disciplinaris i interdisciplinaris adequats a les característiques, necessitats i nivells d'assoliment de l'alumnat del grup classe mitjançant l'aplicació d'estratègies i tècniques metodològiques per a la inclusió. Ajustament dels procediments i instruments d'avaluació a les característiques i necessitats de tot l'alumnat del grup classe seguint els principis de l'avaluació inclusiva (art. 15 Decret 104/2018). Planificació personalitzada d'activitats d'ampliació i reforç com a part de les unitats didàctiques i projectes. Aplicació de les actuacions i/o programes preventius de dificultats d'aprenentatge acordades amb l'alumnat del grup classe.

Mesures de Nivell III: Adequació personalitzada de les programacions didàctiques com adequacions metodològiques i per l'avaluació dels aprenentatges de les activitats i materials de les unitats didàctiques. Actuacions i programes d'enriquiment curricular dins i fora del horari lectiu per l'alumnat amb altes capacitats. Mesures per a l'alumnat esportista d'alt nivell, d'alt rendiment o d'elit Mesures per a l'alumnat que cursa ensenyaments professionals de Música i/o Dansa.

Mesures de Nivell IV: Adaptacions curriculars individuals significatives del currículum comú (ACIS) Programes específics amb currículum personalitzat per a l'estimulació sensorial i cognitiva, l'aprenentatge motor i aprenentatge d'hàbits d'autonomia personal, etc. Flexibilització en la durada de l'etapa per a l'alumnat amb altes capacitats intel·lectuals.

8. AVALUACIÓ DE LA PRÀCTICA DOCENT

Es farà una avaluació de la programació didàctica en el seu conjunt al final del curs per a recollir les millores en els següents punts:

Temporalització de les unitats didàctiques i recursos didàctics emprats.

Desenvolupament dels objectius didàctics i claredat en els criteris d'avaluació.

Maneig dels continguts de les unitats.

Ús de diverses eines d'avaluació.

Disseny de les activitats d'ensenyament i aprenentatge

Atenció a la diversitat.

Metodologia aplicada.

Interdisciplinarietat.

Castelló de la Plana, 20 d'octubre de 2024.

Mónica L. Esteve Sancho
Professora i cap de departament de Geografia i Història de l'IES Francesc Ribalta

**INSTITUT FRANCESC RIBALTA
DE CASTELLÓ**

DEPARTAMENT DE GEOGRAFIA I HISTÒRIA

**PROPOSTA PEDAGÒGICA DEL CURS
2024-2025**

**Història d'Espanya
2n Batxillerat**

ÍNDEX

1. INTRODUCCIÓ

1.1-Justificació de la programació

1.1-Contextualització 3

2. OBJECTIUS DE L'ETAPA VINCULATS AMB LA MATÈRIA O L'ÀMBIT

3. COMPETÈNCIES

3.1- Competències clau

3.2- Competències específiques

3.3- Relació de les competències específiques amb els criteris d'avaluació

4. SABERS BÀSICS

4.1- Distribució per blocs

4.2-Organització de les unitats didàctiques

4.3- Distribució temporal de les unitats didàctiques

5. SITUACIONS D'APRENENTATGE. METODOLOGIA.ORIENTACIONS DIDÀCTIQUES

5.1- Metodologia general i específica. Recursos didàctics i organitzatius

5.2- Activitats i estratègies d'ensenyament i aprenentatge

5.3- Activitats complementàries i extraescolars

5.4- Activitats de reforç i ampliació

6. AVALUACIÓ DE L'ALUMNAT

6.1-Criteris d'avaluació

6.2- Instruments d'avaluació

6.3- Criteris de qualificació

7. MESURES D'ATENCIÓ A L'ALUMNAT AMB NECESSITATS ESPECÍFIQUES DE SUPORT EDUCATIU O AMB NECESSITAT DE COMPENSACIÓ EDUCATIVA

8. AVALUACIÓ DE LA PRÀCTICA DOCENT

1. INTRODUCCIÓ

1.1- Justificació de la proposta pedagògica

La present proposta pedagògica estarà basada i realitzada a partir de la normativa següent:

- La Llei Orgànica 3/2020, de 29 de desembre, d'educació.
- El Reial Decret 243/2022, de 5 abril, pel que s'estableix l'ordenació i els ensenyaments del batxillerat.
- **El Decret 104/2018 pel qual desenvolupen els principis d'equitat i inclusió.**
- El Decret 108/2022, de 5 d'agost del Consell pel qual s'estableix la ordenació i els ensenyaments mínims del batxillerat.

1.2- Contextualització.

Aquesta programació està realitzada per a impartir l'assignatura Història d'Espanya a l'IES Francesc Ribalta, situat a l'Avinguda Rei En Jaume de la ciutat de Castelló de la Plana. S'imparteix ESO i Batxillerat, així com CEED i Batxillerat nocturn. Els alumnes són majoritàriament de la mateixa ciutat, i el nivell socioeconòmic de les famílies és mitjà.

Les reunions del professorat del Departament es realitzaran preferentment dimecres en el Departament de Geografia i Història. Aquestes reunions es podran fer tant de forma presencial com telemàtica.

L'assignatura Història del Món Contemporani té una càrrega lectiva de 4 hores setmanals. Segons consta al Pla Lingüístic del Centre, l'ensenyament es farà en valencià a tots els grups tant en horari diürn com nocturn. En certs grup es farà també en anglès.

El professorat de l'assignatura per al curs 2023-2024 és el següent:

PROFESSOR/A	CURS
Mònica Esteve	A,E
Fernando Lorenz	B,D
Carles Gómez	C
Javier Remiro	Y
Enrique Endrino	G,P,R,S

2. OBJECTIUS DE L'ETAPA

El currículum educatiu defineix les Finalitats Educatives del Batxillerat a través d' Objectius Generals. Aquests Objectius Generals són els següents:

1. Exercir la ciutadania democràtica, des d'una perspectiva global, i adquirir una consciència cívica responsable, inspirada pels valors de la Constitució Espanyola, així com pels drets humans, que fomenti la corresponsabilitat en la construcció d'una societat justa i equitativa.
2. Consolidar una maduresa personal, afectiva, sexual i social que els permeti actuar de manera respectuosa, responsable i autònoma i desenvolupar l'esperit crític.

Preveure, detectar i resoldre pacíficament els conflictes personals, familiars i socials, així com les possibles situacions de violència.

3. Fomentar la igualtat efectiva de drets i oportunitats de dones i homes, analitzar i valorar críticament les desigualtats existents, així com el reconeixement i l'ensenyament del paper de les dones en la història i impulsar la igualtat real i la no-discriminació per raó de naixement, sexe, origen racial o ètnic, discapacitat, edat, malaltia, religió o creences, orientació sexual o identitat de gènere o qualsevol altra condició o circumstància personal o social.
4. Afermar els hàbits de lectura, estudi i disciplina, com a condicions necessàries per a l'aprofitament eficaç de l'aprenentatge, i com a mitjà de desenvolupament personal.
5. Dominar, tant en l'expressió oral com en l'escrita, el valencià i el castellà.
6. Expressar-se amb fluïdesa i correcció en una o més llengües estrangeres..
7. Utilitzar amb solvència i responsabilitat les tecnologies de la informació i la comunicació.
8. Conèixer i valorar críticament les diferents realitats del món contemporani, els seus antecedents històrics i els principals factors de la seua evolució, com a mostra del multilingüisme i de la multiculturalitat. Participar de manera solidària en el desenvolupament i la millora del seu entorn social.
9. Accedir als coneixements científics i tecnològics fonamentals i dominar les habilitats bàsiques pròpies de la modalitat triada.
10. Comprendre els elements i procediments fonamentals de la investigació i dels mètodes científics. Conèixer i valorar de manera crítica la contribució de la ciència i la tecnologia en el canvi de les condicions de vida, així com afermar la sensibilitat i el respecte cap al medi ambient.
11. Afermar l'esperit emprenedor amb actituds de creativitat, flexibilitat, iniciativa, treball en equip, confiança en un mateix i sentit crític.
12. Desenvolupar la sensibilitat artística i literària, així com el criteri estètic, com a fonts de formació i enriquiment cultural.
13. Utilitzar l'educació física i l'esport per a afavorir el desenvolupament personal i social. Afermar els hàbits d'activitats físicoesportives per a afavorir el benestar físic i mental, i com a mitjà de desenvolupament personal i social.
14. Afermar actituds de respecte i prevenció en l'àmbit de la mobilitat segura i saludable.
15. Fomentar una actitud responsable i compromesa en la lluita contra el canvi climàtic i en la defensa del desenvolupament sostenible.
16. Valorar críticament els hàbits socials relacionats amb la salut, el consum, la cura, l'empatia i el respecte cap als éssers vius, especialment els animals.

La consecució d'aquests Objectius Generals està estretament relacionada amb l'adquisició de les vuit Competències Clau de manera que l'adquisició d'aquestes implica la consecució dels primers. Aquesta interrelació no és unívoca, és a dir, que la consecució d'un determinat Objectiu no està exclusivament relacionada amb l'adquisició d'una competència, sinó que tots dos, Objectius i Competències, mantenen una complexa interrelació, de manera que cada Objectiu s'aconsegueix a través de diverses Competències, i al revés, l'adquisició de cada Competència comporta la consecució de diversos Objectius.

3. COMPETÈNCIES.

3.1- Competències clau

Les competències clau són les capacitats per aplicar de manera integrada els continguts propis de cada ensenyament i etapa educativa per tal d'aconseguir la realització adient d'activitats i la resolució eficaç de problemes complexos. Segons el RD 217/2022, les competències clau del currículum són les següents:

- **STEM:** Competència matemàtica i competència en ciència, tecnologia i enginyeria: una aplicació correcta dels mètodes propis de l'activitat científica conduiran indubtablement a adquirir els coneixements, contrastar idees i aplicar els descobriments obtinguts en la superació de reptes tecnològics plantejats.

-**CPSAA:** Competència personal, social i d'aprendre a aprendre per a fomentar l'autonomia, perseverança, sistematització, reflexió crítica i comunicació dels resultats obtinguts.

-**CC:** Competència ciutadana que fomenti una capacitat notable d'anàlisi, de reflexió crítica i autocrítica, de valorar el sistema democràtic i el benestar de la societat segons els drets i deures dels ciutadans, i d'abordar diferents estratègies per a aconseguir la millor solució als diferents problemes d'índole tecnològica a què s'enfronten els ciutadans que formem.

-**CD:** Competència digital s'emmarca en l'ús creatiu, crític i segur de les tecnologies de la informació i comunicació per a assolir els objectius relacionats amb els nostres projectes: comprendre i saber analitzar la informació que es maneja, prendre consciència del que suposa comunicar els resultats obtinguts d'una manera adequada i crear els continguts necessaris per a completar aquella comunicació.

-**CCL:** Competència en comunicació lingüística: és a dir, la facultat que ha d'adquirir l'alumne per a comunicar qualsevol aspecte que tingui a veure amb l'evolució tecnològica del seu projecte i les seues conclusions.

-**CP:** Competència plurilingüe

-**CE:** Competència emprenedora: es mostra de manera notable en la formació tecnològica. Bàsicament, estem tractant la transformació d'idees en actes, per la qual cosa resulta bàsica la formació competencial de l'alumnat en aquest àmbit. Crear, innovar, imaginar solucions als problemes plantejats i ser crític enfront d'estes, constitueix la base de la piràmide on descansa el procés tecnològic.

-**CCEC:** Competència en consciència i expressió culturals.

3.2- Competències específiques

Competència específica 1.

Comparar els distints règims polítics de la història espanyola usant conceptes històrics, explicar els canvis i la continuïtat entre ells identificant-ne les causes i reconèixer l'empremta en el present.

Competència específica 2.

Buscar, identificar i seleccionar la informació referent a esdeveniments i processos històrics a partir de distintes fonts documentals, portant a terme una anàlisi crítica de la informació que proporcionen.

Competència específica 3.

Contrastar les identitats individuals amb les col·lectives, tot reconeixent l'existència d'identitats múltiples en construcció que s'han de respectar i valorar.

Competència específica 4.

Explicar l'evolució de l'economia espanyola, tot reconeixent els progressos assolits i les limitacions persistents en l'evolució del nivell de vida, les condicions laborals i la cohesió social al llarg del temps; així com la seua repercussió en la sostenibilitat, sempre prenent en consideració les desigualtats socials i territorials.

Competència específica 5.

Reconèixer l'origen de la diversitat ideològica de les distintes cultures polítiques en l'evolució històrica espanyola.

Competència específica 6.

Contextualitzar la posició espanyola en la història del món, tot assenyalant particularitats i semblances de la seua evolució històrica i tenint en compte els compromisos actuals amb l'europeisme, la cooperació i la seguretat conjunta.

Competència específica 7.

Incorporar la perspectiva de gènere en l'anàlisi històrica, en adoptar actituds i promoure actuacions de reivindicació de la igualtat efectiva entre dones i homes.

Competència específica 8.

Reconèixer el valor del patrimoni cultural i històric com a conformador de la memòria col·lectiva, participant en l'elaboració i difusió de propostes que afavorisquen la seua preservació i valoració.

RELACIÓ COMPETÈNCIES ESPECÍFIQUES AMB CRITERIS D'AVALUACIÓ

La relació entre les competències específiques i els criteris d'avaluació és la següent:

CE1	<p>1.1. Construir una síntesi cronològicament ordenada i coherent, usant els termes adients sobre fets, processos i personatges rellevants dels distints règims polítics des de la fi de la monarquia absoluta fins a l'actualitat.</p> <p>1.2. Elaborar judicis propis sobre la distinta rellevància dels textos constitucionals dels diferents règims polítics, com a garantia dels drets i llibertats dels espanyols i les espanyoles.</p> <p>1.3. Aportar possibles motius sobre el canvi, la continuïtat i la causalitat, així com de la distinta rellevància atorgada a uns fets històrics sobre altres en diferents moments del passat i en el present.</p>
CE2	<p>2.1. Identificar la informació sobre el passat i desenvolupar tècniques de crítica de les fonts històriques, mentre s'hi analitza l'origen, la fiabilitat i la rellevància.</p> <p>2.2. Utilitzar la informació contesa en diferents fonts documentals per explicar processos històrics i per entendre la seua transcendència en el món actual.</p> <p>2.3. Detectar i rebutjar prejudicis o estereotips no fonamentats en fets i sabers, sinó en opinions que no han estat contrastades ni obtingudes a partir de fonts veraces.</p>
CE3	<p>3.1. Analitzar l'origen de les identitats regionals i nacionals que han</p>

	<p>anat construint-se en la història contemporània espanyola, mentre es reconeix la diversitat d'identitats així com els distints sentiments de pertinença i símbols comuns.</p> <p>3.2. Identificar els principals processos polítics, culturals i administratius que han contribuït a la construcció de la nació espanyola.</p> <p>3.3. Elaborar judicis propis sobre els resultats de les principals accions portades a terme per part de col·lectius socials o de les administracions en el procés de construcció de les identitats nacionals i regionals, entenent que és un procés en contínua estructuració</p>
CE4	<p>4.1. Descriure l'evolució econòmica espanyola, tenint en compte la dels països de l'entorn, valorant els seus efectes pel que fa a la desigualtat social, desequilibris territorials i degradació ambiental.</p> <p>4.2. Elaborar judicis propis sobre el procés de modernització econòmica i social a l'Espanya contemporània, a partir de l'anàlisi de fonts històriques i dels debats historiogràfics existents sobre el desenvolupament.</p> <p>4.3. Contextualitzar els conceptes de progrés i modernització en diferents moments històrics, sempre entenent que són processos de múltiples causes. Identificar les mesures adoptades per l'Estat per assolir el benestar de la població.</p>
CE5	<p>5.1. Explicar les causes de la conformació de les distintes cultures polítiques, tenint en compte la diversitat de condicions de vida que ha donat lloc a conflictivitats socials al llarg de la història espanyola.</p> <p>5.2. Identificar i contextualitzar les principals cultures polítiques, les formes d'organització i els projectes polítics, mentre s'analitzen les motivacions que han conduït alguns subjectes a portar a terme distintes accions així com les mesures consegüents adoptades per l'Estat.</p> <p>5.3. Generar opinions argumentades i contrastades sobre la funció que han desenvolupat les distintes ideologies en l'estructura social i política de l'Espanya contemporània.</p>
CE6	<p>6.1. Reconèixer el valor geoestratègic d'Espanya en l'evolució històrica contemporània, així com la seua influència en les relacions internacionals.</p> <p>6.2. Identificar els principals compromisos de l'Estat espanyol, tant els derivats de la integració en la Unió Europea com els que pertocuen a un país compromès amb la cooperació, solidaritat i exercici de la ciutadania ètica.</p> <p>6.3. Assenyalar els reptes globals, tot caracteritzant les singularitats i l'evolució del cas espanyol respecte d'altres països europeus i les seues connexions amb processos històrics rellevants, detectant els estereotips que hi són associats.</p>
CE7	<p>7.1. Introduir la perspectiva de gènere en l'observació i anàlisi de la</p>

	<p>realitat històrica, recuperant figures individuals i col·lectives que hagen contribuït a l'emancipació femenina i a l'equiparació de drets entre ambdós gèneres.</p> <p>7.2. Identificar els mecanismes de dominació que han generat i mantingut la desigualtat entre homes i dones, els rols assignats i els espais d'activitats ocupats tradicionalment per les dones.</p> <p>7.3. Analitzar fonts literàries i artístiques que contribueixen a entendre el rol de les dones en la història espanyola.</p>
CE8	<p>8.1. Identificar les característiques més destacades dels elements patrimonials existents en la història contemporània espanyola.</p> <p>8.2. Realitzar treballs d'investigació històrics i historiogràfics que generen productes relacionats amb la memòria col·lectiva sobre esdeveniments, personatges o elements patrimonials d'interès.</p> <p>8.3. Participar en l'elaboració i difusió de propostes que afavorisquen la preservació i valoració del patrimoni històric, considerat un bé comú que cal protegir</p>

4. SABERS BÀSICS

4.1- Distribució per blocs

En l'Etapa de Batxillerat, els Sabers de la matèria d'Història d'Espanya són els següents:

Bloc 1. Societats en el temps. Transversal a totes les competències específiques

- El treball de l'historiador
- Situació geoestratègica d'Espanya i context d'Europa occidental
- La crisi de l'Antic Règim
- La construcció de l'Estat nació espanyol
- Centralització política i administrativa de l'Estat liberal
- L'Imperi espanyol i el seu llegat en l'actualitat
- Estereotips i singularitats de l'evolució espanyola respecte del context internacional
- Les relacions Església-Estat: laïcisme, confessionalitat i aconfessionalitat
- El paper del catolicisme en la configuració cultural i política espanyola
- La secularització de la societat espanyola
- Moviments anticlericals en la història contemporània espanyola
- El constitucionalisme en Espanya
- Estudi comparat dels règims liberals de la contemporaneïtat espanyola
- Conceptes per a estudiar els sistemes polítics
- Cultures polítiques en l'Espanya contemporània: conflictes i usos del poder
- Partits polítics, moviments i faccions
- L'exili
- La transició al capitalisme en Espanya
- Els debats historiogràfics sobre la industrialització del país i sobre la seua dependència de l'exterior
- El desenvolupament econòmic espanyol: ritmes i evolució
- Canvis socials i noves formes de sociabilitat en la contemporaneïtat
- La transformació de la societat estamental en societat de classes
- Desenvolupament de la ciutadania
- El treball i les condicions de vida: evolució des de la servitud senyorial, el naixement del proletariat i de les classes mitjanes
- L'Estat del benestar
- Contrastos, reciprocitats i dependències entre el món rural i l'urbà
- Societat agrària, èxode rural i Espanya buidada
- L'acció del subjecte en la història: associacionisme, moviments socials i sindicals
- Les polítiques socials de l'Estat
- La Segona República i la transformació d'Espanya: reformes estructurals i els seus orígens
- Reaccions antidemocràtiques contra el reformisme republicà
- La Guerra Civil
- El franquisme: conceptes de totalitarisme i autoritarisme
- Fonaments ideològics del franquisme, relacions internacionals i etapes de la dictadura
- La repressió i els moviments de protesta
- La sociabilitat de les dones en la història
- Protagonistes individuals i col·lectives

L'emancipació femenina i els moviments feministes

Bloc 2. Reptes del món actual. Transversal a totes les competències específiques

- Memòria democràtica
- Reparació de les víctimes de la violència
- Reconeixement d'accions i moviments en favor de la llibertat en la història contemporània espanyola
- Consciència de fets traumàtics del passat i de no repetició de situacions violentes i doloroses
- Origen i evolució dels nacionalisme i regionalismes en l'Espanya contemporània
- Creixement econòmic i sostenibilitat: fonts per a la seua anàlisi
- L'evolució de l'economia espanyola fins l'actualitat
- Desequilibris socials, territorials i ambientals
- La Transició i la Constitució de 1978
- Espanya en la Unió Europea: procés d'integració, situació actual, reptes socials, econòmics i polítics
- Espanya en el món: participació en els organismes internacionals
- Compromís institucionals i ciutadà davant dels Objectius de Desenvolupament Sostenible

Bloc 3. Compromís Cívic. Transversal a totes les competències específiques

- Consciència democràtica: exercici de valors cívics i participació ciutadana
- Identitats múltiples i sentiments de pertinença en l'Estat espanyol
- Prevenició de la manipulació de la informació i de la desinformació
- L'uropeisme: actitud participativa davant programes i projectes comunitaris
- Conservació i difusió del patrimoni: el seu valor identitari, social i cultural
- La memòria col·lectiva
- La consciència històrica
- Presència del coneixement històric en els debats públics
- Usos públics de la Història
- Centres d'interpretació i de divulgació històrica
- Arxius i museus

4.2- Unitats de programació: organització i distribució.

Al llarg del curs es desenvoluparan les següents unitats de programació distribuïdes per trimestres:

UNITAT DE PROGRAMACIÓ	SITUACIÓ D'APRENENTATGE
1. El llegat del passat: de la Prehistòria a l'Edat Moderna	Quin paper van tenir el Mediterrani i l'Atlàntic per a Espanya i la seua connexió amb la història universal?
2. Pervivència de l'Antic Règim i despotisme il·lustrat (1700-1788)	Quin abast van tenir les mesures del moviment il·lustrat a Espanya?

3. Guerra i revolució liberal (1788-1833)	Va ser la Revolució Francesa un catalitzador per a la desaparició de l'Antic Règim a Espanya?
4. Entre moderats i progressistes (1833-1874)	En quins aspectes l'organització política actual de l'Estat espanyol és hereva del liberalisme del segle XIX?
5. La transició cap al capitalisme: desenvolupament agrari i industrial	Les transformacions econòmiques del segle XIX constitueixen les bases de la modernització d'Espanya?
6. De la societat agrària a la industrial: els nous moviments socials	Quina nova societat i moviments socials van generar la industrialització i el desplegament del capitalisme?
7. La dinastia restaurada: alternança i caciquisme (1875-1902)	Com va aconseguir la Restauració crear un sistema polític estable i durador?
8. Les resistències a la democratització política i social (1902-1931)	Quins factors van impedir la modernització democràtica del sistema de la Restauració durant el regnat d'Alfons XIII?
9. La modernització de la societat espanyola (1900-1930)	Quines dificultats va haver d'afrontar el procés de modernització econòmica i social i quins avanços va aconseguir?
10. El projecte reformista de la Segona República (1931-1936)	Per què el projecte democràtic i reformista de la Segona República no va arribar a consolidar-se?
11. Un colp a la democràcia: la Guerra Civil (1916-1939)	Per què la Guerra Civil Espanyola va ser el prelude de la Segona Guerra Mundial?
12. El franquisme: una llarga postguerra (1939-1959)	Per què amb el final de la Guerra Civil no va arribar la pau sinó una llarga i dura postguerra?
13. Desenvolupament i crisi del franquisme (1960-1975)	Per què la transformació de la societat provocada arran del creixement econòmic va incitar la desafecció al franquisme?
14. Conquesta i consolidació de la democràcia	En quina mesura la democràcia espanyola s'ha vist condicionada per la transició i la integració a la UE?

La temporalització vindrà marcada per les instruccions de la Universitat respecte a la preparació de les proves d'accés a la Universitat, de tal forma que durant el primer trimestre es donaran els temes 3, 4, 5 i 6, durant el segon trimestre els temes 7, 8, 9 i 10, mentre que el tercer trimestre s'impartiran els temes 11, 12, 13 i 14. La distribució temporal de les Unitats de programació es indicativa i orientadora encara que les programacions d'aula podran variar-la segons les característiques del grup.

5. METODOLOGIA. ORIENTACIONS DIDÀCTIQUES

5.1- Situacions d'aprenentatge

Les situacions d'aprenentatge són plantejaments de la vida quotidiana que serveixen de punt partida per produir aprenentatges significatius a l'alumnat.

Les situacions d'aprenentatge proposades són les següents:

Unitat 1: Quin paper van tenir el Mediterrani i l'Atlàntic per a Espanya i la seua connexió amb la història universal?

Unitat 2: Quin paper van tenir el Mediterrani i l'Atlàntic per a Espanya i la seua connexió amb la història universal?

Unitat 3: Va ser la Revolució Francesa un catalitzador per a la desaparició de l'Antic Règim a Espanya?

Unitat 4: En quins aspectes l'organització política actual de l'Estat espanyol és hereva del liberalisme del segle XIX?

Unitat 5: Les transformacions econòmiques del segle XIX constitueixen les bases de la modernització d'Espanya?

Unitat 6: Quina nova societat i moviments socials van generar la industrialització i el desplegament del capitalisme?

Unitat 7: Com va aconseguir la Restauració crear un sistema polític estable i durador?

Unitat 8: Quins factors van impedir la modernització democràtica del sistema de la Restauració durant el regnat d'Alfons XIII?

Unitat 9: Quines dificultats va haver d'afrontar el procés de modernització econòmica i social i quins avanços va aconseguir?

Unitat 10: Per què el projecte democràtic i reformista de la Segona República no va arribar a consolidar-se?

Unitat 11: Per què la Guerra Civil Espanyola va ser el preludi de la Segona Guerra Mundial?

Unitat 12: Per què amb el final de la Guerra Civil no va arribar la pau sinó una llarga i dura postguerra?

Unitat 13: Per què la transformació de la societat provocada arran del creixement econòmic va incitar la desafecció al franquisme?

Unitat 14: En quina mesura la democràcia espanyola s'ha vist condicionada per la transició i la integració a la UE?

La distribució temporal de les Unitats didàctiques es indicativa i orientadora encara que les programacions d'aula podran variar-la segons les característiques del grup. Per als alumnes del CEED, el temari de l'assignatura es divideix en 2 quadrimestres (avaluacions), als que es donarà la meitat de les unitats didàctiques.

5.2- Metodologia general i específica. Recursos didàctics i organitzatius.

Per assolir els objectius proposats la metodologia a emprar es basarà en una concepció constructivista dels aprenentatges, amb classes com més actives i participatives possibles.

Partirem del nivell de coneixements previs. Per a determinar aquest nivell realitzarem una prova inicial i al començar cada unitat es faran una sèrie de preguntes sobre el tema.

Fomentarem l'adquisició de l'aprenentatge significatiu a través de la mobilització dels seus coneixements previs i de la memorització comprensiva i possibilitarem que els alumnes realitzen aprenentatges significatius per ells mateixos.

Els principis que orientaran la nostra pràctica educativa seran: una metodologia activa, perquè l'alumnat participi i s'integri en el procés d'aprenentatge; una motivació, arbitrants dinàmiques que fomenten el treball individual i en grup; una atenció a la diversitat de l'alumnat tenint en compte els ritmes d'aprenentatge de l'alumne així com els seus interessos i expectatives i una selecció de materials i recursos que proporcionen resposta al model didàctic plantejat.

S'ha de comprovar com adquireix nous aprenentatges i la connexió amb les experiències individuals de l'alumnat. Per això, la metodologia per a implementar les competències específiques són: l'aprenentatge cooperatiu, l'aprenentatge basat en projectes, l'aprenentatge basat en problemes, indagació col·lectiva, estudi en profunditat d'un cas, l'aprenentatge dialògic, les simulacions, els jocs de rol i els debats.

Els criteris per a dissenyar les activitats d'aprenentatge seran, afavorir sabers interdisciplinaris, fer un aprenentatge en forma de reptes, jocs i problemes, utilitzar la perspectiva coeducativa i inclusiva, fomentar el treball individual i en grup, promoure la creativitat i fomentar l'aportació crítica de l'alumnat, utilitzar elements patrimonials i culturals pròxims a l'alumnat com a punt de partida de les tasques, utilitzar les TIC i possibilitar el trasllat d'allò après a altres contextos. Per la tal cosa, es dissenyaran activitats d'indagació en grup amb treball de camp, de foment de la lectura i escriptura amb documents, creació i comentari de textos, mapes, gràfics, estadístiques i eixos cronològics, exposició de forma oral i escrita les tasques realitzades, de reflexió que lliguen els continguts amb situacions personals de l'alumnat i de diàleg i debat.

Entre altres s'utilitzaran els següents recursos didàctics:

- Llibre de text
- Explicacions per part del professor
- Mapes, fotografies i gràfics per a interpretar i extraure informació geogràfica i històrica
- Mapes de continguts geogràfics, històrics i línies del temps.
- Textos històrics i actuals.
- Pel·lícules i llibres relacionats amb els temes.
- Recursos informàtics.
- Fitxes de reforç i ampliació.

5.3- Estratègies i activitats d'ensenyament i aprenentatge.

-Les **estratègies d'aprenentatge** són processos mitjançant els quals es trien, coordinen i apliquen les habilitats. Aquestes estratègies, cal que es vinculin amb l'aprenentatge significatiu i amb l'aprendre a aprendre. El més important pel que fa a l'estil d'aprenentatge requereix, que el professorat compregui les necessitats que pot tenir l'alumnat, en funció dels coneixements previs i del nivell que presentin, així com les seves aptituds i/o mancances. Dins l'ampli marc de les estratègies d'aprenentatge podem establir dos grans tipus de tipologies, estratègies disposicionals i de suport, i estratègies de processament i ús de la informació adquirida.

Estratègies disposicionals i de suport: Són les que posen en marxa el procés i ajuden a sostenir l'esforç. Hi ha molts tipus d'estratègies, alguns exemples serien:

a) Estratègies afectiu - emotives: integren processos motivacionals, actituds adequades, autoconcepte i autoestima, sentiment de competència, etc.

b)Estratègies de control del context: es refereixen a la creació de condicions ambientals adequades, control de l'espai, temps, material, etc., que fan que l'alumnat se senti còmode.

c)Estratègies de recerca, recollida i selecció d'informació: integren tot el referent a la localització, recollida i selecció d'informació. El subjecte ha d'aprendre, per a ser aprenent estratègic, quines són les fonts d'informació i com accedir a elles, criteris de selecció de la informació, etc.

Estratègies de processament i ús de la informació adquirida:

a)Estratègies d'atenció: dirigides al control de l'atenció.

b)Estratègies de codificació, elaboració i organització de la informació: controlen els processos de reestructuració i personalització de la informació a través de tàctiques com el subratllat, el resum, l'esquema, mapes conceptuals, són el que anomenem tècniques d'estudi.

c)Estratègies de repetició i emmagatzematge: controlen els processos de retenció i memòria a curt i llarg termini a través de tàctiques com la còpia, repetició, recursos mnemotècnics, establiments de connexions significatives.

d)Estratègies de personalització i creativitat: inclouen el pensament crític, la reelaboració de la informació, les propostes personals creatives, etc.

e)Estratègies de recuperació de la informació: controlen els processos de record i recuperació, a través de tàctiques com exercicis de record, de recuperació de la informació seguint la ruta de conceptes relacionats, etc.

f)Estratègies de comunicació i ús de la informació adquirida: permeten utilitzar eficaçment la informació adquirida per a tasques acadèmiques i de la vida quotidiana a través de tàctiques com l'elaboració d'informes, la realització de síntesi del que s'ha après, la simulació d'exàmens, fer-se auto-preguntes o proves, exercicis d'aplicació i transferència, etc.

g)Estratègies metacognitives, de regulació i control: es refereixen al coneixement, avaluació i control de les diverses estratègies i processos cognitius, d'acord amb els objectius de la tasca i en funció del context.

-Quant a les **activitats d'aprenentatge** són el conjunt d'actuacions organitzades i intencionals que tenen com a fi proporcionar a l'estudiant situacions d'aprenentatge en les que construir coneixements i aplicar i evidenciar competències de manera activa i dinàmica. Dites activitats seran de 5 tipus, encara que no són excloents. Així, una mateixa activitat seria possible situar-la en diferents grups en funció de les competències i objectius que perseguim.

1. **Gestió de la informació.** Les activitats d'aprenentatge que pertanyen al grup gestió de la informació impliquen aquelles que afavoreixen la planificació i execució d'accions d'anàlisi, comparació, interpretació o síntesi fent ús de les informacions obtingudes.

2. **Aplicació.** La posada en pràctica dels coneixements adquirits durant els diversos processos d'ensenyament-aprenentatge, que tenen lloc durant el transcurs de l'assignatura per part dels estudiants, constitueix la base sobre la que es construeixen les activitats d'aprenentatge del categoria d'aplicació. Les activitats d'aprenentatge de caràcter aplicat afavoreixen la familiarització, interiorització, transferència i consolidació dels sabers.

3. **Comunicació.** L'obtenció de la consolidació tant de la competència d'expressió oral com de la competència d'expressió escrita constitueixen els eixos vertebradors sobre els quals es dissenyen les activitats d'aprenentatge pròpies de la categoria comunicació.

4. **Creació.** Aquesta categoria promou explícitament el treball d'habilitats de pensament superior. Sobre les habilitats de pensament superior podem establir-les a través de la ideació i producció de resultats d'aprenentatge innovadors i personalitzats per part de l'estudiantat, en el moment de donar resposta a les activitats d'aprenentatge plantejades. La promoció de la creativitat implica tractar la informació de manera que o bé, permeti arribar als mateixos resultats per camins diferents (promovent el canvi); o bé, generi noves fites que abans no havien estat considerades o assolides (recolzant així la innovació)

5. **Experimentació.** En el moment en que les activitats d'aprenentatge permeten a l'estudiant situar-se en una situació simulada o real, on viuen en primera persona experiències lligades amb els coneixements adquirits dins de l'aula (on en altres contextos no formals o informals d'aprenentatge), aquestes passen a formar part de la categoria experimentació.

-Quant als **recursos didàctics.**

- Llibre de text
- Explicacions per part del professor
- Mapes, fotografies i gràfics per a interpretar i extraure informació geogràfica i històrica
- Mapes històrics i línies del temps
- Dibuixos i fotografies d'art
- Textos històrics i actuals
- Pel·lícules i llibres relacionats amb els temes
- Recursos informàtics
- Fitxes de reforç i ampliació

5.4- Activitats de reforç i ampliació.

L'alumnat presenta una gran diversitat de capacitats, d'estils d'aprenentatge, de motivacions, d'expectatives, etc. En un context educatiu comprensiu i enriquidor per a tot l'alumnat, es podran elaborar diverses activitats relacionades amb la matèria que en cada grup seran especificades a la programació d'aula atenen a les característiques diverses de l'alumnat.

5.5- Activitats complementàries i extraescolars.

El professorat del Departament de Geografia i Història té previst realitzar alguna de les següents activitats complementàries i extraescolars a fi de completar l'activitat docent en l'aula.

- Visita al Planetari de Castelló
- Par del Meridià a Castelló
- Visita a Peníscola
- Visita a Tarragona
- Visita a Sagunt, teatre romà.
- Visita al poblat ibèric del Camí de Vinamargo
- Visita al Parc miner del Maestrat
- Visita a Benassal i al parc miner del Maestrat
- Visita a una explotació agropecuària
- Visita a les institucions valencianes
- Visita a exposicions itinerants
- Visita al Museu Militar de València

- Visita al Port de Castelló
- Visites històriques per Castelló
- Itinerari republicà per Castelló
- Visita a l'aeroport de Castelló
- Visita a la seu de l'ONU a Quart de Poblet
- Visita al refugi de la Plaça Tetuan
- Visita al Castell de la Magdalena
- Visita a Hisenda
- Visita a una fàbrica
- Visita historicocultural a València
- Visita a Museu de Belles Arts de Castelló.
- Visita a Onda: castell i museu.
- Visita a Morella
- Visita a Benassal
- Visita a la Valltorta
- Entrada en un Ple Municipal.
- Visita a Les Corts Valencianes
- Visita cultural a Barcelona
- Visita activitats culturals en Castelló
- Rebre la visita de testimonis directes de diferents esdeveniments històrics com la Guerra Civil Espanyola.

6. AVALUACIÓ DE L'ALUMNAT

6.1-Criteris d'avaluació

L'avaluació de l'assoliment per part de l'alumnat de les competències específiques es realitzarà mitjançant els criteris d'avaluació, tal com s'exposa en el punt 3 d'aquesta proposta pedagògica . S'utilitzaran, segons les característiques de l'alumnat, diferents instrument d'avaluació, tant de caràcter unidireccional com altres de coavaluació i autoavaluació amb la utilització de rúbriques globals.

6.2- Procediments i instruments d'avaluació.

Procediments d'avaluació

L'avaluació dels alumnes ha d'entendre's com un procés integral en què s'han de contemplar diversos vessants com és l'anàlisi del procés d'aprenentatge dels alumnes, l'anàlisi del procés d'ensenyament i de la pràctica docent i l'anàlisi del projecte curricular. Estarà orientada pels objectius generals de l'etapa i per les competències específiques establertes per al curs, es comprovarà el compliment d'aquests objectius i l'adquisició de coneixements d'acord amb els criteris d'avaluació. Es realitzarà una avaluació o prova inicial a fi de detectar el nivell dels alumnes.

La qualificació de l'alumne serà un resum dels resultats tant de les proves específiques com de les activitats i treballs realitzats en l'aula.

Es farà almenys una prova d'avaluació per a cada avaluació. Hi haurà, almenys, una recuperació a final de curs. A més, els alumnes que no superen l'avaluació o que vulguin

millorar la seua nota podrien realitzar, si el professor així ho considera, diverses activitats dissenyades a l'efecte com ara la repetició dels exercicis no superats, la presentació de treballs o qualsevol altra activitat que verifiqui que l'alumne ha superat els criteris d'avaluació i els indicadors d'èxit.

La nota mitjana del curs serà la mitjana aritmètica de la nota de les tres avaluacions.

Instruments d'Avaluació

Els instruments d'avaluació seran els següents:

- Proves o exàmens. Es realitzaran depenent de la dificultat que presenten els continguts, almenys una prova en cada avaluació.
- Treball en l'aula, a través de la revisió dels quaderns d'activitats. Es valorarà la seua actitud i participació així com el procés del domini de tècniques d'aprenentatge.
- Treballs en grup o individuals, presentats per escrit o exposats oralment.
- Seguiment del treball diari a través de preguntes directes de desenvolupament conceptual o pràctic.

C) Criteris de qualificació.

Competències específiques	Instruments a avaluar	Ponderació
CE1, CE2, CE3, CE4, CE5, CE6, CE7	Proves escrites i orals	90 %
CE1, CE2, CE3, CE4, CE5, CE6, CE7	Redaccions, lectures, treballs d'investigació	
CE1, CE2, CE3, CE4, CE5, CE6, CE7, CE8	Treball a classe i/o a casa Participació activa Respecte alumnat i professorat Compliment de les normes del centre	10 %

Per aprovar caldrà una qualificació del 50%. La **qualificació final** es calcularà amb la mitjana aritmètica de les qualificacions de les tres avaluacions.

Els exàmens en què l'alumne haja **copiat** per qualsevol procediment quedaran anul·lats i la nota serà de 0.

Quan un alumne **no es presenti** a un examen haurà de justificar la no assistència i s'examinarà a criteri del professor, que decidirà proposar un altre examen o derivar a l'alumne a la recuperació ordinària.

És obligatori entregar els **treballs** demanats pel professor per tal d'aprovar l'avaluació.

Pel que fa a les faltes d'ortografia en els exàmens es restarà fins a un màxim d'un punt de la nota final, a criteri del professor o professora.

Per a l'alumnat del CEED, cada examen es puntuarà de 0 a 10 i suposarà el 70% de la qualificació del quadrimestre. La realització correcta de les diverses activitats proposades durant el quadrimestre suposarà el 30% restant. Tanmateix, si la qualificació obtinguda fora menor a la nota de l'examen, prevaldrà aquesta última. La qualificació final s'obtindrà de la

mitjana aritmètica dels dos quadrimestres. La recuperació d'un o dels dos quadrimestres no superats es realitzarà a l'examen final ordinari del mes de maig, el valor serà del 100%. Si no se supera l'assignatura, l'alumne comptarà amb un examen extraordinari al juny de tota la matèria del curs. L'alumnat podrà examinar-se només de les avaluacions suspeses.

Els exàmens del batxillerat a distància dels distints quadrimestres estan planificats a l'inici de curs de manera oficial i es troben tant a les aules virtuals de la matèria com a la de tutoria. L'alumnat que demane realitzar els exàmens fóra del període oficial podrà fer-ho sempre que ho comuniqui abans d'aquest període i presente una causa justificada i acreditada.

En cas d'existir alumnat amb necessitats educatives especials, es valorarà el seu cas per a fer l'adaptació corresponent en col·laboració amb el Departament d'Orientació. L'alumnat matriculat en el Centre Penitenciari que estudiï l'assignatura d'Història d'Espanya en la modalitat de distància, atès que té recursos limitats (impossibilitat d'accedir a Internet) serà avaluat amb els instruments que determini el professor presencial de suport en coordinació amb el professor titular de la matèria d'Història d'Espanya del batxillerat a distància.

7. MESURES D'ATENCIÓ A L'ALUMNAT AMB NECESSITAT ESPECÍFICA DE SUPORT EDUCATIU O AMB NECESSITAT DE COMPENSACIÓ EDUCATIVA

En col·laboració amb el Departament d'Orientació es duran a terme mesures d'atenció a l'alumnat amb necessitat específica de suport educatiu o amb necessitat de compensació educativa.

Se seguiran les directrius marcades al DECRET 104/2018, l'ordre 20/2019 (30 d'abril), la resolució de 23 de desembre de 2021, així com el DECRET 217/2022 del Consell, pel qual es desenvolupen els principis d'equitat i d'inclusió en el sistema educatiu valencià. De tal manera distingirem entre:

Mesures de Nivell II: Unitats didàctiques i projectes disciplinaris i interdisciplinaris adequats a les característiques, necessitats i nivells d'assoliment de l'alumnat del grup classe mitjançant l'aplicació d'estratègies i tècniques metodològiques per a la inclusió. Ajustament dels procediments i instruments d'avaluació a les característiques i necessitats de tot l'alumnat del grup classe seguint els principis de l'avaluació inclusiva (art. 15 Decret 104/2018). Planificació personalitzada d'activitats d'ampliació i reforç com a part de les unitats didàctiques i projectes. Aplicació de les actuacions i/o programes preventius de dificultats d'aprenentatge acordades amb l'alumnat del grup classe.

Mesures de Nivell III: Adequació personalitzada de les programacions didàctiques com adequacions metodològiques i per l'avaluació dels aprenentatges de les activitats i materials de les unitats didàctiques. Actuacions i programes d'enriquiment curricular dins i fora del horari lectiu per l'alumnat amb altes capacitats. Mesures per a l'alumnat esportista d'alt nivell, d'alt

rendiment o d'elit Mesures per a l'alumnat que cursa ensenyaments professionals de Música i/o Dansa.

Mesures de Nivell IV: Adaptacions curriculars individuals significatives del currículum comú (ACIS) Programes específics amb currículum personalitzat per a l'estimulació sensorial i cognitiva, l'aprenentatge motor i aprenentatge d'hàbits d'autonomia personal, etc. Flexibilització en la durada de l'etapa per a l'alumnat amb altes capacitats intel·lectuals.

8. AVALUACIÓ DE LA PRÀCTICA DOCENT

Es farà una avaluació de la programació didàctica en el seu conjunt al final del curs per a recollir les millores en els següents punts:

Temporalització de les unitats didàctiques i recursos didàctics emprats.

Desenvolupament dels objectius didàctics i claredat en els criteris d'avaluació.

Maneig dels continguts de les unitats.

Ús de diverses eines d'avaluació.

Disseny de les activitats d'ensenyament i aprenentatge

Atenció a la diversitat.

Metodologia aplicada.

Interdisciplinarietat.

Castelló de la Plana, 20 octubre de 2024.

Mónica L. Esteve Sancho
Professora i cap de departament de Geografia i Història de l'IES Francesc Ribalta

**INSTITUT FRANCESC RIBALTA
DE CASTELLÓ**

DEPARTAMENT DE GEOGRAFIA I HISTÒRIA

PROPOSTA PEDAGÒGICA DEL CURS

2024-2025

Geografia

2n Batxillerat

ÍNDEX

1. INTRODUCCIÓ

1.1-Justificació de la programació

1.1-Contextualització 3

2. OBJECTIUS DE L'ETAPA VINCULATS AMB LA MATÈRIA O L'ÀMBIT

3. COMPETÈNCIES

3.1- Competències clau

3.2- Competències específiques

3.3- Relació de les competències específiques amb els criteris d'avaluació

4. SABERS BÀSICS

4.1- Distribució per blocs

4.2-Organització de les unitats didàctiques

4.3- Distribució temporal de les unitats didàctiques

5. SITUACIONS D'APRENENTATGE. METODOLOGIA.ORIENTACIONS DIDÀCTIQUES

5.1- Metodologia general i específica. Recursos didàctics i organitzatius

5.2- Activitats i estratègies d'ensenyament i aprenentatge

5.3- Activitats complementàries i extraescolars

5.4- Activitats de reforç i ampliació

6. AVALUACIÓ DE L'ALUMNAT

6.1-Criteris d'avaluació

6.2- Instruments d'avaluació

6.3- Criteris de qualificació

7. MESURES D'ATENCIÓ A L'ALUMNAT AMB NECESSITATS ESPECÍFIQUES DE SUPORT EDUCATIU O AMB NECESSITAT DE COMPENSACIÓ EDUCATIVA

8. AVALUACIÓ DE LA PRÀCTICA DOCENT

1. INTRODUCCIÓ

1.1- Justificació de la proposta pedagògica

La present proposta pedagògica estarà basada i realitzada a partir de la normativa següent:

- La Llei Orgànica 3/2020, de 29 de desembre, d'educació.
- El Reial Decret 243/2022, de 5 abril, pel que s'estableix l'ordenació i els ensenyaments del batxillerat.
- **El Decret 104/2018 pel qual es desenvolupen els principis d'equitat i inclusió.**
- El Decret 108/2022, de 5 d'agost del Consell pel qual s'estableix la ordenació i els ensenyaments mínims del batxillerat.

1.2- Contextualització.

Aquesta programació està realitzada per a impartir l'assignatura Geografia d'Espanya a l'IES Francesc Ribalta, situat a l'Avinguda Rei En Jaume de la ciutat de Castelló de la Plana. Al centre s'imparteix ESO i Batxillerat, així com CEED i Batxillerat nocturn. Els alumnes són majoritàriament de la mateixa ciutat, i el nivell socioeconòmic de les famílies és mitjà.

Les reunions del professorat del Departament es realitzaran preferentment dimecres en el Departament de Geografia i Història. Aquestes reunions es podran fer tant de forma presencial com telemàtica.

L'assignatura Geografia d'Espanya té una càrrega lectiva de 4 hores setmanals. Segons consta al Pla Lingüístic del Centre, l'ensenyament es farà en valencià a tots els grups tant en horari diürn com nocturn.

El professorat de l'assignatura per al curs 2024-2025 és el següent:

PROFESSOR/A	CURS
Maria Carmen Aguilera	C
Mònica Esteve	D
Enrique Endrino	S
Jose Emilio Cerisuelo	E
Javier Remiro	Y

2. OBJECTIUS DE L'ETAPA

El currículum educatiu defineix les Finalitats Educatives del Batxillerat a través d' Objectius Generals. Aquests Objectius Generals són els següents:

1. Exercir la ciutadania democràtica, des d'una perspectiva global, i adquirir una consciència cívica responsable, inspirada pels valors de la Constitució Espanyola, així com pels drets humans, que fomenti la coresponsabilitat en la construcció d'una societat justa i equitativa.
2. Consolidar una maduresa personal, afectiva, sexual i social que els permeti actuar de manera respectuosa, responsable i autònoma i desenvolupar l'esperit crític. Preveure, detectar i resoldre pacíficament els conflictes personals, familiars i socials, així com les possibles situacions de violència.
3. Fomentar la igualtat efectiva de drets i oportunitats de dones i homes, analitzar i valorar críticament les desigualtats existents, així com el reconeixement i l'ensenyament del paper de les dones en la història i impulsar la igualtat real i la no-discriminació per raó de naixement, sexe, origen racial o ètnic, discapacitat, edat, malaltia, religió o creences, orientació sexual o identitat de gènere o qualsevol altra condició o circumstància personal o social.
4. Afermar els hàbits de lectura, estudi i disciplina, com a condicions necessàries per a l'aprofitament eficaç de l'aprenentatge, i com a mitjà de desenvolupament personal.
5. Dominar, tant en l'expressió oral com en l'escrita, el valencià i el castellà.
6. Expressar-se amb fluïdesa i correcció en una o més llengües estrangeres..
7. Utilitzar amb solvència i responsabilitat les tecnologies de la informació i la comunicació.
8. Conèixer i valorar críticament les diferents realitats del món contemporani, els seus antecedents històrics i els principals factors de la seua evolució, com a mostra del multilingüisme i de la multiculturalitat. Participar de manera solidària en el desenvolupament i la millora del seu entorn social.
9. Accedir als coneixements científics i tecnològics fonamentals i dominar les habilitats bàsiques pròpies de la modalitat triada.
10. Comprendre els elements i procediments fonamentals de la investigació i dels mètodes científics. Conèixer i valorar de manera crítica la contribució de la ciència i la tecnologia en el canvi de les condicions de vida, així com afermar la sensibilitat i el respecte cap al medi ambient.
11. Afermar l'esperit emprenedor amb actituds de creativitat, flexibilitat, iniciativa, treball en equip, confiança en un mateix i sentit crític.
12. Desenvolupar la sensibilitat artística i literària, així com el criteri estètic, com a fonts de formació i enriquiment cultural.
13. Utilitzar l'educació física i l'esport per a afavorir el desenvolupament personal i social. Afermar els hàbits d'activitats físicoesportives per a afavorir el benestar físic i mental, i com a mitjà de desenvolupament personal i social.
14. Afermar actituds de respecte i prevenció en l'àmbit de la mobilitat segura i saludable.

15. Fomentar una actitud responsable i compromesa en la lluita contra el canvi climàtic i en la defensa del desenvolupament sostenible.

16. Valorar críticament els hàbits socials relacionats amb la salut, el consum, la cura, l'empatia i el respecte cap als éssers vius, especialment els animals.

La consecució d'aquests Objectius Generals està estretament relacionada amb l'adquisició de les vuit Competències Clau de manera que l'adquisició d'aquestes implica la consecució dels primers. Aquesta interrelació no és unívoca, és a dir, que la consecució d'un determinat Objectiu no està exclusivament relacionada amb l'adquisició d'una competència, sinó que tots dos, Objectius i Competències, mantenen una complexa interrelació, de manera que cada Objectiu s'aconsegueix a través de diverses Competències, i al revés, l'adquisició de cada Competència comporta la consecució de diversos Objectius.

3. COMPETÈNCIES.

3.1- Competències clau

Les competències clau són les capacitats per aplicar de manera integrada els continguts propis de cada ensenyament i etapa educativa per tal d'aconseguir la realització adient d'activitats i la resolució eficaç de problemes complexos. Segons el RD 243/2022, les competències clau del currículum són les següents:

- **STEM:** Competència matemàtica i competència en ciència, tecnologia i enginyeria: una aplicació correcta dels mètodes propis de l'activitat científica conduiran indubtablement a adquirir els coneixements, contrastar idees i aplicar els descobriments obtinguts en la superació de reptes tecnològics plantejats.

- **CPSAA:** Competència personal, social i d'aprendre a aprendre per a fomentar l'autonomia, perseverança, sistematització, reflexió crítica i comunicació dels resultats obtinguts.

- **CC:** Competència ciutadana que fomenti una capacitat notable d'anàlisi, de reflexió crítica i autocrítica, de valorar el sistema democràtic i el benestar de la societat segons els drets i deures dels ciutadans, i d'abordar diferents estratègies per a aconseguir la millor solució als diferents problemes d'índole tecnològica a què s'enfronten els ciutadans que formem.

- **CD:** Competència digital s'emmarca en l'ús creatiu, crític i segur de les tecnologies de la informació i comunicació per a assolir els objectius relacionats amb els nostres projectes: comprendre i saber analitzar la informació que es maneja, prendre consciència del que suposa comunicar els resultats obtinguts d'una manera adequada i crear els continguts necessaris per a completar aquella comunicació.

- **CCL:** Competència en comunicació lingüística: és a dir, la facultat que ha d'adquirir l'alumne per a comunicar qualsevol aspecte que tingui a veure amb l'evolució tecnològica del seu projecte i les seues conclusions.

- **CP:** Competència plurilingüe

- **CE:** Competència emprenedora: es mostra de manera notable en la formació tecnològica. Bàsicament, estem tractant la transformació d'idees en actes, per la qual cosa resulta bàsica la formació competencial de l'alumnat en aquest àmbit. Crear, innovar, imaginar solucions als problemes plantejats i ser crític enfront d'estes, constitueix la base de la piràmide on descansa el procés tecnològic.

- **CCEC:** Competència en consciència i expressió culturals.

3.2- Competències específiques

Competència específica 1.

Analitzar mitjançant mètodes i tècniques geogràfiques les principals repercussions territorials relatives als reptes ecosocials més importants que afronta Espanya i contrastar-los amb els discursos oficials i no oficials que els aborden, identificant patrons i hàbits de consum insostenibles que deteriorenen l'espai geogràfic, i defensant l'ús social responsable dels recursos.

Competència específica 2.

Explicar l'espai geogràfic com a sistema a partir de l'anàlisi de fonts d'informació visuals, contrastant els paisatges naturals respecte dels humanitzats i argumentant la necessitat de la sostenibilitat com a principi rector de les interaccions entre els grups humans i el medi ambient.

Competència específica 3.

Descriure la diversitat natural d'Espanya i confrontar-la amb el context europeu, a través de les característiques distintives de relleu, clima, hidrografia i biodiversitat.

Competència específica 4.

Localitzar i delimitar l'escala de fenòmens físics i humans de diferent tipus, utilitzant mètodes i tècniques de la Geografia, especialment les tecnologies de la informació geogràfica (TIG), així com de ciències afins, en l'anàlisi de l'espai geogràfic i en propostes d'actuació territorial.

Competència específica 5.

Elaborar i exposar treballs que analitzen les dinàmiques globalitzadores que determinen les relacions socioeconòmiques i culturals mundials i les seues repercussions en el territori, promovent la dignitat humana i el respecte al medi ambient com a forma de compromís d'una ciutadania global.

Competència específica 6.

Explicar els desequilibris territorials d'Espanya i de la seua estructura demogràfica i sociolaboral, amb especial atenció als processos i decisions que els han generats, així com a les principals mesures i polítiques de cooperació i cohesió per a afrontar-los tant a escala nacional com europea.

Competència específica 7.

Participar en l'elaboració de projectes en equip que analitzen i proposen solucions viables a situacions problemàtiques que afecten l'espai geogràfic pròxim, detallant les mesures i accions correctores i planificant la posada en pràctica d'aquests projectes.

3.3- Relació de les competències específiques amb els criteris d'avaluació.

La relació entre les competències específiques i els criteris d'avaluació és la següent:

CE1	5.1.1. Identificar, descriure i analitzar mitjançant mètodes i tècniques de la Geografia les principals repercussions territorials relatives als reptes ecosocials més importants que afronta Espanya. 5.1.2. Contrastar els discursos oficials i no oficials que aborden les principals repercussions territorials relatives a reptes ecosocials més importants que
------------	---

	<p>afronta Espanya amb el resultat d'anàlisis geogràfiques</p> <p>5.1.3. Identificar patrons i hàbits de consum insostenibles que deterioreen de manera significativa l'espai geogràfic espanyol, utilitzant procediments i dades geogràfiques.</p> <p>5.1.4. Utilitzar arguments en defensa de l'ús social sostenible i responsable dels recursos, basant-se en procediments i dades geogràfiques</p>
CE2	<p>5.2.1. Descriure i explicar l'espai geogràfic com a sistema format de subsistemes interrelacionats a partir de l'anàlisi de fonts d'informació visuals.</p> <p>5.2.2. Identificar i comparar paisatges naturals i humanitzats, indicant les principals diferències existents entre els dos a partir de l'anàlisi de fonts d'informació visuals.</p> <p>5.2.3. Explicar les repercussions en l'espai geogràfic de l'acció antròpica a partir del contrast entre paisatge humanitzat i paisatge natural.</p> <p>5.2.4. Argumentar la necessitat de la sostenibilitat com a principi ineludible en les interaccions entre els grups humans i el medi ambient.</p>
CE3	<p>5.3.1. Localitzar i identificar en mapes les principals regions naturals, geomorfològiques i bioclimàtiques d'Espanya i d'Europa.</p> <p>5.3.2. Descriure sintèticament la diversitat de les regions naturals d'Espanya a través de les característiques més destacades de relleu, clima, hidrografia i biodiversitat.</p> <p>5.3.3. Descriure sintèticament la diversitat natural de les principals regions naturals d'Europa a través de les característiques més destacades de relleu, clima, hidrografia i biodiversitat.</p> <p>5.3.4. Confrontar les característiques de relleu, clima, hidrografia i biodiversitat de les regions naturals d'Espanya amb les del context europeu.</p>
CE4	<p>5.4.1. Localitzar fenòmens físics i humans de diferent tipus, utilitzant mètodes i tècniques de la Geografia, especialment les tecnologies de la informació geogràfica (TIG), i de ciències afins.</p> <p>5.4.2. Delimitar l'escala de fenòmens físics i humans de diferent tipus, utilitzant mètodes i tècniques de la Geografia, especialment les tecnologies de la informació geogràfica (TIG) i de ciències afins</p> <p>5.4.3. Analitzar l'espai utilitzant mètodes i tècniques de la Geografia, especialment les tecnologies de la informació geogràfica (TIG), i de ciències afins</p> <p>5.4.4. Realitzar propostes d'actuació territorial a partir d'anàlisi de l'espai realitzat mitjançant mètodes i tècniques de la Geografia, especialment les tecnologies de la informació geogràfica (TIG), i de ciències afins.</p>
CE5	<p>5.5.1. Elaborar treballs que analitzen les dinàmiques globalitzadores que determinen les relacions socioeconòmiques i culturals mundials i les repercussions en el territori.</p> <p>5.5.2. Exposar treballs que analitzen les dinàmiques globalitzadores que determinen les relacions socioeconòmiques i culturals mundials i les</p>

	<p>repercussions en el territori.</p> <p>5.5.3. Argumentar en favor de la dignitat humana a partir de treballs que analitzen les dinàmiques globalitzadores que determinen les relacions socioeconòmiques i culturals mundials i les repercussions en el territori.</p> <p>5.5.4. Argumentar en favor del respecte al medi ambient a partir de treballs que analitzen les dinàmiques globalitzadores que determinen les relacions socioeconòmiques i culturals mundials i les repercussions en el territori.</p>
CE6	<p>5.6.1. Identificar, descriure i explicar els principals desequilibris territorials d'Espanya i de la seua estructura demogràfica i sociolaboral, amb especial atenció a la determinació dels processos i decisions que els han generats.</p> <p>5.6.2. Identificar, descriure i valorar les principals mesures i polítiques nacionals de cooperació i cohesió que afronten els desequilibris territorials d'Espanya i de la seua estructura demogràfica i sociolaboral.</p> <p>5.6.3. Identificar, descriure i valorar les principals mesures i polítiques europees de cooperació i cohesió que afronten els desequilibris territorials, amb especial atenció a la repercussió a Espanya.</p> <p>5.6.4. Identificar i descriure les repercussions de les principals mesures i polítiques de cooperació i cohesió tant nacionals com europees sobre els desequilibris territorials i de l'estructura demogràfica i sociolaboral d'Espanya</p>
CE7	<p>5.7.1. Participar en l'elaboració de projectes en equip que analitzen situacions problemàtiques que afecten l'espai geogràfic pròxim.</p> <p>5.7.2. Participar en l'elaboració de projectes en equip que proposen solucions viables a situacions problemàtiques que afecten l'espai geogràfic pròxim.</p> <p>5.7.3. Dissenyar i planificar el procediment de posada en pràctica de les mesures correctores i possibles solucions a situacions problemàtiques que afecten l'espai geogràfic pròxim.</p> <p>5.7.4. Exposar de forma argumentada les mesures correctores i les solucions proposades per a abordar situacions problemàtiques que afecten l'espai geogràfic pròxim</p>

4. SABERS BÀSICS

4.1- Distribució per blocs

Les Competències Específiques són l'eix vertebrador de cada àrea o matèria perquè permeten definir els Sabers, que són els coneixements, habilitats i destreses a partir dels quals realitzar aprenentatges amb els quals adquirir aquestes Competències Específiques.

En l'Etapa de Batxillerat, els Sabers de la matèria de Geografia són els següents:

Bloc 1. Mètodes i tècniques de Geografia

Subbloc de sabers bàsics. Transversal a totes les competències específiques

Mètodes i tècniques d'identificació i explicació causal de localitzacions, distribucions espacials de fenòmens i anàlisis de conseqüències.

Estratègies i tècniques de cerca, obtenció i selecció d'informació rellevant per al coneixement geogràfic: observació directa, fonts cartogràfiques, estadístiques, visuals, bibliogràfiques i procedents de les tecnologies d'informació geogràfica (TIG).

Interpretació i aplicació de la informació cartogràfica.

Elaboració i interpretació de gràfiques i taules estadístiques.

Bloc 2. Medi físic d'Espanya

Subbloc de sabers bàsics. Geografia física. Transversal a les competències específiques 2, 3 i 4

La diversitat geomorfològica d'Espanya. Localització i distribució dels grans conjunts de relleu.

Diversitat climàtica a Espanya. La xarxa hídrica d'Espanya.

Caracterització de les grans regions naturals d'Espanya. Sòls i biodiversitat

Subbloc de sabers bàsics. Interacció medi ambient-societat. Transversal a les competències específiques 1,2,4 i 5

L'impacte de les activitats humanes sobre els recursos i la biodiversitat. La gestió de l'aigua.

Prevenició de riscos naturals (incendis, inundacions, espècies invasores)

El principi de sostenibilitat. Les polítiques mediambientals a Espanya i la Unió Europea.

Els espais protegits (el patrimoni natural i cultural)

Bloc 3. Espanya: territori i societat.

Subbloc de sabers bàsics. Geografia econòmica. Transversal a les competències específiques 1,4,5,6 i 7

Els espais rurals: Identificació dels paisatges agraris

Transformacions de les activitats agropecuàries: pràctiques sostenibles i insostenibles. La política agrària comuna en el desenvolupament rural i sostenibilitat.

Els recursos marins: pesca i aqüicultura. La política pesquera comuna.

Els espais industrials: transformacions en les activitats industrials i els paisatges: matèries primeres i fonts d'energia.

El procés d'industrialització espanyol. Les regions industrials espanyoles. Les polítiques de desenvolupament industrial espanyoles i europees.

Els espais terciaritzats: heterogeneïtat i desigual impacte territorial. La incidència en la vertebració territorial dels transports i les comunicacions.

Els espais turístics: factors, regions i impacte

Bloc 4. Espanya a Europa i en el món

Subbloc de sabers bàsics. Espanya en un món global. Transversal a les competències específiques 1, 4 i 5

Globalització i diversitat: els processos de mundialització i l'increment de les desigualtats territorials.

Espanya en el context geopolític mundial i el seu compromís amb els objectius de desenvolupament sostenible.

Subbloc de sabers bàsics. Espanya en el context d'Europa. Transversal a les competències específiques 1, 4 i 5

Localització d'estats europeus. Contrastos físics i socioeconòmics. Desequilibris territorials i polítiques de cohesió europees.

Gestió i ordenació del territori nacional. Polítiques de cohesió i desenvolupament regional

Bloc 5. Valors cívics i compromís ciutadà

Subbloc de sabers bàsics. Transversal a totes les competències específiques
Pautes de consum responsable en l'ús dels recursos
Mesures de preservació i sostenibilitat del medi ambient
La ciutadana global i la relació amb els principis de l'europeisme
La importància de les institucions internacionals i la cultura de la pau

4.2- Unitats de programació: organització i distribució temporal.

Al llarg del curs es desenvoluparan les següents unitats de programació distribuïdes per trimestres:

UNITAT DE PROGRAMACIÓ	TEMPORALITZACIÓ
1. L'espai geogràfic espanyol. La diversitat geomorfològica	I AVALUACIÓ
2. La diversitat climàtica	
3. La diversitat hídrica, vegetal i edàfica	
4. Els paisatges naturals i l'acció de l'home sobre el medi natural	
5. Els espais del sector primari	II AVALUACIÓ
6. L'espai industrial	
7. Els espais dels sectors serveis	
8. La població espanyola	
9. L'espai urbà	III AVALUACIÓ
10. L'organització, els desequilibris i les polítiques territorials	
11. Espanya en Europa	
12. Espanya en el món.	

Tot i que la temporalització vindrà marcada per les instruccions de la Universitat respecte a la preparació de les proves d'accés a la Universitat. La distribució temporal de les Unitats didàctiques es indicativa i orientadora encara que les programacions d'aula podran variar-la segons les característiques del grup.

Per als alumnes del CEED, el temari de l'assignatura es divideix en 2 quadrimestres (avaluacions), als que es donarà la meitat de les unitats didàctiques.

5. METODOLOGIA. ORIENTACIONS DIDÀCTIQUES

5.1- Situacions d'aprenentatge

UNITAT DIDÀCTICA	SITUACIÓ D'APRENTATGE
1. L'espai geogràfic espanyol. La diversitat geomorfològica	Organitza un llibre de viatge amb el seu itinerari i desenvolupa aspectes relacionats amb l'espai geogràfic i el relleu.
2. La diversitat climàtica	Estudia aspectes relacionats amb el clima de la zona elegida per al viatge

3. La diversitat hídrica, vegetal i edàfica	Fes un esquema amb la hidrografia, vegetació i sòl de la zona del viatge.
4. Els paisatges naturals i l'acció de l'home sobre el medi natural	Fes un resum dels aspectes paisatgístics i la intervenció humana en el espai natural de l'itinerari. Reflexiona sobre els ODS.
5. Els espais del sector primari	Fes una guia de bones pràctiques plantejant com poden contribuir les institucions a aconseguir els ODS. Elabora mesures sostenibles sobre l'espai rural i la pesca.
6. L'espai industrial	Proposa mesures sostenibles sobre fonts d'energia i activitats industrials.
7. Els espais dels sectors serveis	Realitza una proposta de mesures sostenibles sobre el sector serveis tenint en compte l'economia digital i/o col·laborat iva.
8. La població espanyola	Redacta mesures sobre distribució, els moviments i l'estructura de la població, abordant com serà el futur i reduint desigualtats.
9. L'espia urbà	Desenvolupa un blog sobre ODS aplicats al teu municipi, tractant la inclusivitat, resiliència i sostenibilitat.
10. L'organització, els desequilibris i les polítiques territorials	Fes propostes per al teu municipi des de la perspectiva dels ODS 16, abordant aspectes derivats de l'organització territorial.
11. Espanya en Europa	Fes un resum partint del ODS 17 sobre aliances necessàries per a abastar els objectius que proposen, la relació amb la UE i la seua concreció al teu municipi
12. Espanya en el món.	Trau conclusions de les tres ODS treballades (11,16,17), en relació a la política internacional, la globalització o la política exterior espanyola.

5.2- Metodologia general i específica. Recursos didàctics i organitzatius.

Per assolir els objectius proposats la metodologia a emprar es basarà en una concepció constructivista dels aprenentatges, amb classes com més actives i participatives possibles.

Partirem del nivell de coneixements previs. Per a determinar aquest nivell realitzarem una prova inicial i al començar cada unitat es faran una sèrie de preguntes sobre el tema.

Fomentarem l'adquisició de l'aprenentatge significatiu a través de la mobilització dels seus coneixements previs i de la memorització comprensiva i possibilitarem que els alumnes realitzen aprenentatges significatius per ells mateixos.

Els principis que orientaran la nostra pràctica educativa seran: una metodologia activa, perquè l'alumnat participi i s'integri en el procés d'aprenentatge; una motivació, arbitrànt dinàmiques que fomenten el treball individual i en grup; una atenció a la diversitat de l'alumnat tenint en

compte els ritmes d'aprenentatge de l'alumne així com els seus interessos i expectatives i una selecció de materials i recursos que proporcionen resposta al model didàctic plantejat.

S'ha de comprovar com adquireix nous aprenentatges i la connexió amb les experiències individuals de l'alumnat. Per això, la metodologia per a implementar les competències específiques són: l'aprenentatge cooperatiu, l'aprenentatge basat en projectes, l'aprenentatge basat en problemes, indagació col·lectiva, estudi en profunditat d'un cas, l'aprenentatge dialògic, les simulacions, els jocs de rol i els debats.

Els criteris per a dissenyar les activitats d'aprenentatge seran, afavorir sabers interdisciplinaris, fer un aprenentatge en forma de reptes, jocs i problemes, utilitzar la perspectiva coeducativa i inclusiva, fomentar el treball individual i en grup, promoure la creativitat i fomentar l'aportació crítica de l'alumnat, utilitzar elements patrimonials i culturals pròxims a l'alumnat com a punt de partida de les tasques, utilitzar les TIC i possibilitar el trasllat d'allò après a altres contextos. Per la tal cosa, es dissenyaran activitats d'indagació en grup amb treball de camp, de foment de la lectura i escriptura amb documents, creació i comentari de textos, mapes, gràfics, estadístiques i eixos cronològics, exposició de forma oral i escrita les tasques realitzades, de reflexió que lliguen els continguts amb situacions personals de l'alumnat i de diàleg i debat.

Entre altres s'utilitzaran els següents recursos didàctics:

- Llibre de text
- Explicacions per part del professor
- Mapes, fotografies i gràfics per a interpretar i extraure informació geogràfica i històrica
- Mapes de continguts geogràfics, històrics i línies del temps.
- Textos històrics i actuals.
- Pel·lícules i llibres relacionats amb els temes.
- Recursos informàtics.
- Fitxes de reforç i ampliació.

5.3- Estratègies i activitats d'ensenyament i aprenentatge.

-Les **estratègies d'aprenentatge** són processos mitjançant els quals es trien, coordinen i apliquen les habilitats. Aquestes estratègies, cal que es vinculin amb l'aprenentatge significatiu i amb l'aprendre a aprendre. El més important pel que fa a l'estil d'aprenentatge requereix, que el professorat compregui les necessitats que pot tenir l'alumnat, en funció dels coneixements previs i del nivell que presentin, així com les seves aptituds i/o mancances. Dins l'ampli marc de les estratègies d'aprenentatge podem establir dos grans tipus de tipologies, estratègies disposicionals i de suport, i estratègies de processament i ús de la informació adquirida.

Estratègies disposicionals i de suport: Són les que posen en marxa el procés i ajuden a sostenir l'esforç. Hi ha molts tipus d'estratègies, alguns exemples serien:

a)Estratègies afectiu - emotives: integren processos motivacionals, actituds adequades, autoconcepte i autoestima, sentiment de competència, etc.

b)Estratègies de control del context: es refereixen a la creació de condicions ambientals adequades, control de l'espai, temps, material, etc., que fan que l'alumnat se senti còmode.

c)Estratègies de recerca, recollida i selecció d'informació: integren tot el referent a la localització, recollida i selecció d'informació. El subjecte ha d'aprendre, per a ser aprenent estratègic, quines són les fonts d'informació i com accedir a elles, criteris de selecció de la informació, etc.

Estratègies de processament i ús de la informació adquirida:

- a) Estratègies d'atenció: dirigides al control de l'atenció.
- b) Estratègies de codificació, elaboració i organització de la informació: controlen els processos de reestructuració i personalització de la informació a través de tàctiques com el subratllat, el resum, l'esquema, mapes conceptuals, són el que anomenem tècniques d'estudi.
- c) Estratègies de repetició i emmagatzematge: controlen els processos de retenció i memòria a curt i llarg termini a través de tàctiques com la còpia, repetició, recursos mnemotècnics, establiments de connexions significatives.
- d) Estratègies de personalització i creativitat: inclouen el pensament crític, la reelaboració de la informació, les propostes personals creatives, etc.
- e) Estratègies de recuperació de la informació: controlen els processos de record i recuperació, a través de tàctiques com exercicis de record, de recuperació de la informació seguint la ruta de conceptes relacionats, etc.
- f) Estratègies de comunicació i ús de la informació adquirida: permeten utilitzar eficaçment la informació adquirida per a tasques acadèmiques i de la vida quotidiana a través de tàctiques com l'elaboració d'informes, la realització de síntesi del que s'ha après, la simulació d'exàmens, fer-se auto-preguntes o proves, exercicis d'aplicació i transferència, etc.
- g) Estratègies metacognitives, de regulació i control: es refereixen al coneixement, avaluació i control de les diverses estratègies i processos cognitius, d'acord amb els objectius de la tasca i en funció del context.

-Quant a les **activitats d'aprenentatge** són el conjunt d'actuacions organitzades i intencionals que tenen com a fi proporcionar a l'estudiant situacions d'aprenentatge en les que construir coneixements i aplicar i evidenciar competències de manera activa i dinàmica. Dites activitats seran de 5 tipus, encara que no són excloents. Així, una mateixa activitat seria possible situar-la en diferents grups en funció de les competències i objectius que perseguim.

1. **Gestió de la informació.** Les activitats d'aprenentatge que pertanyen al grup gestió de la informació impliquen aquelles que afavoreixen la planificació i execució d'accions d'anàlisi, comparació, interpretació o síntesi fent ús de les informacions obtingudes.
2. **Aplicació.** La posada en pràctica dels coneixements adquirits durant els diversos processos d'ensenyament-aprenentatge, que tenen lloc durant el transcurs de l'assignatura per part dels estudiants, constitueix la base sobre la que es construeixen les activitats d'aprenentatge del categoria d'aplicació. Les activitats d'aprenentatge de caràcter aplicat afavoreixen la familiarització, interiorització, transferència i consolidació dels sabers.
3. **Comunicació.** L'obtenció de la consolidació tant de la competència d'expressió oral com de la competència d'expressió escrita constitueixen els eixos vertebradors sobre els quals es dissenyen les activitats d'aprenentatge pròpies de la categoria comunicació.
4. **Creació.** Aquesta categoria promou explícitament el treball d'habilitats de pensament superior. Sobre les habilitats de pensament superior podem establir-les a través de la ideació i producció de resultats d'aprenentatge innovadors i personalitzats per part de l'estudiantat, en el moment de donar resposta a les activitats d'aprenentatge plantejades. La promoció de la creativitat implica tractar la informació de manera que o bé, permeti arribar als mateixos resultats per camins diferents (promovent el canvi); o bé, generi noves fites que abans no havien estat considerades o assolides (recolzant així la innovació)

5. Experimentació. En el moment en que les activitats d'aprenentatge permeten a l'estudiant situar-se en una situació simulada o real, on viuen en primera persona experiències lligades amb els coneixements adquirits dins de l'aula (on en altres contextos no formals o informals d'aprenentatge), aquestes passen a formar part de la categoria experimentació.

-Quant als **recursos didàctics.**

- Llibre de text
- Explicacions per part del professor
- Mapes, fotografies i gràfics per a interpretar i extraure informació geogràfica i històrica
- Mapes històrics i línies del temps
- Dibuixos i fotografies d'art
- Textos històrics i actuals
- Pel·lícules i llibres relacionats amb els temes
- Recursos informàtics
- Fitxes de reforç i ampliació

5.4- Activitats de reforç i ampliació.

L'alumnat presenta una gran diversitat de capacitats, d'estils d'aprenentatge, de motivacions, d'expectatives, etc. En un context educatiu comprensiu i enriquidor per a tot l'alumnat, es podran elaborar diverses activitats relacionades amb la matèria que en cada grup seran especificades a la programació d'aula atenen a les característiques diverses de l'alumnat.

5.5- Activitats complementàries i extraescolars.

El professorat del Departament de Geografia i Història té previst realitzar alguna de les següents activitats complementàries i extraescolars a fi de completar l'activitat docent en l'aula.

- Visita al Planetari de Castelló
- Par del Meridià a Castelló
- Visita a Peníscola
- Visita a Tarragona
- Visita a Sagunt, teatre romà.
- Visita al poblat ibèric del Camí de Vinamargo
- Visita al Parc miner del Maestrat
- Visita a Benassal i al parc miner del Maestrat
- Visita a una explotació agropecuària
- Visita a les institucions valencianes
- Visita a exposicions itinerants
- Visita al Museu Militar de València
- Visita al Port de Castelló
- Visites històriques per Castelló
- Itinerari republicà per Castelló
- Visita a l'aeroport de Castelló
- Visita a la seu de l'ONU a Quart de Poblet
- Visita al refugi de la Plaça Tetuan
- Visita al Castell de la Magdalena
- Visita a Hisenda

- Visita a una fàbrica
- Visita historicocultural a València
- Visita a Museu de Belles Arts de Castelló.
- Visita a Onda: castell i museu.
- Visita a Morella
- Visita a Benassal
- Visita a la Valltorta
- Entrada en un Ple Municipal.
- Visita a Les Corts Valencianes
- Visita cultural a Barcelona
- Visita activitats culturals en Castelló
- Rebre la visita de testimonis directes de diferents esdeveniments històrics com la Guerra Civil Espanyola.

6. AVALUACIÓ DE L'ALUMNAT

6.1- Criteris d'avaluació

L'avaluació de l'assoliment per part de l'alumnat de les competències específiques es realitzarà mitjançant els criteris d'avaluació, tal com s'exposa en el punt 3 d'aquesta proposta pedagògica . S'utilitzaran, segons les característiques de l'alumnat, diferents instrument d'avaluació, tant de caràcter unidireccional com altres de coavaluació i autoavaluació amb la utilització de rúbriques globals.

6.2- Procediments i instruments d'avaluació.

Procediments d'avaluació

L'avaluació dels alumnes ha d'entendre's com un procés integral en què s'han de contemplar diversos vessants com és l'anàlisi del procés d'aprenentatge dels alumnes, l'anàlisi del procés d'ensenyament i de la pràctica docent i l'anàlisi del projecte curricular. Estarà orientada pels objectius generals de l'etapa i per les competències específiques establertes per al curs, es comprovarà el compliment d'aquests objectius i l'adquisició de coneixements d'acord amb els criteris d'avaluació. Es realitzarà una avaluació o prova inicial a fi de detectar el nivell dels alumnes.

La qualificació de l'alumne serà un resum dels resultats tant de les proves específiques com de les activitats i treballs realitzats en l'aula.

Es farà almenys una prova d'avaluació per a cada avaluació. Hi haurà, almenys, una recuperació a final de curs. A més, els alumnes que no superen l'avaluació o que vulguin millorar la seua nota podrien realitzar, si el professor així ho considera, diverses activitats dissenyades a l'efecte com ara la repetició dels exercicis no superats, la presentació de treballs o qualsevol altra activitat que verifiqui que l'alumne ha superat els criteris d'avaluació i els indicadors d'èxit.

La nota mitjana del curs serà la mitjana aritmètica de la nota de les tres avaluacions.

Instruments d'Avaluació

Els instruments d'avaluació seran els següents:

- Proves o exàmens. Es realitzaran dependent de la dificultat que presenten els continguts, almenys una prova en cada avaluació.

- Treball en l'aula, a través de la revisió dels quaderns d'activitats. Es valorarà la seua actitud i participació així com el procés del domini de tècniques d'aprenentatge.
- Treballs en grup o individuals, presentats per escrit o exposats oralment.
- Seguiment del treball diari a través de preguntes directes de desenvolupament conceptual o pràctic.

6.3- Criteris de qualificació.

Competències específiques	Instruments a avaluar	Ponderació
CE1, CE2, CE3, CE4, CE5, CE6, CE7	Proves escrites i orals	90 %
CE1, CE2, CE3, CE4, CE5, CE6, CE7	Redaccions, lectures, treballs d'investigació	
CE1, CE2, CE3, CE4, CE5, CE6, CE7	Treball a classe i/o a casa Participació activa Respecte alumnat i professorat Compliment de les normes del centre	10 %

Per aprovar caldrà una qualificació del 50%. La **qualificació final** es calcularà amb la mitjana aritmètica de les qualificacions de les tres avaluacions.

Els exàmens en què l'alumne haja **copiat** per qualsevol procediment quedaran anul·lats i la nota serà de 0.

Quan un alumne **no es presenti** a un examen haurà de justificar la no assistència i s'examinarà a criteri del professor, que decidirà proposar un altre examen o derivar a l'alumne a la recuperació ordinària.

És obligatori entregar els **treballs** demanats pel professor per tal d'aprovar l'avaluació.

Pel que fa a les faltes d'ortografia en els exàmens es restarà fins a un màxim d'un punt de la nota final, a criteri del professor o professora.

Per a l'alumnat del CEED, cada examen es puntuarà de 0 a 10 i suposarà el 70% de la qualificació del quadrimestre. La realització correcta de les diverses activitats proposades durant el quadrimestre suposarà el 30% restant. Tanmateix, si la qualificació obtinguda fra menor a la nota de l'examen, prevaldrà aquesta última. La qualificació final s'obtindrà de la mitjana aritmètica dels dos quadrimestres. La recuperació d'un o dels dos quadrimestres no superats es realitzarà a l'examen final ordinari del mes de maig, el valor serà del 100%. Si no se supera l'assignatura, l'alumne comptarà amb un examen extraordinari al juny de tota la matèria del curs. L'alumnat podrà examinar-se només de les avaluacions suspeses.

Els exàmens del batxillerat a distància dels distints quadrimestres estan planificats a l'inici de curs de manera oficial i es troben tant a les aules virtuals de la matèria com a la de tutoria.

L'alumnat que demani realitzar els exàmens fora del període oficial podrà fer-ho sempre que ho comuniqui abans d'aquest període i presenti una causa justificada i acreditada.

En cas d'existir alumnat amb necessitats educatives especials, es valorarà el seu cas per a fer l'adaptació corresponent en col·laboració amb el Departament d'Orientació. L'alumnat matriculat en el Centre Penitenciari que estudiï l'assignatura Geografia en la modalitat de distància, atès que té recursos limitats (impossibilitat d'accedir a Internet) serà avaluat amb els instruments que determini el professor presencial de suport en coordinació amb el professor titular de la matèria de Geografia del batxillerat a distància.

7. MESURES D'ATENCIÓ A L'ALUMNAT AMB NECESSITAT ESPECÍFICA DE SUPORT EDUCATIU O AMB NECESSITAT DE COMPENSACIÓ EDUCATIVA

En col·laboració amb el Departament d'Orientació es duran a terme mesures d'atenció a l'alumnat amb necessitat específica de suport educatiu o amb necessitat de compensació educativa.

Se seguiran les directrius marcades al DECRET 104/2018, l'ordre 20/2019 (30 d'abril), la resolució de 23 de desembre de 2021, així com el DECRET 217/2022 del Consell, pel qual es desenvolupen els principis d'equitat i d'inclusió en el sistema educatiu valencià. De tal manera distingirem entre:

Mesures de Nivell II: Unitats didàctiques i projectes disciplinaris i interdisciplinaris adequats a les característiques, necessitats i nivells d'assoliment de l'alumnat del grup classe mitjançant l'aplicació d'estratègies i tècniques metodològiques per a la inclusió. Ajustament dels procediments i instruments d'avaluació a les característiques i necessitats de tot l'alumnat del grup classe seguint els principis de l'avaluació inclusiva (art. 15 Decret 104/2018). Planificació personalitzada d'activitats d'ampliació i reforç com a part de les unitats didàctiques i projectes. Aplicació de les actuacions i/o programes preventius de dificultats d'aprenentatge acordades amb l'alumnat del grup classe.

Mesures de Nivell III: Adequació personalitzada de les programacions didàctiques com adequacions metodològiques i per l'avaluació dels aprenentatges de les activitats i materials de les unitats didàctiques. Actuacions i programes d'enriquiment curricular dins i fora del horari lectiu per l'alumnat amb altes capacitats. Mesures per a l'alumnat esportista d'alt nivell, d'alt rendiment o d'elit. Mesures per a l'alumnat que cursa ensenyaments professionals de Música i/o Dansa.

Mesures de Nivell IV: Adaptacions curriculars individuals significatives del currículum comú (ACIS) Programes específics amb currículum personalitzat per a l'estimulació sensorial i cognitiva, l'aprenentatge motor i aprenentatge d'hàbits d'autonomia personal, etc. Flexibilització en la durada de l'etapa per a l'alumnat amb altes capacitats intel·lectuals.

8. AVALUACIÓ DE LA PRÀCTICA DOCENT

Es farà una avaluació de la programació didàctica en el seu conjunt al final del curs per a recollir les millores en els següents punts:

Temporalització de les unitats didàctiques i recursos didàctics emprats.

Desenvolupament dels objectius didàctics i claredat en els criteris d'avaluació.

Maneig dels continguts de les unitats.

Ús de diverses eines d'avaluació.

Disseny de les activitats d'ensenyament i aprenentatge

Atenció a la diversitat.

Metodologia aplicada.

Interdisciplinarietat.

Castelló de la Plana, 20 octubre de 2024.

Mónica L. Esteve Sancho
Professora i cap de departament de Geografia i Història de l'IES Francesc Ribalta

**INSTITUT FRANCESC RIBALTA
DE CASTELLÓ**

DEPARTAMENT DE GEOGRAFIA I HISTÒRIA

**PROPOSTA PEDAGÒGICA DEL CURS
2024-2025**

**Història de l'Art
2n Batxillerat**

ÍNDEX

1. INTRODUCCIÓ

1.1-Justificació de la programació

1.1-Contextualització 3

2. OBJECTIUS DE L'ETAPA VINCULATS AMB LA MATÈRIA O L'ÀMBIT

3. COMPETÈNCIES

3.1- Competències clau

3.2- Competències específiques

3.3- Relació de les competències específiques amb els criteris d'avaluació

4. SABERS BÀSICS

4.1- Distribució per blocs

4.2-Organització de les unitats didàctiques

4.3- Distribució temporal de les unitats didàctiques

5. SITUACIONS D'APRENENTATGE. METODOLOGIA.ORIENTACIONS DIDÀCTIQUES

5.1- Metodologia general i específica. Recursos didàctics i organitzatius

5.2- Activitats i estratègies d'ensenyament i aprenentatge

5.3- Activitats complementàries i extraescolars

5.4- Activitats de reforç i ampliació

6. AVALUACIÓ DE L'ALUMNAT

6.1-Criteris d'avaluació

6.2- Instruments d'avaluació

6.3- Criteris de qualificació

7. MESURES D'ATENCIÓ A L'ALUMNAT AMB NECESSITATS ESPECÍFIQUES DE SUPORT EDUCATIU O AMB NECESSITAT DE COMPENSACIÓ EDUCATIVA

8. AVALUACIÓ DE LA PRÀCTICA DOCENT

1. INTRODUCCIÓ

1.1-Justificació de la proposta pedagògica

La present proposta pedagògica estarà basada i realitzada a partir de la normativa següent:

- La Llei Orgànica 3/2020, de 29 de desembre, d'educació.
- El Reial Decret 243/2022, de 5 abril, pel que s'estableix l'ordenació i els ensenyaments del batxillerat.
- **El Decret 104/2018 pel qual desenvolupen els principis d'equitat i inclusió.**
- El Decret 108/2022, de 5 d'agost del Consell pel qual s'estableix la ordenació i els ensenyaments mínims del batxillerat.

1.2-Contextualització.

Aquesta programació està realitzada per a impartir l'assignatura Història de l'Art a l'IES Francesc Ribalta, situat a l'Avinguda Rei En Jaume de la ciutat de Castelló de la Plana. Al centre s'imparteix ESO i Batxillerat, així com CEED i Batxillerat nocturn. L'alumnat és majoritàriament de la mateixa ciutat, i el nivell socioeconòmic de les famílies és mitjà.

Les reunions del professorat del Departament es realitzaran preferentment dimecres en el Departament de Geografia i Història. Aquestes reunions es podran fer tant de forma presencial com telemàtica.

L'assignatura Història de l'Art té una càrrega lectiva de 4 hores setmanals. Segons consta al Pla Lingüístic del Centre, l'ensenyament es farà en castellà.

El professorat de l'assignatura per al curs 2023-2024 és el següent:

PROFESSOR/A	CURS
Susana Arias	D
Maria Carmen Aguilera	C
Tamara Mudarra	S
Javier Remiro	Y

2. OBJECTIUS DE L'ETAPA

El currículum educatiu defineix les Finalitats Educatives del Batxillerat a través d' Objectius Generals. Aquests Objectius Generals són els següents:

1. Exercir la ciutadania democràtica, des d'una perspectiva global, i adquirir una consciència cívica responsable, inspirada pels valors de la Constitució Espanyola, així com pels drets humans, que fomenti la coresponsabilitat en la construcció d'una societat justa i equitativa.
2. Consolidar una maduresa personal, afectiva, sexual i social que els permeti actuar de manera respectuosa, responsable i autònoma i desenvolupar l'esperit crític. Preveure, detectar i resoldre pacíficament els conflictes personals, familiars i socials, així com les possibles situacions de violència.
3. Fomentar la igualtat efectiva de drets i oportunitats de dones i homes, analitzar i valorar críticament les desigualtats existents, així com el reconeixement i l'ensenyament del paper de les dones en la història i impulsar la igualtat real i la no-discriminació per raó de naixement, sexe, origen racial o ètnic, discapacitat, edat, malaltia, religió o creences, orientació sexual o identitat de gènere o qualsevol altra condició o circumstància personal o social.
4. Afermar els hàbits de lectura, estudi i disciplina, com a condicions necessàries per a l'aprofitament eficaç de l'aprenentatge, i com a mitjà de desenvolupament personal.
5. Dominar, tant en l'expressió oral com en l'escrita, el valencià i el castellà.
6. Expressar-se amb fluïdesa i correcció en una o més llengües estrangeres..
7. Utilitzar amb solvència i responsabilitat les tecnologies de la informació i la comunicació.
8. Conèixer i valorar críticament les diferents realitats del món contemporani, els seus antecedents històrics i els principals factors de la seua evolució, com a mostra del multilingüisme i de la multiculturalitat. Participar de manera solidària en el desenvolupament i la millora del seu entorn social.
9. Accedir als coneixements científics i tecnològics fonamentals i dominar les habilitats bàsiques pròpies de la modalitat triada.
10. Comprendre els elements i procediments fonamentals de la investigació i dels mètodes científics. Conèixer i valorar de manera crítica la contribució de la ciència i la tecnologia en el canvi de les condicions de vida, així com afermar la sensibilitat i el respecte cap al medi ambient.
11. Afermar l'esperit emprenedor amb actituds de creativitat, flexibilitat, iniciativa, treball en equip, confiança en un mateix i sentit crític.
12. Desenvolupar la sensibilitat artística i literària, així com el criteri estètic, com a fonts de formació i enriquiment cultural.
13. Utilitzar l'educació física i l'esport per a afavorir el desenvolupament personal i social. Afermar els hàbits d'activitats físicoesportives per a afavorir el benestar físic i mental, i com a mitjà de desenvolupament personal i social.
14. Afermar actituds de respecte i prevenció en l'àmbit de la mobilitat segura i saludable.

15. Fomentar una actitud responsable i compromesa en la lluita contra el canvi climàtic i en la defensa del desenvolupament sostenible.

16. Valorar críticament els hàbits socials relacionats amb la salut, el consum, la cura, l'empatia i el respecte cap als éssers vius, especialment els animals.

La consecució d'aquests Objectius Generals està estretament relacionada amb l'adquisició de les vuit Competències Clau de manera que l'adquisició d'aquestes implica la consecució dels primers. Aquesta interrelació no és unívoca, és a dir, que la consecució d'un determinat Objectiu no està exclusivament relacionada amb l'adquisició d'una competència, sinó que tots dos, Objectius i Competències, mantenen una complexa interrelació, de manera que cada Objectiu s'aconsegueix a través de diverses Competències, i al revés, l'adquisició de cada Competència comporta la consecució de diversos Objectius.

3. COMPETÈNCIES.

3.1-Competències clau

Les competències clau són les capacitats per aplicar de manera integrada els continguts propis de cada ensenyament i etapa educativa per tal d'aconseguir la realització adient d'activitats i la resolució eficaç de problemes complexos. Segons el RD 217/2022, les competències clau del currículum són les següents:

- **STEM:** Competència matemàtica i competència en ciència, tecnologia i enginyeria: una aplicació correcta dels mètodes propis de l'activitat científica conduiran indubtablement a adquirir els coneixements, contrastar idees i aplicar els descobriments obtinguts en la superació de reptes tecnològics plantejats.

-**CPSAA:** Competència personal, social i d'aprendre a aprendre per a fomentar l'autonomia, perseverança, sistematització, reflexió crítica i comunicació dels resultats obtinguts.

-**CC:** Competència ciutadana que fomenti una capacitat notable d'anàlisi, de reflexió crítica i autocrítica, de valorar el sistema democràtic i el benestar de la societat segons els drets i deures dels ciutadans, i d'abordar diferents estratègies per a aconseguir la millor solució als diferents problemes d'indole tecnològica a què s'enfronten els ciutadans que formem.

-**CD:** Competència digital s'emmarca en l'ús creatiu, crític i segur de les tecnologies de la informació i comunicació per a assolir els objectius relacionats amb els nostres projectes: comprendre i saber analitzar la informació que es maneja, prendre consciència del que suposa comunicar els resultats obtinguts d'una manera adequada i crear els continguts necessaris per a completar aquella comunicació.

-**CCL:** Competència en comunicació lingüística: és a dir, la facultat que ha d'adquirir l'alumne per a comunicar qualsevol aspecte que tingui a veure amb l'evolució tecnològica del seu projecte i les seues conclusions.

-**CP:** Competència plurilingüe

-**CE:** Competència emprenedora: es mostra de manera notable en la formació tecnològica. Bàsicament, estem tractant la transformació d'idees en actes, per la qual cosa resulta bàsica la formació competencial de l'alumnat en aquest àmbit. Crear, innovar, imaginar solucions als problemes plantejats i ser crític enfront d'estes, constitueix la base de la piràmide on descansa el procés tecnològic.

-**CCEC:** Competència en consciència i expressió culturals.

3.2- Competències específiques

Competència específica 1

Elaborar una definició de l'obra d'art tenint en compte les aportacions realitzades per la historiografia artística.

Competència específica 2

Identificar les diferents funcions que l'obra d'art ha exercit al llarg del temps, descriure-les i comparar-les realitzant apreciacions personals.

Competència específica 3

Identificar, caracteritzar i comparar els principals estils artístics que s'han succeït al llarg de la història, i utilitzar-los per a classificar les obres d'art més representatives a diferents escales.

Competència específica 4

Explicar l'obra d'art, interpretant correctament el llenguatge artístic i les característiques estilístiques, identificant els missatges que transmet i incloent en les explicacions els conceptes fonamentals, termes i vocabulari propis de la matèria.

Competència específica 5

Identificar i explicar l'obra de dones creadores dins de la història de l'art, i visibilitzar-ne les aportacions més importants.

Competència específica 6

Analitzar el patrimoni artístic i ressaltar la capacitat d'aquest per a conformar identitats individuals i col·lectives, valorar la seua aportació a la cultura i reconèixer el paper d'aquest com a element dinamitzador de l'economia.

Competència específica 7

Utilitzar recursos variats per a extraure informació i elaborar produccions personals utilitzant eines TIC en les quals s'inclogui l'obra d'art como objecte d'estudi.

3.3- Relació competències específiques amb criteris d'avaluació.

La relació entre les competències específiques i els criteris d'avaluació és la següent:

CE1	<p>5.1.1. Reunir informació sobre els canvis produïts en la concepció de l'art en diferents moments històrics i en diverses cultures.</p> <p>5.1.2. Comparar les diferents concepcions que sobre l'obra d'art ha aportat la historiografia artística.</p> <p>5.1.3. Debatre sobre el concepte d'art utilitzant les aportacions més importants realitzades per la historiografia artística i incloent-hi una reflexió pròpia.</p> <p>5.1.4. Elaborar una definició de l'obra d'art que inclogui la informació extreta de fonts historiogràfiques, la reflexió realitzada sobre aquesta i les conclusions a les quals s'haja arribat després del procés de debat.</p>
------------	---

	5.1.5. Valorar i respectar la diversitat de manifestacions artístiques tant del passat com del present
CE2	5.2.1. Identificar en l'obra d'art un mitjà de comunicació i de gaudi estètic inherent a la condició humana. 5.2.2. Analitzar una obra d'art significativa identificant i explicant la funció per a la qual va ser creada. 5.2.3. Relacionar la funció de les obres d'art tant amb les circumstàncies dominants de l'època en les quals van ser creades com amb la mà creadora que els va donar la forma. 5.2.4. Assenyalar els diferents papers que en l'actualitat pot tindre l'obra d'art, ressaltar la diversitat de funcions que exerceix i detectar les polèmiques en les quals pot veure's immersa.
CE3	5.3.1. Identificar i descriure els estils més importants de la Història de l'Art. 5.3.2. Situar obres d'art tant locals com globals en els estils artístics que les van crear i assenyalar-ne els trets estilístics més importants. 5.3.3. Detectar algunes personalitats creadores que van ser capaces d'eixir-se'n de l'esquema estilístic dominant de l'època i valorar l'avanç que va suposar l'obra d'aquestes personalitats . 5.3.4. Manifestar interès i respecte per la diversitat artística de les societats
CE4	5.4.1. Localitzar els elements formals, tècnics, simbòlics i estilístics que formen part del llenguatge artístic implícit en una obra d'art. 5.4.2. Aplicar un mètode de comentari artístic que permeti interpretar l'obra d'art i identificar tant els elements intrínsecs (materials, formes i símbols) com els extrínsecs (mà creadora, clientela i condicions economicosocials). 5.4.3. Elaborar explicacions d'obres d'art basades en el mètode de comentari artístic establert, utilitzant la terminologia i el vocabulari específic de la matèria i diversos formats tant orals com escrits. 5.4.4. Expressar sentiments propis davant les creacions artístiques, respectant la diversitat de percepcions davant l'obra d'art i superant estereotips i prejudicis.
CE5	5.5.1. Identificar les obres de dones artistes al llarg de la història de l'art. 5.5.2. Realitzar biografies de dones artistes per a ser exposades a través d'escrits o produccions digitals que incloguin les aportacions i obres més importants. 5.5.3. Analitzar críticament la imatge que s'ha donat de la dona en la història de l'art mitjançant l'anàlisi comparativa d'obres de diferents èpoques en les quals estigui representada la figura femenina. 5.5.4. Mostrar una actitud compatible amb la defensa de la igualtat entre homes i dones a l'hora de treballar amb obres d'art
CE6	5.6.1. Identificar i analitzar la presència de l'art en la vida quotidiana, assenyalar els vincles amb la realitat social i valorar-ne la utilització com a objecte de consum. 5.6.2. Definir les categories de protecció dels elements artístics més importants que estableix la legislació. 5.6.3. Valorar el patrimoni artístic en l'àmbit local i global, identificar les

	característiques principals i participar de manera activa en la conservació del més pròxim.
CE7	<p>5.7.1. Utilitzar fonts d'informació cinematogràfiques, literàries, textuais (historiogràfiques i històriques) tant en format digital com tradicional per a planificar els treballs de recerca.</p> <p>5.7.2. Buscar, seleccionar i contrastar la informació necessària procedent de diferents fonts per a poder portar a terme xicotetes investigacions al voltant del fenomen artístic.</p> <p>5.7.3. Elaborar produccions pròpies tant en format tradicional com en format digital, que expliquen el fenomen artístic, utilitzant la informació seleccionada i mostrant un domini adequat dels conceptes artístics.</p> <p>5.7.4. Compartir continguts digitals utilitzant eines en línia</p>

4. SABERS BÀSICS

4.1- Distribució per blocs

Les Competències Específiques són l'eix vertebrador de cada àrea o matèria perquè permeten definir els Sabers, que són els coneixements, habilitats i destreses a partir dels quals realitzar aprenentatges amb els quals adquirir aquestes Competències Específiques.

En l'Etapa de Batxillerat, els Sabers de la matèria d'Història de l'Art són els següents:

Bloc 1. Ens acostem a a l'obra d'art

Estimació de l'obra d'art com a realitat oberta a la interpretació personal

El concepte d'art, definició i funció de l'obra artística al llarg del temps. El poder de la imatge

Tipologia d'obres d'art, els materials i les tècniques en l'obra d'art.

Vocabulari específic de la matèria i concepte d'estil.

Mètode per a analitzar i interpretar obres d'art: anàlisi tècnica i formal i anàlisi iconogràfica i estilística.

Ús crític d'Internet per a l'obtenció d'informació sobre fets artístics.

Maneig d'eines TIC per a la gestió de la informació, el treball col·laboratiu i la creació de materials digitals.

Bloc 2. Rituals, figura humana i res publica en els inicis de l'art

La prehistòria: l'art rupestre i moble en les manifestacions magicorituals.

Les civilitzacions fluvials: l'art com a dispositiu de dominació i control .

La civilització grega i l'art al voltant de la figura humana.

L'art romà i la res publica.

Bloc 3. Religió i art: cristianització d'Europa i expansió de l'Islam

Establiment de la iconografia cristiana: el primer art cristià i l'imperi bizantí

L'islam i les cultures musulmanes

L'art a l'Europa del pobles preromànics

La idea de Déu com a jutge sever i llunyà: el romànic

Bloc 4. Burguesia i ciutats, humanisme i poder

L'acostament a Déu durant l'art gòtic

L'humanisme i el renaixement

Visualització del poder en el barroc: monarquia, noblesa, papat i burgesia

Bloc 5. Academicisme, individualisme i industrialització. La independència de les arts plàstiques

Neoclassicisme i acadèmies, romanticisme i individualitat: els inicis de l'art contemporani a Europa

El desenvolupament industrial i la influència en l'art de mitjan segle XIX. Nous materials i arquitectura. Arts plàstiques i preocupació social

Cap a la ruptura de la finestra albertiana: impressionisme, postimpressionisme i primeres avantguardes

Funcionalisme enfront d'organicisme en els postulats arquitectònics de la primera meitat del segle XX

L'art després de la Segona Guerra Mundial. Arts plàstiques i segones avantguardes. De l'estil internacional als arquitectes i les arquitectes estrela

Bloc 6. el món de l'art en el segle XXI

La revaloració de formes artístiques no tradicionals: fotografia, cartell, còmic, cinema o animació. La irrupció d'internet en el món de l'art

Tendències artístiques actuals

Reconeixement de l'art com a motor econòmic: mercat, consum i col·leccions. L'art com a atractiu turístic

Valoració del patrimoni: el patrimoni artístic i la seua conservació

La trobada amb l'obra d'art: museus, exposicions, l'art reproduït en imatge i en paper, espais virtuals i l'art en l'espai públic. El gaudi de l'art com a espectador

Reflexió sobre el paper de les dones en la Història de l'Art

Consideració del paper de l'artista en el procés creador

4.1-Unitats de programació: organització i distribució temporal

Al llarg del curs es desenvoluparan les següents unitats de programació distribuïdes per trimestres:

UNITAT DE PROGRAMACIÓ	TRIMESTRE
1. Aproximació a la història de l'Art	1R TRIMESTRE
2. Art: forma i funció	
3. Dimensió individual i social de l'art	
4. Espai, natura i ciutat	
5. Art prehistòric	
6. Art del Pròxim Orient i Egipte	
7. Art clàssic: Grècia	
8. Art clàssic: Roma	2N TRIMESTRE
9. Art bizantí	
10. Art islàmic i art mudèjar	
11. Art preromànic	
12. Art romànic	
13. Art gòtic	
14. Art renaixentista	
15. Art barroc i rococó	

16. Neoclassicisme i Romanticisme	3R TRIMESTRE
17. Del Realisme al Modernisme	
18. Primeres avantguardes	
19. Art de la segona meitat del segle XX	
20. El fet artístic al segle XXI	

Tot i així, temporalització vindrà marcada per les instruccions de la Universitat respecte a la preparació de les proves d'accés a la Universitat. La distribució temporal de les Unitats didàctiques es indicativa i orientadora encara que les programacions d'aula podran variar-la segons les característiques del grup.

Al CEED la distribució temporal de les Unitats didàctiques es indicativa i orientadora encara que les programacions d'aula podran variar-la segons les característiques del grup. Per als alumnes del CEED, el temari de l'assignatura es divideix en 2 quadrimestres (avaluacions), als que es donarà la meitat de les unitats didàctiques.

5. METODOLOGIA. ORIENTACIONS DIDÀCTIQUES

5.1- Situacions d'aprenentatge

Les situacions d'aprenentatge són plantejaments de la vida quotidiana que serveixen de punt partida per produir aprenentatges significatius a l'alumnat.

Les situacions d'aprenentatge proposades són les següents:

UNITAT DE PROGRAMACIÓ	SITUACIÓ D'APRENTATGE
1. Aproximació a la història de l'Art	Què és l'art?
2. Art: forma i funció	Quines són les funcions de l'art?
3. Dimensió individual i social de l'art	Cóm es relaciona l'art en les societats?
4. Espai, natura i ciutat	Com es vincula l'urbanisme i l'art?
5. Art prehistòric	Com s'inicia l'art en la història humana?
6. Art del Pròxim Orient i Egipte	Relació entre l'art i el poder polític i econòmic
7. Art clàssic: Grècia	Quines són les formes i la bellesa clàssica?
8. Art clàssic: Roma	Restes de l'art romà a la província de Castelló
9. Art bizantí	Cóm es construeix una gran cúpula?
10. Art islàmic i art mudèjar	Art islàmic i mudèjar a la província de Castelló
11. Art preromànic	Cóm van arribar les formes artístiques germàniques a la Península Ibèrica?
12. Art romànic	Restes romàniques a la província de Castelló
13. Art gòtic	Hi ha formes gòtiques a la ciutat de Castelló?
14. Art renaixentista	Quin és la bellesa i la lletjor?
15. Art barroc i rococó	Existeix relació entre art i propaganda?
16. Neoclassicisme i Romanticisme	Es poden expressar els sentiments en una obra d'art?
17. Del Realisme al Modernisme	Poden influir els fets polítics i socials en la creació artística?
18. Primeres avantguardes	Va influir la fotografia en la creació artística del segle XIX?
19. Art de la segona meitat del segle XX	Cóm es fa una subhasta d'obres d'art?
20. El fet artístic al segle XXI	Coneixes artistes actuals del segle XXI?

5.2- Metodologia general i específica. Recursos didàctics i organitzatius.

Per assolir els objectius proposats la metodologia a emprar es basarà en una concepció constructivista dels aprenentatges, amb classes com més actives i participatives possibles.

Partirem del nivell de coneixements previs. Per a determinar aquest nivell realitzarem una prova inicial i al començar cada unitat es faran una sèrie de preguntes sobre el tema.

Fomentarem l'adquisició de l'aprenentatge significatiu a través de la mobilització dels seus coneixements previs i de la memorització comprensiva i possibilitarem que els alumnes realitzen aprenentatges significatius per ells mateixos.

Els principis que orientaran la nostra pràctica educativa seran: una metodologia activa, perquè l'alumnat participi i s'integri en el procés d'aprenentatge; una motivació, arbitrando dinàmiques que fomenten el treball individual i en grup; una atenció a la diversitat de l'alumnat tenint en compte els ritmes d'aprenentatge de l'alumne així com els seus interessos i expectatives i una selecció de materials i recursos que proporcionen resposta al model didàctic plantejat.

S'ha de comprovar com adquireix nous aprenentatges i la connexió amb les experiències individuals de l'alumnat. Per això, la metodologia per a implementar les competències específiques són: l'aprenentatge cooperatiu, l'aprenentatge basat en projectes, l'aprenentatge basat en problemes, indagació col·lectiva, estudi en profunditat d'un cas, l'aprenentatge dialògic, les simulacions, els jocs de rol i els debats.

Els criteris per a dissenyar les activitats d'aprenentatge seran, afavorir sabers interdisciplinaris, fer un aprenentatge en forma de reptes, jocs i problemes, utilitzar la perspectiva coeducativa i inclusiva, fomentar el treball individual i en grup, promoure la creativitat i fomentar l'aportació crítica de l'alumnat, utilitzar elements patrimonials i culturals pròxims a l'alumnat com a punt de partida de les tasques, utilitzar les TIC i possibilitar el trasllat d'allò après a altres contextos. Per la tal cosa, es dissenyaran activitats d'indagació en grup amb treball de camp, de foment de la lectura i escriptura amb documents, creació i comentari de textos, mapes, gràfics, estadístiques i eixos cronològics, exposició de forma oral i escrita les tasques realitzades, de reflexió que lliguen els continguts amb situacions personals de l'alumnat i de diàleg i debat.

Entre altres s'utilitzaran els següents recursos didàctics:

- Llibre de text
- Explicacions per part del professor
- Mapes, fotografies i gràfics per a interpretar i extraure informació geogràfica i històrica
- Mapes de continguts geogràfics, històrics i línies del temps.
- Textos històrics i actuals.
- Pel·lícules i llibres relacionats amb els temes.
- Recursos informàtics.
- Fitxes de reforç i ampliació.

5.3- Estratègies i activitats d'ensenyament i aprenentatge.

-Les **estratègies d'aprenentatge** són processos mitjançant els quals es trien, coordinen i apliquen les habilitats. Aquestes estratègies, cal que es vinculin amb l'aprenentatge significatiu i amb l'aprendre a aprendre. El més important pel que fa a l'estil d'aprenentatge requereix, que el professorat compregui les necessitats que pot tenir l'alumnat, en funció dels coneixements previs i del nivell que presentin, així com les seves aptituds i/o mancances. Dins l'ampli marc de les estratègies d'aprenentatge podem establir dos grans tipus de tipologies, estratègies disposicionals i de suport, i estratègies de processament i ús de la informació adquirida.

Estratègies disposicionals i de suport: Són les que posen en marxa el procés i ajuden a sostenir l'esforç. Hi ha molts tipus d'estratègies, alguns exemples serien:

- a) Estratègies afectiu - emotives: integren processos motivacionals, actituds adequades, autoconcepte i autoestima, sentiment de competència, etc.
- b) Estratègies de control del context: es refereixen a la creació de condicions ambientals adequades, control de l'espai, temps, material, etc., que fan que l'alumnat se senti còmode.
- c) Estratègies de recerca, recollida i selecció d'informació: integren tot el referent a la localització, recollida i selecció d'informació. El subjecte ha d'aprendre, per a ser aprenent

estratègic, quines són les fonts d'informació i com accedir a elles, criteris de selecció de la informació, etc.

Estratègies de processament i ús de la informació adquirida:

- a) Estratègies d'atenció: dirigides al control de l'atenció.
- b) Estratègies de codificació, elaboració i organització de la informació: controlen els processos de reestructuració i personalització de la informació a través de tàctiques com el subratllat, el resum, l'esquema, mapes conceptuals, són el que anomenem tècniques d'estudi.
- c) Estratègies de repetició i emmagatzematge: controlen els processos de retenció i memòria a curt i llarg termini a través de tàctiques com la còpia, repetició, recursos mnemotècnics, establiments de connexions significatives.
- d) Estratègies de personalització i creativitat: inclouen el pensament crític, la reelaboració de la informació, les propostes personals creatives, etc.
- e) Estratègies de recuperació de la informació: controlen els processos de record i recuperació, a través de tàctiques com exercicis de record, de recuperació de la informació seguint la ruta de conceptes relacionats, etc.
- f) Estratègies de comunicació i ús de la informació adquirida: permeten utilitzar eficaçment la informació adquirida per a tasques acadèmiques i de la vida quotidiana a través de tàctiques com l'elaboració d'informes, la realització de síntesi del que s'ha après, la simulació d'exàmens, fer-se auto-preguntes o proves, exercicis d'aplicació i transferència, etc.
- g) Estratègies metacognitives, de regulació i control: es refereixen al coneixement, avaluació i control de les diverses estratègies i processos cognitius, d'acord amb els objectius de la tasca i en funció del context.

-Quant a les **activitats d'aprenentatge** són el conjunt d'actuacions organitzades i intencionals que tenen com a fi proporcionar a l'estudiant situacions d'aprenentatge en les que construir coneixements i aplicar i evidenciar competències de manera activa i dinàmica. Dites activitats seran de 5 tipus, encara que no són excloents. Així, una mateixa activitat seria possible situar-la en diferents grups en funció de les competències i objectius que perseguim.

1. **Gestió de la informació.** Les activitats d'aprenentatge que pertanyen al grup gestió de la informació impliquen aquelles que afavoreixen la planificació i execució d'accions d'anàlisi, comparació, interpretació o síntesi fent ús de les informacions obtingudes.
2. **Aplicació.** La posada en pràctica dels coneixements adquirits durant els diversos processos d'ensenyament-aprenentatge, que tenen lloc durant el transcurs de l'assignatura per part dels estudiants, constitueix la base sobre la que es construeixen les activitats d'aprenentatge del categoria d'aplicació. Les activitats d'aprenentatge de caràcter aplicat afavoreixen la familiarització, interiorització, transferència i consolidació dels sabers.
3. **Comunicació.** L'obtenció de la consolidació tant de la competència d'expressió oral com de la competència d'expressió escrita constitueixen els eixos vertebradors sobre els quals es dissenyen les activitats d'aprenentatge pròpies de la categoria comunicació.
4. **Creació.** Aquesta categoria promou explícitament el treball d'habilitats de pensament superior. Sobre les habilitats de pensament superior podem establir-les a través de la ideació i producció de resultats d'aprenentatge innovadors i personalitzats per part de l'estudiantat, en el moment de donar resposta a les activitats d'aprenentatge plantejades. La promoció de la creativitat implica tractar la informació de manera que o bé, permeti arribar als mateixos

resultats per camins diferents (promovent el canvi); o bé, generi noves fites que abans no havien estat considerades o assolides (recolzant així la innovació)

5. Experimentació. En el moment en que les activitats d'aprenentatge permeten a l'estudiant situar-se en una situació simulada o real, on viuen en primera persona experiències lligades amb els coneixements adquirits dins de l'aula (on en altres contextos no formals o informals d'aprenentatge), aquestes passen a formar part de la categoria experimentació.

-Quant als **recursos didàctics.**

- Llibre de text
- Explicacions per part del professor
- Mapes, fotografies i gràfics per a interpretar i extraure informació geogràfica i històrica
- Mapes històrics i línies del temps
- Dibuixos i fotografies d'art
- Textos històrics i actuals
- Pel·lícules i llibres relacionats amb els temes
- Recursos informàtics
- Fitxes de reforç i ampliació

5.4- Activitats de reforç i ampliació.

L'alumnat presenta una gran diversitat de capacitats, d'estils d'aprenentatge, de motivacions, d'expectatives, etc. En un context educatiu comprensiu i enriquidor per a tot l'alumnat, es podran elaborar diverses activitats relacionades amb la matèria que en cada grup seran especificades a la programació d'aula atenen a les característiques diverses de l'alumnat.

5.5- Activitats complementàries i extraescolars.

El professorat del Departament de Geografia i Història té previst realitzar alguna de les següents activitats complementàries i extraescolars a fi de completar l'activitat docent en l'aula.

- Visita al Planetari de Castelló
- Par del Meridià a Castelló
- Visita a Peníscola
- Visita a Tarragona
- Visita a Sagunt, teatre romà.
- Visita al poblat ibèric del Camí de Vinamargo
- Visita al Parc miner del Maestrat
- Visita a Benassal i al parc miner del Maestrat
- Visita a una explotació agropecuària
- Visita a les institucions valencianes
- Visita a exposicions itinerants
- Visita al Museu Militar de València
- Visita al Port de Castelló
- Visites històriques per Castelló

- Itinerari republicà per Castelló
- Visita a l'aeroport de Castelló
- Visita a la seu de l'ONU a Quart de Poblet
- Visita al refugi de la Plaça Tetuan
- Visita al Castell de la Magdalena
- Visita a Hisenda
- Visita a una fàbrica
- Visita historicocultural a València
- Visita a Museu de Belles Arts de Castelló.
- Visita a Onda: castell i museu.
- Visita a Morella
- Visita a Benassal
- Visita a la Valltorta
- Entrada en un Ple Municipal.
- Visita a Les Corts Valencianes
- Visita cultural a Barcelona
- Visita activitats culturals en Castelló
- Rebre la visita de testimonis directes de diferents esdeveniments històrics com la Guerra Civil Espanyola.

6. AVALUACIÓ DE L'ALUMNAT

6.1- Criteris d'avaluació

L'avaluació de l'assoliment per part de l'alumnat de les competències específiques es realitzarà mitjançant els criteris d'avaluació, tal com s'exposa en el punt 3 d'aquesta proposta pedagògica. S'utilitzaran, segons les característiques de l'alumnat, diferents instrument d'avaluació, tant de caràcter unidireccional com altres de coavaluació i autoavaluació amb la utilització de rúbriques globals.

6.2- Procediments i instruments d'avaluació.

Procediments d'avaluació

L'avaluació dels alumnes ha d'entendre's com un procés integral en què s'han de contemplar diversos vessants com és l'anàlisi del procés d'aprenentatge dels alumnes, l'anàlisi del procés d'ensenyament i de la pràctica docent i l'anàlisi del projecte curricular. Estarà orientada pels objectius generals de l'etapa i per les competències específiques establertes per al curs, es comprovarà el compliment d'aquests objectius i l'adquisició de coneixements d'acord amb els criteris d'avaluació. Es realitzarà una avaluació o prova inicial a fi de detectar el nivell dels alumnes.

La qualificació de l'alumne serà un resum dels resultats tant de les proves específiques com de les activitats i treballs realitzats en l'aula.

Es farà almenys una prova d'avaluació per a cada avaluació. Hi haurà, almenys, una recuperació a final de curs. A més, els alumnes que no superen l'avaluació o que vulguin millorar la seua nota podrien realitzar, si el professor així ho considera, diverses activitats

dissenyades a l'efecte com ara la repetició dels exercicis no superats, la presentació de treballs o qualsevol altra activitat que verifiqui que l'alumne ha superat els criteris d'avaluació i els indicadors d'èxit.

La nota mitjana del curs serà la mitjana aritmètica de la nota de les tres avaluacions.

Instruments d'Avaluació

Els instruments d'avaluació seran els següents:

- Proves o exàmens. Es realitzaran depenent de la dificultat que presenten els continguts, almenys una prova en cada avaluació.
- Treball en l'aula, a través de la revisió dels quaderns d'activitats. Es valorarà la seua actitud i participació així com el procés del domini de tècniques d'aprenentatge.
- Treballs en grup o individuals, presentats per escrit o exposats oralment.
- Seguiment del treball diari a través de preguntes directes de desenvolupament conceptual o pràctic.

6.3- Criteris de qualificació.

Competències específiques	Instruments a avaluar	Ponderació
CE1, CE2, CE3, CE4, CE5, CE6, CE7	Proves escrites i orals	90 %
CE1, CE2, CE3, CE4, CE5, CE6, CE7	Redaccions, lectures, treballs d'investigació	
CE1, CE2, CE3, CE4, CE5, CE6, CE7	Treball a classe i/o a casa Participació activa Respecte alumnat i professorat Compliment de les normes del centre	10 %

Per aprovar caldrà una qualificació del 50%. La **qualificació final** es calcularà amb la mitjana aritmètica de les qualificacions de les tres avaluacions.

Els exàmens en què l'alumne haja **copiat** per qualsevol procediment quedaran anul·lats i la nota serà de 0.

Quan un alumne **no es presenti** a un examen haurà de justificar la no assistència i s'examinarà a criteri del professor, que decidirà proposar un altre examen o derivar a l'alumne a la recuperació ordinària.

És obligatori entregar els **treballs** demanats pel professor per tal d'aprovar l'avaluació.

Pel que fa a les faltes d'ortografia en els exàmens es restarà fins a un màxim d'un punt de la nota final, a criteri del professor o professora.

Per a l'alumnat del CEED, cada examen es puntuarà de 0 a 10 i suposarà el 70% de la qualificació del quadrimestre. La realització correcta de les diverses activitats proposades

durant el quadrimestre suposarà el 30% restant. Tanmateix, si la qualificació obtinguda fóra menor a la nota de l'examen, prevaldrà aquesta última.

La qualificació final s'obtindrà de la mitjana aritmètica dels dos quadrimestres. La recuperació d'un o dels dos quadrimestres no superats es realitzarà a l'examen final ordinari del mes de maig, el valor serà del 100%. Si no se supera l'assignatura, l'alumne comptarà amb un examen extraordinari al juny de tota la matèria del curs.

Els exàmens del batxillerat a distància dels distints quadrimestres estan planificats a l'inici de curs de manera oficial i es troben tant a les aules virtuals de la matèria com a la de tutoria. L'alumnat que demani realitzar els exàmens fóra del període oficial podrà fer-ho sempre que ho comuniqui abans d'aquest període i presenti una causa justificada i acreditada.

En cas d'existir alumnat amb necessitats educatives especials, tal com s'explicita en el Decret 104/2018 del 17 de juliol, es valorarà el seu cas per fer l'adaptació corresponent en col·laboració amb el Departament d'Orientació.

7. MESURES D'ATENCIÓ A L'ALUMNAT AMB NECESSITAT ESPECÍFICA DE SUPORT EDUCATIU O AMB NECESSITAT DE COMPENSACIÓ EDUCATIVA

En col·laboració amb el Departament d'Orientació es duran a terme mesures d'atenció a l'alumnat amb necessitat específica de suport educatiu o amb necessitat de compensació educativa.

Se seguiran les directrius marcades al DECRET 104/2018, l'ordre 20/2019 (30 d'abril), la resolució de 23 de desembre de 2021, així com el DECRET 217/2022 del Consell, pel qual es desenvolupen els principis d'equitat i d'inclusió en el sistema educatiu valencià. De tal manera distingirem entre:

Mesures de Nivell II: Unitats didàctiques i projectes disciplinaris i interdisciplinaris adequats a les característiques, necessitats i nivells d'assoliment de l'alumnat del grup classe mitjançant l'aplicació d'estratègies i tècniques metodològiques per a la inclusió. Ajustament dels procediments i instruments d'avaluació a les característiques i necessitats de tot l'alumnat del grup classe seguint els principis de l'avaluació inclusiva (art. 15 Decret 104/2018). Planificació personalitzada d'activitats d'ampliació i reforç com a part de les unitats didàctiques i projectes. Aplicació de les actuacions i/o programes preventius de dificultats d'aprenentatge acordades amb l'alumnat del grup classe.

Mesures de Nivell III: Adequació personalitzada de les programacions didàctiques com adequacions metodològiques i per l'avaluació dels aprenentatges de les activitats i materials de les unitats didàctiques. Actuacions i programes d'enriquiment curricular dins i fora del horari lectiu per l'alumnat amb altes capacitats. Mesures per a l'alumnat esportista d'alt nivell, d'alt rendiment o d'elit Mesures per a l'alumnat que cursa ensenyaments professionals de Música i/o Dansa.

Mesures de Nivell IV: Adaptacions curriculars individuals significatives del currículum comú (ACIS) Programes específics amb currículum personalitzat per a l'estimulació sensorial i cognitiva, l'aprenentatge motor i aprenentatge d'hàbits d'autonomia personal, etc. Flexibilització en la durada de l'etapa per a l'alumnat amb altes capacitats intel·lectuals.

8. AVALUACIÓ DE LA PRÀCTICA DOCENT

Es farà una avaluació de la programació didàctica en el seu conjunt al final del curs per a recollir les millores en els següents punts:

Temporalització de les unitats didàctiques i recursos didàctics emprats.

Desenvolupament dels objectius didàctics i claredat en els criteris d'avaluació.

Maneig dels continguts de les unitats.

Ús de diverses eines d'avaluació.

Disseny de les activitats d'ensenyament i aprenentatge

Atenció a la diversitat.

Metodologia aplicada.

Interdisciplinarietat.

Castelló de la Plana, 20 octubre de 2024.

Mónica L. Esteve Sancho
Professora i cap de departament de Geografia i Història de l'IES Francesc Ribalta.

**INSTITUT FRANCESC RIBALTA
DE CASTELLÓ**

DEPARTAMENT DE GEOGRAFIA I HISTÒRIA

**PROPOSTA PEDAGÒGICA DEL CURS
2024-2025
Geografia i Història valencianes
1r Batxillerat**

INDEX

1. INTRODUCCIÓ
1.1-Justificació de la programació
1.1-Contextualització 3
2. OBJECTIUS DE L'ETAPA VINCULATS AMB LA MATÈRIA O L'ÀMBIT
3. COMPETÈNCIES
3.1- Competències clau
3.2- Competències específiques
3.3- Relació de les competències específiques amb els criteris d'avaluació
4. SABERS BÀSICS
4.1- Distribució per blocs
4.2-Organització de les unitats didàctiques
4.3- Distribució temporal de les unitats didàctiques
5. SITUACIONS D'APRENENTATGE. METODOLOIGA.ORIENTACIONS DIDÀCTIQUES
5.1- Metodologia general i específica. Recursos didàctics i organitzatius
5.2- Activitats i estratègies d'ensenyament i aprenentatge
5.3- Activitats complementàries i extraescolars
5.4- Activitats de reforç i ampliació
6. AVALUACIÓ DE L'ALUMNAT
6.1-Criteris d'avaluació
6.2- Instruments d'avaluació
6.3- Criteris de qualificació
7. MESURES D'ATENCIÓ A L'ALUMNAT AMB NECESSITATS ESPECÍFIQUES DE SUPORT EDUCATIU O AMB NECESSITAT DE COMPENSACIÓ EDUCATIVA
8. AVALUACIÓ DE LA PRÁCTICA DOCENT

1. INTRODUCCIÓ

1.1. Justificació de la programació

1. INTRODUCCIÓ

1.1- Justificació de la proposta pedagògica

La present proposta pedagògica estarà basada i realitzada a partir de la normativa següent:

- La Llei Orgànica 3/2020, de 29 de desembre, d'educació.
- El Reial Decret 243/2022, de 5 abril, pel que s'estableix l'ordenació i els ensenyaments del batxillerat.
- El Decret 104/2018 i el RD 243/2022 pel quals desenvolupen els principis d'equitat i inclusió.
- El Decret 108/2022, de 5 d'agost del Consell pel qual s'estableix la ordenació i els ensenyaments mínims del batxillerat.

1.2. Contextualització.

Aquesta programació està realitzada per a impartir l'assignatura de Geografia i Història Valencianes a l'IES Francesc Ribalta, situat a l'Avinguda Rei En Jaume de la ciutat de Castelló de la Plana. S'imparteix ESO i Batxillerat, així com CEED i Batxillerat nocturn. Els alumnes són majoritàriament de la mateixa ciutat, i el nivell socioeconòmic de les famílies és mitjà. Les reunions del professorat del Departament es podran fer tant de forma presencial com telemàtica.

L'assignatura de Geografia i Història valencianes té una càrrega lectiva de 4 hores setmanals. L'ensenyament es farà en valencià o castellà.

El professorat de l'assignatura per al curs 2024-2025 és el següent:

PROFESSOR/A	CURS
Enrique Endrino	1 BAT S, 1 BAT R, 1 BAT S
Javier Remiro	1 BAT Y

2. OBJECTIUS DE L'ETAPA

El currículum educatiu defineix les Finalitats Educatives del Batxillerat a través d' Objectius Generals. Aquests Objectius Generals són els següents:

1. Exercir la ciutadania democràtica, des d'una perspectiva global, i adquirir una consciència cívica responsable, inspirada pels valors de la Constitució Espanyola, així com pels drets humans, que fomenti la coresponsabilitat en la construcció d'una societat justa i equitativa.
2. Consolidar una maduresa personal, afectiva, sexual i social que els permeti actuar de manera respectuosa, responsable i autònoma i desenvolupar l'esperit crític. Preveure, detectar i resoldre pacíficament els conflictes personals, familiars i socials, així com les possibles situacions de violència.

3. Fomentar la igualtat efectiva de drets i oportunitats de dones i homes, analitzar i valorar críticament les desigualtats existents, així com el reconeixement i l'ensenyament del paper de les dones en la història i impulsar la igualtat real i la no-discriminació per raó de naixement, sexe, origen racial o ètnic, discapacitat, edat, malaltia, religió o creences, orientació sexual o identitat de gènere o qualsevol altra condició o circumstància personal o social.
4. Afermar els hàbits de lectura, estudi i disciplina, com a condicions necessàries per a l'aprofitament eficaç de l'aprenentatge, i com a mitjà de desenvolupament personal.
5. Dominar, tant en l'expressió oral com en l'escripta, el valencià i el castellà.
6. Expressar-se amb fluïdesa i correcció en una o més llengües estrangeres..
7. Utilitzar amb solvència i responsabilitat les tecnologies de la informació i la comunicació.
8. Conèixer i valorar críticament les diferents realitats del món contemporani, els seus antecedents històrics i els principals factors de la seua evolució, com a mostra del multilingüisme i de la multiculturalitat. Participar de manera solidària en el desenvolupament i la millora del seu entorn social.
9. Accedir als coneixements científics i tecnològics fonamentals i dominar les habilitats bàsiques pròpies de la modalitat triada.
10. Comprendre els elements i procediments fonamentals de la investigació i dels mètodes científics. Conèixer i valorar de manera crítica la contribució de la ciència i la tecnologia en el canvi de les condicions de vida, així com afermar la sensibilitat i el respecte cap al medi ambient.
11. Afermar l'esperit emprenedor amb actituds de creativitat, flexibilitat, iniciativa, treball en equip, confiança en un mateix i sentit crític.
12. Desenvolupar la sensibilitat artística i literària, així com el criteri estètic, com a fonts de formació i enriquiment cultural.
13. Utilitzar l'educació física i l'esport per a afavorir el desenvolupament personal i social. Afermar els hàbits d'activitats físicoesportives per a afavorir el benestar físic i mental, i com a mitjà de desenvolupament personal i social.
14. Afermar actituds de respecte i prevenció en l'àmbit de la mobilitat segura i saludable.
15. Fomentar una actitud responsable i compromesa en la lluita contra el canvi climàtic i en la defensa del desenvolupament sostenible.
16. Valorar críticament els hàbits socials relacionats amb la salut, el consum, la cura, l'empatia i el respecte cap als éssers vius, especialment els animals.

La consecució d'aquests Objectius Generals està estretament relacionada amb l'adquisició de les vuit Competències Clau de manera que l'adquisició d'aquestes implica la consecució dels primers. Aquesta interrelació no és unívoca, és a dir, que la consecució d'un determinat Objectiu no està exclusivament relacionada amb l'adquisició d'una competència, sinó que tots dos, Objectius i Competències, mantenen una complexa interrelació, de manera que cada Objectiu s'aconsegueix a través de diverses Competències, i al revés, l'adquisició de cada Competència comporta la consecució de diversos Objectius.

3. COMPETÈNCIES.

3.1- Competències clau

Les competències clau són les capacitats per aplicar de manera integrada els continguts propis de cada ensenyament i etapa educativa per tal d'aconseguir la realització adient d'activitats i la resolució eficaç de problemes complexos. Segons el RD 217/2022, les competències clau del currículum són les següents:

- **STEM:** Competència matemàtica i competència en ciència, tecnologia i enginyeria: una aplicació correcta dels mètodes propis de l'activitat científica conduiran indubtablement a adquirir els coneixements, contrastar idees i aplicar els descobriments obtinguts en la superació de reptes tecnològics plantejats.

-**CPSAA:** Competència personal, social i d'aprendre a aprendre per a fomentar l'autonomia, perseverança, sistematització, reflexió crítica i comunicació dels resultats obtinguts.

-**CC:** Competència ciutadana que fomenti una capacitat notable d'anàlisi, de reflexió crítica i autocrítica, de valorar el sistema democràtic i el benestar de la societat segons els drets i deures dels ciutadans, i d'abordar diferents estratègies per a aconseguir la millor solució als diferents problemes d'índole tecnològica a què s'enfronten els ciutadans que formem.

-**CD:** Competència digital s'emmarca en l'ús creatiu, crític i segur de les tecnologies de la informació i comunicació per a assolir els objectius relacionats amb els nostres projectes: comprendre i saber analitzar la informació que es maneja, prendre consciència del que suposa comunicar els resultats obtinguts d'una manera adequada i crear els continguts necessaris per a completar aquella comunicació.

-**CCL:** Competència en comunicació lingüística: és a dir, la facultat que ha d'adquirir l'alumne per a comunicar qualsevol aspecte que tingui a veure amb l'evolució tecnològica del seu projecte i les seues conclusions.

-**CP:** Competència plurilingüe

-**CE:** Competència emprenedora: es mostra de manera notable en la formació tecnològica. Bàsicament, estem tractant la transformació d'idees en actes, per la qual cosa resulta bàsica la formació competencial de l'alumnat en aquest àmbit. Crear, innovar, imaginar solucions als problemes plantejats i ser crític enfront d'estes, constitueix la base de la piràmide on descansa el procés tecnològic.

-**CCEC:** Competència en consciència i expressió culturals.

3.2- Competències específiques

Competència específica 1.

Cercar, identificar i seleccionar la informació referent a fets històrics, geogràfics i artístics de la Comunitat Valenciana a partir de diferents fonts documentals, realitzant-ne un tractament correcte quant a investigació, classificació, recollida, organització, crítica i respecte.

Competència específica 2.

Descriure la diversitat natural de la Comunitat València i confrontar-la amb el context peninsular i europeu a través de les característiques pròpies de relleu, clima, hidrografia i biodiversitat.

Competència específica 3.

Descriure, explicar i comparar les interaccions entre els grups socials que al llarg de la història han ocupat el territori de la Comunitat Valenciana, la utilització de l'espai geogràfic i l'aprofitament dels recursos naturals, així com la relació que això té amb les esferes econòmica, social, política i mediambiental.

Competència específica 4.

Identificar i analitzar els trets i factors que fan de la Comunitat Valenciana una realitat social i cultural diferenciada en relació a marcs històrics i geogràfics més amplis, reconeixent i valorant les actuacions democràtiques de tolerància i respecte.

Competència específica 5.

Descriure i contextualitzar en el temps i l'espai els processos, fets i esdeveniments històrics més rellevants de la Comunitat Valenciana, identificant i explicant referents de l'evolució cap a la societat actual i valorant-ne la diversitat.

Competència específica 6.

Identificar el patrimoni cultural i natural de la Comunitat Valenciana, participant en l'elaboració i difusió de propostes que afavorisquen la preservació i valoració, i incloent-hi específicament elements vinculats amb la memòria democràtica

Competència específica 7.

Analitzar i explicar els canvis i permanències dels diferents grups socials en la societat valenciana, investigant-ne les aportacions als processos històrics, i adoptant una posició crítica enfront de les situacions de desigualtat i discriminació, així com una actitud proactiva sobre la consecució de la igualtat efectiva entre homes i dones.

Competència específica 8.

Participar en la realització i exposició de treballs que analitzen, contrasten i integren informacions de fonts fiables i diverses sobre problemes rellevants de la Comunitat Valenciana, des d'una perspectiva crítica i fonamentada en els coneixements històrics i geogràfics.

La relació entre les competències clau (CC) i les competències específiques (CE) és la següent:

CE / CC	CCL	CP	STEM	CD	CPSAA	CC	CCEC
1	X			X	X		X
2	X		X				
3			X		X	X	X
4						X	X
5	X					X	
6	X				X	X	X
7						X	
8	X				X	X	X

4. SABERS BÀSICS

4.1- Distribució per blocs

Els sabers bàsics estan dividits en quatre blocs: Metodologia, Geografia Física, humana i econòmica, Història i Valors cívics i compromís ciutadà.

El bloc de la metodologia és transversal a totes les Competències Específiques; el bloc de Geografia física, humana i econòmica és transversal a les competències específiques 1, 2, 3, 4 i 8; el bloc d'Història és transversal a les competències específiques 1, 5, 6, 7 i 8; i el bloc de Valors cívics i compromís ciutadà és transversal a totes les competències específiques.

Bloc 1. Mètodes i tècniques de Geografia i Història

- Tipus i característiques de problemes i hipòtesis de treball referits a qüestions geogràfiques o històriques.
- Elements i factors que configuren els processos socials abordats des de la Geografia i la Història. Procediments i instruments d'anàlisi.
- Fonts i material geogràfic i historiogràfic. Estratègies de cerca, identificació i anàlisi.
- Elaboració de síntesis geogràfiques i històriques, utilitzant diversos codis per a l'elaboració i comunicació de síntesis geogràfiques i històrica: verbal, cartogràfic, gràfic i estadístic.

Bloc 2. Geografia de la Comunitat Valenciana

- El medi físic i el poblament
 - o Caracterització del medi físic de la Comunitat Valenciana
 - o La configuració del territori de la Comunitat Valenciana
 - o Distribució i característiques de la població. Comportaments i tendències demogràfiques.
 - o L'espai rural i l'espai urbà de la Comunitat Valenciana.
- Territori, recursos, riscos i desequilibris
 - Els espais dels sectors econòmics
 - Desequilibris socioeconòmics i espacials
 - Problemes i riscos mediambientals
 - Principals compromisos i polítiques de protecció, conservació i recuperació. El patrimoni natural
 - Dificultats de vertebració territorial de la Comunitat Valenciana i respecte al seu context nacional i europeu.

Bloc 3. Història de la Comunitat Valenciana

- Prehistòria i Antiguitat del territori valencià
 - Prehistòria i primeres societats urbanes: l'herència mediterrània
 - La romanització
 - L'ocupació musulmana
 - La societat andalusina en vespres de la conquesta
- El Regne foral de València
 - Conquesta, repoblació i creació institucional del Regne de València
 - La societat feudal valenciana

- L'esplendor econòmica i cultural del segle XV
- La integració en la Monarquia hispànica: Germanies, neoforalisme i bandolerisme.
- La crisi cultural i econòmica del segle XVII
- La València postforal i contemporània
 - Guerra de Successió i pèrdua dels furs
 - L'expansió econòmica i demogràfica del segle XVIII
 - La Il·lustració valenciana
 - Lles lluites antisenyorials i la crisi de l'Antic Règim
 - La Guerra d'Indenpendència
 - La dinàmica del canvi: de l'ascens del liberalisme a la crisi del sistema. La formació de la burgesia valenciana.
- Transformacions del capitalisme: el camp i la indústria. La integració en el mercat mundial.
- La formació de la classe obrera valenciana. Republicanisme i valencianisme polític. La consolidació de la cultura burgesa.
 - Modernització política i social: la Segona República.
 - La Guerra Civil i la dictadura franquista.
 - La recuperació democràtica i la institucionalització de l'autonomia
 - El desenvolupament econòmic i el canvi social. Predomini industrial i crisi de l'agricultura.
- La Memòria Democràtica de la Comunitat Valenciana
- Els moviments feministes i els nous moviments socials en l'àmbit valencià.

Bloc 4. Valors cívics i compromís ciutadà

- El patrimoni cultural i llegat artístic, local i de la Comunitat Valenciana
- Compromís amb els drets i normes de la Declaració Universal dels Drets Humans
- Mesures per a l'assoliment dels Objectius de Desenvolupament Sostenible
- Consciència i memòria democràtica
- La ciutadania global i els principis de l'uropeisme
- La igualtat efectiva entre homes i dones
- Estratègies de prevenció de la manipulació de la informació i de la desinformació
- La importància de les institucions internacionals i la cultura de la pau

4.2- Unitats de programació: organització i distribució.

Unitat 1. Mètodes i tècniques en Geografia i Història

Unitat 2. El Medi Físic

Unitat 3. El Poblament

Unitat 4. Els Sectors econòmics

Unitat 5. La Prehistòria i l'Antiguitat

Unitat 6. L'Edat Mitjana

Unitat 7. L'Edat Moderna

Unitat 8. L'Edat Contemporània

Unitat 9. El Patrimoni cultural i artístic

Unitat 10. Els moviments socials contemporanis.

La distribució temporal de les Unitats didàctiques es indicativa i orientadora encara que les programacions d'aula podran variar-la segons les característiques del grup. Per als alumnes del batxillerat nocturn, les unitats de programació es distribuïran en 4 unitats en la primera avaluació, 4 en la segona i 6 en la tercera. Per als alumnes del CEED, el temari de l'assignatura es divideix en 2 quadrimestres (avaluacions), als que es donarà la meitat de les unitats didàctiques.

5. METODOLOGIA. ORIENTACIONS DIDÀCTIQUES

5.1- Situacions d'aprenentatge

Tema	Situació d'aprenentatge
Unitat 1. Mètodes i tècniques en Geografia i Història	Són totes les fonts històriques fiables?
Unitat 2. El Medi Físic	Heu muntat al Penyagolosa?
Unitat 3. El Poblament	Per què a la nostra província la població es concentra a la comarca de La Plana?
Unitat 4. Els Sectors econòmics	A la nostra província, existeix relació entre el conreu de la taronja i la indústria ceràmica?
Unitat 5. La Prehistòria i l'Antiguitat	Heu visitat el museu de la Valltorta o l'arc de Cabanes?

Unitat 6. L'Edat Mitjana	Quin és l'origen de les festes de la Magdalena?
Unitat 7. L'Edat Moderna	Saps quina funció tenien la torre de sant Vicent a Benicàssim o torre Badum a Peníscola?
Unitat 8. L'Edat Contemporània	Què li va passar a la catedral de Castelló durant la Guerra Civil?
Unitat 9. El Patrimoni cultural i artístic	Perquè l'edifici del nostre centre és un Bé d'Interès Cultural?
Unitat 10. Els moviments socials contemporanis.	Durant el segle XIX, quina era la proporció de xiques i xics al nostre Institut?

5.2- Metodologia general i específica. Recursos didàctics i organitzatius.

Per assolir els objectius proposats la metodologia a emprar es basarà en una concepció constructivista dels aprenentatges, amb classes com més actives i participatives possibles.

Partirem del nivell de coneixements previs. Per a determinar aquest nivell realitzarem una prova inicial i al començar cada unitat es faran una sèrie de preguntes sobre el tema.

Fomentarem l'adquisició de l'aprenentatge significatiu a través de la mobilització dels seus coneixements previs i de la memorització comprensiva i possibilitarem que els alumnes realitzen aprenentatges significatius per ells mateixos.

Els principis que orientaran la nostra pràctica educativa seran: una metodologia activa, perquè l'alumnat participi i s'integri en el procés d'aprenentatge; una motivació, arbitrant dinàmiques

que fomenten el treball individual i en grup; una atenció a la diversitat de l'alumnat tenint en compte els ritmes d'aprenentatge de l'alumne així com els seus interessos i expectatives i una selecció de materials i recursos que proporcionen resposta al model didàctic plantejat.

S'ha de comprovar com adquireix nous aprenentatges i la connexió amb les experiències individuals de l'alumnat. Per això, la metodologia per a implementar les competències específiques són: l'aprenentatge cooperatiu, l'aprenentatge basat en projectes, l'aprenentatge basat en problemes, indagació col·lectiva, estudi en profunditat d'un cas, l'aprenentatge dialògic, les simulacions, els jocs de rol i els debats.

Els criteris per a dissenyar les activitats d'aprenentatge seran, afavorir sabers interdisciplinaris, fer un aprenentatge en forma de reptes, jocs i problemes, utilitzar la perspectiva coeducativa i inclusiva, fomentar el treball individual i en grup, promoure la creativitat i fomentar l'aportació crítica de l'alumnat, utilitzar elements patrimonials i culturals pròxims a l'alumnat com a punt de partida de les tasques, utilitzar les TIC i possibilitar el trasllat d'allò après a altres contextos. Per la tal cosa, es dissenyaran activitats d'indagació en grup amb treball de camp, de foment de la lectura i escriptura amb documents, creació i comentari de textos, mapes, gràfics, estadístiques i eixos cronològics, exposició de forma oral i escrita les tasques realitzades, de reflexió que lliguen els continguts amb situacions personals de l'alumnat i de diàleg i debat.

Entre altres s'utilitzaran els següents recursos didàctics:

- Llibre de text
- Explicacions per part del professor
- Mapes, fotografies i gràfics per a interpretar i extraure informació geogràfica i històrica
- Mapes de continguts geogràfics, històrics i línies del temps.
- Textos històrics i actuals.
- Pel·lícules i llibres relacionats amb els temes.
- Recursos informàtics.
- Fitxes de reforç i ampliació.

5.3- Estratègies i activitats d'ensenyament i aprenentatge.

-Les **estratègies d'aprenentatge** són processos mitjançant els quals es trien, coordinen i apliquen les habilitats. Aquestes estratègies, cal que es vinculin amb l'aprenentatge significatiu i amb l'aprendre a aprendre. El més important pel que fa a l'estil d'aprenentatge requereix, que el professorat compregui les necessitats que pot tenir l'alumnat, en funció dels coneixements previs i del nivell que presentin, així com les seves aptituds i/o mancances. Dins l'ampli marc de les estratègies d'aprenentatge podem establir dos grans tipus de tipologies, estratègies disposicionals i de suport, i estratègies de processament i ús de la informació adquirida.

Estratègies disposicionals i de suport: Són les que posen en marxa el procés i ajuden a sostenir l'esforç. Hi ha molts tipus d'estratègies, alguns exemples serien:

- a) Estratègies afectiu - emotives: integren processos motivacionals, actituds adequades, autoconcepte i autoestima, sentiment de competència, etc.
- b) Estratègies de control del context: es refereixen a la creació de condicions ambientals adequades, control de l'espai, temps, material, etc., que fan que l'alumnat se senti còmode.
- c) Estratègies de recerca, recollida i selecció d'informació: integren tot el referent a la localització, recollida i selecció d'informació. El subjecte ha d'aprendre, per a ser aprenent estratègic, quines són les fonts d'informació i com accedir a elles, criteris de selecció de la informació, etc.

Estratègies de processament i ús de la informació adquirida:

- a) Estratègies d'atenció: dirigides al control de l'atenció.
- b) Estratègies de codificació, elaboració i organització de la informació: controlen els processos de reestructuració i personalització de la informació a través de tàctiques com el subratllat, el resum, l'esquema, mapes conceptuals, són el que anomenem tècniques d'estudi.
- c) Estratègies de repetició i emmagatzematge: controlen els processos de retenció i memòria a curt i llarg termini a través de tàctiques com la còpia, repetició, recursos mnemotècnics, establiments de connexions significatives.
- d) Estratègies de personalització i creativitat: inclouen el pensament crític, la reelaboració de la informació, les propostes personals creatives, etc.
- e) Estratègies de recuperació de la informació: controlen els processos de record i recuperació, a través de tàctiques com exercicis de record, de recuperació de la informació seguint la ruta de conceptes relacionats, etc.
- f) Estratègies de comunicació i ús de la informació adquirida: permeten utilitzar eficaçment la informació adquirida per a tasques acadèmiques i de la vida quotidiana a través de tàctiques com l'elaboració d'informes, la realització de síntesi del que s'ha après, la simulació d'exàmens, fer-se auto-preguntes o proves, exercicis d'aplicació i transferència, etc.
- g) Estratègies metacognitives, de regulació i control: es refereixen al coneixement, avaluació i control de les diverses estratègies i processos cognitius, d'acord amb els objectius de la tasca i en funció del context.

-Quant a les **activitats d'aprenentatge** són el conjunt d'actuacions organitzades i intencionals que tenen com a fi proporcionar a l'estudiant situacions d'aprenentatge en les que construir coneixements i aplicar i evidenciar competències de manera activa i dinàmica. Dites activitats seran de 5 tipus, encara que no són excloents. Així, una mateixa activitat seria possible situar-la en diferents grups en funció de les competències i objectius que perseguim.

1. **Gestió de la informació.** Les activitats d'aprenentatge que pertanyen al grup gestió de la informació impliquen aquelles que afavoreixen la planificació i execució d'accions d'anàlisi, comparació, interpretació o síntesi fent ús de les informacions obtingudes.
2. **Aplicació.** La posada en pràctica dels coneixements adquirits durant els diversos processos d'ensenyament-aprenentatge, que tenen lloc durant el transcurs de l'assignatura per part dels estudiants, constitueix la base sobre la que es construeixen les activitats d'aprenentatge del categoria d'aplicació. Les activitats d'aprenentatge de caràcter aplicat afavoreixen la familiarització, interiorització, transferència i consolidació dels sabers.
3. **Comunicació.** L'obtenció de la consolidació tant de la competència d'expressió oral com de la competència d'expressió escrita constitueixen els eixos vertebradors sobre els quals es dissenyen les activitats d'aprenentatge pròpies de la categoria comunicació.
4. **Creació.** Aquesta categoria promou explícitament el treball d'habilitats de pensament superior. Sobre les habilitats de pensament superior podem establir-les a través de la ideació i producció de resultats d'aprenentatge innovadors i personalitzats per part de l'estudiantat, en el moment de donar resposta a les activitats d'aprenentatge plantejades. La promoció de la creativitat implica tractar la informació de manera que o bé, permeti arribar als mateixos resultats per camins diferents (promovent el canvi); o bé, generi noves fites que abans no havien estat considerades o assolides (recolzant així la innovació)

5. Experimentació. En el moment en que les activitats d'aprenentatge permeten a l'estudiant situar-se en una situació simulada o real, on viuen en primera persona experiències lligades amb els coneixements adquirits dins de l'aula (on en altres contextos no formals o informals d'aprenentatge), aquestes passen a formar part de la categoria experimentació.

-Quant als **recursos didàctics.**

- Llibre de text
- Explicacions per part del professor
- Mapes, fotografies i gràfics per a interpretar i extraure informació geogràfica i històrica
- Mapes històrics i línies del temps
- Dibuixos i fotografies d'art
- Textos històrics i actuals
- Pel·lícules i llibres relacionats amb els temes
- Recursos informàtics
- Fitxes de reforç i ampliació

5.4- Activitats de reforç i ampliació.

L'alumnat presenta una gran diversitat de capacitats, d'estils d'aprenentatge, de motivacions, d'expectatives, etc. En un context educatiu comprensiu i enriquidor per a tot l'alumnat, es podran elaborar diverses activitats relacionades amb la matèria que en cada grup seran especificades a la programació d'aula atenen a les característiques diverses de l'alumnat.

5.5- Activitats complementàries i extraescolars.

El professorat del Departament de Geografia i Història té previst realitzar alguna de les següents activitats complementàries i extraescolars a fi de completar l'activitat docent en l'aula.

- Visita al Planetari de Castelló
- Par del Meridià a Castelló
- Visita a Peníscola
- Visita a Tarragona
- Visita a Sagunt, teatre romà.
- Visita al poblat ibèric del Camí de Vinamargo
- Visita al Parc miner del Maestrat
- Visita a Benassal i al parc miner del Maestrat
- Visita a una explotació agropecuària
- Visita a les institucions valencianes
- Visita a exposicions itinerants
- Visita al Museu Militar de València
- Visita al Port de Castelló
- Visites històriques per Castelló
- Itinerari republicà per Castelló
- Visita a l'aeroport de Castelló
- Visita a la seu de l'ONU a Quart de Poblet
- Visita al refugi de la Plaça Tetuan
- Visita al Castell de la Magdalena
- Visita a Hisenda

- Visita a una fàbrica
- Visita historicocultural a València
- Visita a Museu de Belles Arts de Castelló.
- Visita a Onda: castell i museu.
- Visita a Morella
- Visita a Benassal
- Visita a la Valltorta
- Entrada en un Ple Municipal.
- Visita a Les Corts Valencianes
- Visita cultural a Barcelona
- Visita activitats culturals en Castelló
- Rebre la visita de testimonis directes de diferents esdeveniments històrics com la Guerra Civil Espanyola.

6. AVALUACIÓ DE L'ALUMNAT

6.1. Criteris d'avaluació

COMPETÈNCIES ESPECÍFIQUES	
<p>1. Cercar, identifica i seleccionar la informació referent a fets històrics, geogràfics i artístics de la Comunitat Valenciana a partir de diferents fonts documentals, realitzant-ne un tractament correcte quant a investigació, classificació, recollida, organització, crítica i respecte.</p>	<p>5.1.1. Buscar informació en fonts documentals tant digitals com no digitals que resulten d'interès per a conèixer aspectes geogràfics, històrics i artístics de la Comunitat Valenciana.</p> <p>5.1.2. Identificar i seleccionar la informació més rellevant que ajude a explicar els diferents processos històrics, geogràfics i artístics que podem trobar en àmbit territorial de la Comunitat Valenciana.</p> <p>5.1.3. Contrastar la informació continguda en les fonts documentals i utilitzar la informació oferida per institucions i organismes oficials.</p>
<p>2. Descriure la diversitat natural de la Comunitat Valenciana i confrontar-la amb el context peninsular i europeu a través de les característiques pròpies de relleu, clima, hidrografia i biodiversitat.</p>	<p>5.2.1. Localitzar i identificar en mapes les principals regions naturals, geomorfològiques i bioclimàtiques de la Comunitat Valenciana, la Península Ibèrica i resta d'Europa.</p> <p>5.2.2. Descriure i explicar l'espai geogràfic de la Comunitat Valenciana, com a sistema compost de subsistemes abiòtics, biòtics i l'acció antròpica, interrelacionats entre si.</p> <p>5.2.3. Descriure sintèticament la diversitat de les regions naturals de la Península Ibèrica, a través de les característiques més destacades de relleu, clima, hidrografia i biodiversitat.</p>

	<p>5.2.4. Descriure sintèticament la diversitat natural de les principals regions naturals d'Europa, a través de les característiques més destacades de relleu, clima, hidrografia i biodiversitat.</p> <p>5.2.5. Confrontar les característiques de relleu, clima, hidrografia i biodiversitat de les regions naturals de la Península Ibèrica amb les del context europeu.</p>
<p>3. Descriure, explicar i comparar les interaccions entre els grups socials que al llarg de la història han ocupat el territori de la Comunitat Valenciana, l'aprofitament dels recursos naturals, la utilització de l'espai geogràfic i l'aprofitament dels recursos naturals, així com la relació que això té amb les esferes econòmica, social i política.</p>	<p>5.3.1. Identificar i localitzar en un mapa les principals zones d'ocupació humana de la Comunitat Valenciana, i relacionar-les amb l'aprofitament dels recursos naturals i la utilització de l'espai.</p> <p>5.3.2. Descriure i explicar sintèticament les interaccions més rellevants entre els grups socials contemporanis que ocupen el territori de la Comunitat Valenciana, en relació amb l'aprofitament dels recursos naturals i la utilització de l'espai geogràfic.</p> <p>5.3.3. Identificar i explicar les principals repercussions de l'aprofitament dels recursos naturals i de la utilització de l'espai geogràfic per part dels grups socials contemporanis que ocupen el territori de la Comunitat Valenciana.</p> <p>5.3.4. Comparar i contrastar les principals repercussions econòmiques, socials, polítiques i mediambientals, derivades de l'aprofitament dels recursos i la utilització de l'espai per part dels grups socials contemporanis que ocupen el territori de la Comunitat Valenciana.</p> <p>5.3.5. Identificar i descriure les repercussions històriques més rellevants derivades de l'aprofitament dels recursos naturals i de la utilització de l'espai geogràfic del territori de la Comunitat Valenciana.</p>
<p>4. Identificar i analitzar els trets i factors que fan de la Comunitat Valenciana una realitat social i cultural diferenciada en relació a marcs històrics i geogràfics més amples, reconeixent i valorant les actuacions democràtiques de tolerància i respecte.</p>	<p>5.4.1. Identificar i descriure els trets geogràfics, històrics, socials, lingüístics, culturals i patrimonials que permeten reconèixer la Comunitat Valenciana com a realitat social amb identitat pròpia.</p> <p>5.4.2. Explicar l'origen de les principals característiques que defineixen la Comunitat Valenciana com una realitat social amb identitat pròpia.</p>

	<p>5.4.3. Detectar i valorar les actituds de tolerància i respecte en la construcció històrica de la identitat pròpia de la Comunitat Valenciana.</p> <p>5.4.4. Identificar les situacions històriques d'intolerància i exclusió en l'espai valencià, i debatre sobre les seues causes i repercussions.</p> <p>5.4.5. Adoptar i manifestar actituds de tolerància i respecte cap a la diversitat social i cultural en l'anàlisi de situacions problemàtiques i conflictives, i formular propostes per a abordar-les</p>
<p>5. Descriure i contextualitzar en el temps i l'espai els processos, fets i esdeveniments històrics més rellevants de la Comunitat Valenciana, identificant i explicant referents de l'evolució cap a la societat actual i valorant-ne la diversitat.</p>	<p>5.5.1. Construir relats històrics descriptius i explicatius sobre els fets, processos i personatges més rellevants de la història de la Comunitat Valenciana.</p> <p>5.5.2. Explicar les connexions de causa i efecte entre els fets i processos més rellevants de la història de la Comunitat Valenciana i les qüestions polítiques, econòmiques, socials i culturals més destacades del present.</p> <p>5.5.3. Analitzar críticament i extraure informació rellevant i veraç referida a la història i el present de la Comunitat Valenciana a partir de fonts tant primàries com secundàries.</p> <p>5.5.4. Reconèixer la diversitat de la Comunitat Valenciana al llarg de la història i en el present, apreciand-la com una font de riquesa social i cultural.</p>
<p>6. Identificar el patrimoni cultural i natural de la Comunitat Valenciana, participant en l'elaboració i difusió de propostes que afavorisquen la preservació, i valoració, i inclonet-hi específicament elements vinculats amb la memòria democràtica.</p>	<p>5.5.1. Construir relats històrics descriptius i explicatius sobre els fets, processos i personatges més rellevants de la història de la Comunitat Valenciana.</p> <p>5.5.2. Explicar les connexions de causa i efecte entre els fets i processos més rellevants de la història de la Comunitat Valenciana i les qüestions polítiques, econòmiques, socials i culturals més destacades del present.</p> <p>5.5.3. Analitzar críticament i extraure informació rellevant i veraç referida a la història i el present de la Comunitat Valenciana a partir de fonts tant primàries com secundàries.</p> <p>5.5.4. Reconèixer la diversitat de la Comunitat Valenciana al llarg de la història i en el present,</p>

	apreciant-la com una font de riquesa social i cultural.
<p>7. Analitzar i explicar els canvis i permanències dels diferents grups socials en la societat valenciana, investigant-ne les aportacions als processos històrics i adoptant una posició crítica enfront de les situacions de desigualtat, discriminació, així com una actitud proactiva sobre la consecució de la igualtat efectiva entre homes i dones.</p>	<p>5.7.1. Identificar, analitzar i explicar la diversitat i la conflictivitat social en els principals processos de canvi històric en l'àmbit valencià.</p> <p>5.7.2. Identificar, analitzar i explicar l'aportació dels grups socials als principals processos de canvi històric a la Comunitat Valenciana.</p> <p>5.7.3. Identificar les desigualtats socials i altres situacions de discriminació de col·lectius socials en la història de la Comunitat Valenciana i adoptar una posició crítica cap a elles.</p> <p>5.7.4. Manifestar una actitud proactiva cap a la igualtat efectiva entre homes i dones i de compromís amb la prevenció de la violència de gènere i de prevenció de la violència de gènere.</p>
<p>8. Participar en la realització i exposició de treball que analitzen, contrasten i integren informacions de fonts fiables i diverses sobre problemes rellevants de la Comunitat Valenciana, des d'una perspectiva crítica i fonamentada en els coneixements històrics i geogràfics.</p>	<p>5.8.1. Identificar problemes actuals rellevants de la Comunitat Valenciana, susceptibles de ser analitzats des d'una perspectiva crítica i fonamentada en coneixements històrics i geogràfics.</p> <p>5.8.2. Localitzar i identificar informacions de fonts fiables i diverses, especialment de caràcter històric i geogràfic, per a elaborar treballs individuals i en equip sobre problemes rellevants de la Comunitat Valenciana.</p> <p>5.8.3. Analitzar, contrastar i integrar informacions de fonts fiables i diverses en treballs individuals i d'equip sobre problemes rellevants de la Comunitat Valenciana.</p> <p>5.8.4. Participar en l'elaboració i exposició de treballs individuals i d'equip sobre problemes rellevants de la Comunitat Valenciana, des d'una perspectiva crítica i fonamentada en els coneixements històrics i geogràfics</p>

6.2- Procediments i instruments d'avaluació.

Procediments d'avaluació

L'avaluació dels alumnes ha d'entendre's com un procés integral en què s'han de contemplar diversos vessants com és l'anàlisi del procés d'aprenentatge dels alumnes, l'anàlisi del procés d'ensenyament i de la pràctica docent i l'anàlisi del projecte curricular. Estarà orientada pels objectius generals de l'àrea i pels objectius establerts per al curs, es comprovarà el compliment

d'aquests objectius i l'adquisició de coneixements d'acord amb els criteris d'avaluació. Es realitzarà una avaluació o prova inicial a fi de detectar el nivell dels alumnes.

La qualificació de l'alumne serà un resum dels resultats tant de les proves específiques com de les activitats i treballs realitzats en l'aula.

Es farà almenys una prova d'avaluació per a cada avaluació. Hi haurà, almenys, una recuperació a final de curs. A més, els alumnes que no superen l'avaluació o que vulguin millorar la seua nota podrien realitzar, si el professor així ho considera, diverses activitats dissenyades a l'efecte com ara la repetició dels exercicis no superats, la presentació de treballs o qualsevol altra activitat que verifiqui que l'alumne ha superat els criteris d'avaluació i els indicadors d'èxit.

La nota mitjana del curs serà la mitjana aritmètica de la nota de les tres avaluacions.

Les assignatures pendents seran avaluades a partir d'un dossier que haurà de realitzar l'alumne, i una prova escrita que avaluarà els continguts d'aquest mateix dossier.

Instruments d'Avaluació

Els instruments d'avaluació seran els següents:

- Proves o exàmens. Es realitzaran depenent de la dificultat que presenten els continguts, almenys una prova en cada avaluació.
- Treball en l'aula, a través de la revisió dels quaderns d'activitats. Es valorarà la seua actitud i participació així com el procés del domini de tècniques d'aprenentatge.
- Treballs en grup o individuals, presentats per escrit o exposats oralment.
- Seguiment del treball diari a través de preguntes directes de desenrotllament conceptual o pràctic.

6.3- Criteris de qualificació.

Competències específiques	Instruments a avaluar	Ponderació
CE1, CE2, CE3, CE4, CE5, CE6, CE7	Proves escrites i orals	90 %
CE1, CE2, CE3, CE4, CE5, CE6, CE7	Redaccions, lectures, treballs d'investigació	
CE1, CE2, CE3, CE4, CE5, CE6, CE7, CE8	<ul style="list-style-type: none"> • Treball a classe i/o a casa • Participació activa • Respecte alumnat i professorat • Compliment de les normes del centre 	10 %

Per aprovar caldrà una qualificació del 50%. La qualificació final es calcularà amb la mitjana aritmètica de les qualificacions de les tres avaluacions.

Els exàmens en què l'alumne haja copiat per qualsevol procediment quedaran anul·lats i la nota serà de 0.

Quan un alumne no es presenti a un examen haurà de justificar la no assistència i s'examinarà a criteri del professor, que decidirà proposar un altre examen o derivar a l'alumne a la recuperació ordinària.

És obligatori entregar els treballs demanats pel professor per tal d'aprovar l'avaluació.

Pel que fa a les faltes d'ortografia en els exàmens es restarà fins a un màxim d'un punt de la nota final, a criteri del professor o professora.

La qualificació final s'obtindrà de la mitjana aritmètica dels dos quadrimestres. La recuperació d'un o dels dos quadrimestres no superats es realitzarà a l'examen final ordinari del mes de maig, el valor serà del 100%. Si no se supera l'assignatura, l'alumne comptarà amb un examen extraordinari al juny de tota la matèria del curs. L'alumnat podrà examinar-se només de les avaluacions suspeses. Els exàmens del batxillerat a distància dels distints quadrimestres estan planificats a l'inici de curs de manera oficial i es troben tant a les aules virtuals de la matèria com a la de tutoria. L'alumnat que demani realitzar els exàmens fora del període oficial podrà fer-ho sempre que ho comuniqui abans d'aquest període i presenti una causa justificada i acreditada.

Per a l'alumnat del CEED, cada examen es puntuarà de 0 a 10 i suposarà el 70% de la qualificació del quadrimestre. La realització correcta de les diverses activitats proposades durant el quadrimestre suposarà el 30% restant. Tanmateix, si la qualificació obtinguda fóra menor a la nota de l'examen, prevaldrà aquesta última. La qualificació final s'obtindrà de la mitjana aritmètica dels dos quadrimestres. La recuperació d'un o dels dos quadrimestres no superats es realitzarà a l'examen final ordinari del mes de maig, el valor serà del 100%. Si no se supera l'assignatura, l'alumne comptarà amb un examen extraordinari al juny de tota la matèria del curs. L'alumnat podrà examinar-se només de les avaluacions suspeses.

Els exàmens del batxillerat a distància dels distints quadrimestres estan planificats a l'inici de curs de manera oficial i es troben tant a les aules virtuals de la matèria com a la de tutoria. L'alumnat que demani realitzar els exàmens fora del període oficial podrà fer-ho sempre que ho comuniqui abans d'aquest període i presenti una causa justificada i acreditada.

En cas d'existir alumnat amb necessitats educatives especials, es valorarà el seu cas per a fer l'adaptació corresponent en col·laboració amb el Departament d'Orientació. L'alumnat matriculat en el Centre Penitenciari que estudiï l'assignatura Geografia i Història Valencianes en la modalitat de distància, atès que té recursos limitats (impossibilitat d'accedir a Internet) serà avaluat amb els instruments que determini el professor presencial de suport en coordinació amb el professor titular de la matèria de Geografia i Història Valencianes del batxillerat a distància.

Pla de reforç individualitzat (pendents)

Aquells alumnes que, tot i haver passat de curs, no han pogut superar l'assignatura, podran assistir a les classes de repàs. El professorat farà una revisió del temes combinant la classe expositiva i la formulació de qüestions orals als alumnes, així com la realització d'activitats a la mateixa aula.

La superació de l'assignatura, tenint en compte que l'assistència a les classes de repàs és obligatòria, estarà basada en la resolució d'una sèrie d'activitats del llibre de text per a 1BAT, de l'editorial Vicens Vives que el professorat encarregat anirà proposant al llarg del curs i que l'alumnat haurà de lliurar dins del termini establert pel professorat

L'alumnat tindrà la possibilitat de presentar-se a una única prova escrita a finals del mes d'abril o principis del mes de maig, en la qual deurà contestar qüestions sobre els temes 1,2,3,4,5,6,7,8,9,10,11,12,13,14 i 15.

7. MESURES D'ATENCIÓ A L'ALUMNAT AMB NECESSITAT ESPECÍFICA DE SUPORT EDUCATIU O AMB NECESSITAT DE COMPENSACIÓ EDUCATIVA

En col·laboració amb el Departament d'Orientació es duran a terme mesures d'atenció a l'alumnat amb necessitat específica de suport educatiu o amb necessitat de compensació educativa.

Se seguiran les directrius marcades al DECRET 104/2018, l'ordre 20/2019 (30 d'abril), la resolució de 23 de desembre de 2021, així com el DECRET 217/2022 del Consell, pel qual es desenvolupen els principis d'equitat i d'inclusió en el sistema educatiu valencià. De tal manera distingirem entre:

Mesures de Nivell II: Unitats didàctiques i projectes disciplinaris i interdisciplinaris adequats a les característiques, necessitats i nivells d'assoliment de l'alumnat del grup classe mitjançant l'aplicació d'estratègies i tècniques metodològiques per a la inclusió. Ajustament dels procediments i instruments d'avaluació a les característiques i necessitats de tot l'alumnat del grup classe seguint els principis de l'avaluació inclusiva (art. 15 Decret 104/2018). Planificació personalitzada d'activitats d'ampliació i reforç com a part de les unitats didàctiques i projectes. Aplicació de les actuacions i/o programes preventius de dificultats d'aprenentatge acordades amb l'alumnat del grup classe.

Mesures de Nivell III: Adequació personalitzada de les programacions didàctiques com adequacions metodològiques i per l'avaluació dels aprenentatges de les activitats i materials de les unitats didàctiques. Actuacions i programes d'enriquiment curricular dins i fora del horari lectiu per l'alumnat amb altes capacitats. Mesures per a l'alumnat esportista d'alt nivell, d'alt rendiment o d'elit Mesures per a l'alumnat que cursa ensenyaments professionals de Música i/o Dansa.

Mesures de Nivell IV: Adaptacions curriculars individuals significatives del currículum comú (ACIS) Programes específics amb currículum personalitzat per a l'estimulació sensorial i cognitiva, l'aprenentatge motor i aprenentatge d'hàbits d'autonomia personal, etc. Flexibilització en la durada de l'etapa per a l'alumnat amb altes capacitats intel·lectuals.

8. AVALUACIÓ DE LA PRÀCTICA DOCENT

Es farà una avaluació de la programació didàctica en el seu conjunt al final del curs per a recollir les millores en els següents punts:

Temporalització de les unitats didàctiques i recursos didàctics emprats.

Desenvolupament dels objectius didàctics i claredat en els criteris d'avaluació.

Maneig dels continguts de les unitats.

Ús de diverses eines d'avaluació.

Disseny de les activitats d'ensenyament i aprenentatge

Atenció a la diversitat.

Metodologia aplicada.

Interdisciplinarietat.

Castelló de la Plana, 20 d'octubre de 2024.

Mónica L. Esteve Sancho

Professora i cap de departament de Geografia i Història de l'IES Francesc Ribalta